

03. Apteekkimaksut

Momentille arvioidaan kertyvän 146 000 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot ovat apteekkimaksusta annetun lain (148/1946) mukaisia maksuja.

Apteekkimaksusta annetun lain 2 §:n taulukkoa on tarkoitettu tarkistaa siten, että tarkistus perustuu toteutuneeseen kokonaisliikevaihdon muutokseen vuodesta 2010 vuoteen 2011. Tarkistettua apteekkimaksutaulukkoa sovelletaan ensimmäisen kerran apteekkimaksuun, joka määrätään vuoden 2012 liikevaihdon perusteella.

2013 talousarvio	146 000 000
2012 talousarvio	150 000 000
2011 tilinpäätös	142 939 265

33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala

02. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 960 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot ovat valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla sosiaali- ja terveysministeriön määräämien perusteiden mukaisia alkoholilain (1143/1994) tarkoittamia lupa- ja valvontamaksuja, toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain (693/1976) 25 §:n mukaisia käsittelymaksuja, terveydensuojelulain (763/1994) 20 b ja 28 a §:ssä tarkoitettujen suoritteiden maksuja sekä valtioneuvoston määräämien perusteiden mukaisia geeniteknikkalain (377/1995) tarkoittamia tarkastusmaksuja.

2013 talousarvio	960 000
2012 talousarvio	960 000
2011 tilinpäätös	1 521 226

03. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 500 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot ovat Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksesta annetun lain (668/2008) 7 §:n mukaisia maksuja ja sekalaisia tuloja.

Tulot kertyvät rokotteiden myynnistä ja välitystoiminnasta sekä sekalaisista tuloista. Vastaavat menot on merkitty momenteille 33.03.04 ja 33.70.20.

2013 talousarvio	500 000
2012 talousarvio	500 000
2011 tilinpäätös	70 512

90. Raha-automaattiyhdistyksen tuotto

Momentille arvioidaan kertyvän 413 295 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot ovat arpajaislain (1047/2001) 3 §:n 4 momentin mukaisia tuottoja. Tuloja vastaavasti momentilta 33.90.50 myönnetään 301 000 000 euroa avustuksina yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen sekä momenteilta 33.50.52, 55 ja 56 yhteensä 102 295 000 euroa valtion korvauksena sotainvalidien laitosten käyttökustannuksiin, eräisiin kuntoutustoiminnan menoihin ja rintamaveteraanien kuntoutustoiminnan menoihin. Edelleen viitaten momentin 33.50.51 perusteluihin tuloarvion mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 10 000 000 euroa kunnille ja kuntayhtymille korvattavien avojuhtokustannusten kattamiseen.

2013 talousarvio	413 295 000
2012 talousarvio	390 295 000
2011 tilinpäätös	367 495 000

98. Valtionapujen palautukset

Momentille arvioidaan kertyvän 93 500 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot ovat sosiaali- ja terveydenhuollon ja sosiaalivakuutuksen erityislakien nojalla maksettujen valtionapujen ja valtion osuuksien palautuksia.

2013 talousarvio	93 500 000
2012 talousarvio	93 500 000
2011 tilinpäätös	127 487 589

99. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan muut tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 175 000 euroa.

2013 talousarvio	175 000
2012 talousarvio	175 000
2011 tilinpäätös	87 143

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 12 d §:n mukaisten sosiaaliturvan yleisrahastoon kuuluvien etuuksien tilapäiseen suorittamiseen saa käyttää muun saman rahaston etuuden maksamiseen varattua määrärahaa seuraavilta momenteilta: 33.10.50, 51, 52, 53, 54, 55, 60 ja 33.20.51, 52, 56.

Selvitysosa:

Toimintaympäristö

Sosiaaliturvan lähivuosien merkittäviä haasteita ovat väestön ikärakenteen muutos, talouden globalisoituminen ja teknologinen kehitys, jotka muuttavat sosiaaliturvan toimintakenttää ja haastavat vanhat toimintatavat. Väestön ikärakenteen muuttumisen myötä julkisen talouden menot kasvavat. Samaan aikaan työikäisten määrä vähenee ja kansantalouden kasvumahdollisuudet heikkenevät. Maailmantalouden kehityksen ennustettavuus heikkenee. Toimintaympäristö on moniulotteinen ja kansallisvaltioiden rajojen merkitys vähenee. Euroopan integraatio syvenee ja laajenee, ihmisten liikkuvuus rajojen yli kasvaa ja maiden sisällä monikulttuurisuus lisääntyy. Maailmanlaajuinen luonnon kantokyvyn heikkeneminen vaikuttaa ihmisiin ja ympäristöön. Toimintaympäristön muutosten vaikutukset ulottuvat koko yhteiskuntaan.

Sosiaali- ja terveyspalvelut, eläkkeet ja muu sosiaaliturva on kyettävä tarjoamaan kaikille, vaikka julkisen talouden paineet kasvavat. Sosiaalisen ja taloudellisen kestävyys ehtona on korkea työllisyysaste, terveet ja toimintakykyiset kansalaiset sekä vaikuttavat ja tehokkaat sosiaali- ja terveyspalvelut.

Talousarvioesityksen lähtökohdat

Hallituksen tavoitteena on köyhyyden, eriarvoisuuden ja syrjäytymisen vähentäminen; julkisen talouden vakauttaminen sekä kestävä talouskasvun, työllisyyden ja kilpailukykyyn vahvistaminen. Tulo-, hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamiseksi peruspalveluita vahvistetaan ja uudistetaan, turvataan ikäihmisille ihmisarvoinen vanhuus, panostetaan sosiaalisten ja terveydellisten ongelmien ennaltaehkäisyyn, mielenterveys- ja päihdepalveluihin sekä parannetaan toimeentuloturva ja estetään asuinalueiden eriytymistä. Tähän liittyen muun muassa säädetään vanhuspalvelulaki, valmistellaan sosiaalihuollon kokonaisuudistusta ja poistetaan työmarkkinatuen tarveharkinta puolison tulojen osalta.

Pääosa, kaksi kolmannesta, sosiaalimenoista rahoitetaan työnantajien ja työntekijöiden sosiaaliturvamaksuin, kuntien verovaroin sekä asiakasmaksuin. Sosiaali- ja terveysministeriön pääluokan osuus sosiaalimenoista on noin viidennes. Pääluokan suurimmat menoerät ovat siirtomenot kotitalouksille, kunnille ja kuntayhtymille. Pääluokan loppusumma kasvaa talousarvioesityksen mukaan noin 275 milj. eurolla vuoden 2012 varsinaiseen talousarvioon verrattuna.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan strategiset tavoitteet

- Hyvinvoinnille vahva perusta
- Kaikille mahdollisuus hyvinvointiin
- Elinympäristö tukemaan terveyttä ja hyvinvointia.

Sosiaali- ja terveysministeriö koordinoi hallituksen tasa-arvopolitiikkaa sekä edistää sukupuolinäkökulman huomioonottamista kaikessa valtioneuvoston päätöksenteossa. Sukupuolinäkökulman huomioonottamista ministeriössä toteutetaan vuoden 2012 alussa vuosille 2012—2015 vahvistetun toiminnallisen tasa-arvosuunnitelman mukaisesti. Sukupuolten välistä tasa-arvoa on edistetty muun muassa poistamalla työmarkkinatuen tarveharkinta puolison tulojen osalta. Lisäksi kolmikantaista samapalkkaisuusohjelmaa naisten ja miesten palkkaeron kaventamiseksi sekä yhteistyötä työelämän osapuolten kanssa naisten urakehityksen edistämiseksi jatketaan. Työmarkkinoiden jakautumisen vähentämiseen tähtäviä toimia eri hallinnonaloilla vahvistetaan ja jatketaan poikkihallinnollista kansallista naisiin kohdistuvan väkivallan vähentämisen ohjelmaa. Sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista jatketaan lainvalmistelussa, talousarvion laadinnassa sekä muissa tasa-arvon kannalta merkittävissä hankkeissa.

Sosiaali- ja terveysministeriön strategisissa hankkeissa toteutetaan sukupuolivaikutusten arviointi. Hallituksen painopistealueen mukaisessa poikkihallinnollisessa syrjäytymistä, köyhyyttä ja terveysongelmia vähentävässä toimenpideohjelmassa on sitouduttu ottamaan huomioon naisten ja miesten väliset hyvinvointi- ja terveyserot. Erityishuomiota kiinnitetään miehiä koskeviin tasa-arvokysymyksiin. Tämä näkökulma otetaan huomioon myös sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisen kehittämisohjelman (Kaste) toimeenpanossa, etenkin riskiryhmien mahdollisuutta osallisuuteen, hyvinvointiin ja terveyteen parantavassa osaohjelmassa.

Sosiaali- ja terveysministeriö toteuttaa soveltuvin osin alueiden kehittämislain (1651/2009) periaatteita. Euroopan unionin rakennerahastovarojen (EAKR- ja ESR-ohjelmat) alueellisessa kohdentamisessa neuvotellaan aluekohtaiset sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan hankkeisiin tulevat voimavarat vastuuministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön, kanssa. Voimavarojen tarkoituksenmukainen hyödyntäminen varmistetaan käyttösuunnitelmalla.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet strategioittain

Hyvinvoinnille vahva perusta

Hyvinvointi ja vauraus luodaan työllä ja kaikkien osallisuudella. Suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan rahoitus nojaa talouden tasapainoiseen kehitykseen. Väestön ikärakenteen muuttumisen myötä julkisen talouden menot kasvavat. Samaan aikaan työkäisten määrä vähenee ja kansantalouden kasvumahdollisuudet heikkenevät. Sosiaalisen ja taloudellisen kestävyuden ehtona on korkea työllisyysaste, terveet ja toimintakykyiset kansalaiset sekä vaikuttavat ja tehokkaat sosiaali- ja terveyspalvelut.

Sosiaaliturvalla lisätään ihmisten hyvinvointia tukemalla terveyttä ja toimintakykyä, antamalla turvaa muuttuvissa elämäntilanteissa, vahvistamalla sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja vakauttamalla yhteiskunnallisia oloja. Sosiaaliturva edistää myös vakaata talouden kasvua ja kilpailukykyä vahvistamalla työkykyä ja tarjoamalla työllistymis-, koulutus- ja kuntoutumismahdollisuuksia.

Verotuksen, maksujen, sosiaalietuuksien, tulonsiirtojen ja palvelujen on muodostettava kokonaisuus, joka kannustaa työntekoon ja varmistaa, että työntekijä voi siirtyä terveenä eläkkeelle. Kannustava sosiaaliturva rohkaisee ihmisiä myös itse edistämään hyvinvointia.

Tavoitteena on, että

- terveys ja hyvinvointi otetaan osaksi kaikkea päätöksentekoa
- pidennetään työuria työhyvinvoinnilla
- tasapainotetaan elämän eri osa-alueet
- sosiaaliturvan rahoitus on kestävä.

Hyvinvoinnille vahva perusta -tunnusluvut

	2000	2009	2010	2011	2012	2013
	toteutunut	toteutunut	toteutunut	toteutunut	arvio	arvio
Ennakkoarviointimenetelmä on käytössä kunnan päätöksenteossa, väestöllä painotettu %-osuus kunnista	..	..	39	39	45	50
Terveystoimien toteutusaste kunnassa (% tavoitearvosta)						
— kuntajohdossa	..	..	59	61	65	68
— perusterveydenhuollossa	..	..	59	..	65	..
— liikuntatoimissa	..	..	59	..	65	..
— perusopetuksessa	..	63	63	63	65	68
25-vuotiaan eläkkeellesiirtymisiän odote	58,8	59,8	60,4	60,5	60,7	60,9
— miehet	58,6	59,7	60,3	60,4	60,6	60,8
— naiset	58,9	59,9	60,4	60,5	60,7	60,9
Työkyvyttömyyseläkkeiden ikävakiointi alkavuus ¹ 25—62-vuotiailla (työeläkkeet), yhteensä	8,7	7,6	7,2	7,2	7,1	6,9
— miehet	9,1	7,7	7,2	7,1	7,0	6,9
— naiset	8,3	7,5	7,2	7,4	7,2	7,0
Sairauspäivien osuus tehdyistä työ- ja sairauspäivistä (palkansaajat), %	4,0	4,6	4,5	4,6	4,4	4,3

Talousarvioesitys 2013, Sosiaali- ja terveysministeriön ehdotus

	2000	2009	2010	2011	2012	2013
	toteutunut	toteutunut	toteutunut	toteutunut	arvio	arvio
— miehet	3,6	4,1	4,0	3,9	3,8	3,7
— naiset	4,5	5,2	4,9	5,2	5,1	4,9
Työterveyshuollon piiriin kuuluvien työntekijöiden osuus palkansaajana toimivasta työvoimasta, %	92	92	92 ²	..	94	94
Työpaikatapaturmien taajuus (palkansaajat), milj. työtuntia kohden	30,0	28,6	30 ³	31,5 ²	30,5	29,5
Korvatut ammattitaudit ja ammattitautiepäilyt (palkansaajat)	5 567	5 691	4 801 ³	4 750 ²	4 700	4 650
Vanhempainpäivärahoista isille maksettujen päivien osuus, %	4,2	6,7	7,1	8,3	9,5	10,6
Sosiaalimenot/bkt, %	25,1	30,4	30,4	29,6 ²	30,4	30,8
Sosiaalimenot, €/asukas (vuoden 2010 hinnoin)	7 462	9 916	10 166	10 100 ²	10 300	10 500
Sosiaalimenojen rahoitus, %						
— verovaroin	43,1	45,0	46,1	45,9 ²	45,6	45,2
— työnantajat	37,6	37,3	35,8	35,6 ²	35,7	35,8
— muu	19,3	17,7	18,1	18,5 ²	18,7	19,0
Sosiaali- ja terveystoimen menojen osuus kuntien kokonaismenoista, %	50,9	55,0	54,4	54,8 ²	55,0	54,9

¹⁾ Työkyvyttömyyseläkkeiden alkavuus kuvaa, kuinka suuri osa ei-eläkkeellä olevista työeläkevakuutetuista on siirtynyt vuoden aikana työkyvyttömyyseläkkeelle (esitetään useimmiten promilleina). Ikävakiointi alkavuus kertoo työkyvyttömyyseläkkeen alkavuudessa tapahtuvista muutoksista siten, että väestön ikärakenteen muuttuminen ei vaikuta siihen.

²⁾ Arvio

³⁾ Ennakkotieto

Kaikille mahdollisuus hyvinvointiin

Jokaisella on oikeus perustoimeentulon turvaan ja riittäviin sosiaali- ja terveyspalveluihin. Ihmisarvoinen elämä on turvattava kaikissa olosuhteissa. Nämä oikeudet ja yhdenvertaisuusperiaate on kirjattu Suomen perustuslakiin. Julkisen vallan vastuu perusoikeuksista ei poista yksilön vastuuta valinnoista. Yksilön ja yhteiskunnan oikeuksien ja velvollisuuksien tasapainoilla edistetään sosiaalista kestävyttä.

Pelkän sosiaaliturvan varassa elävillä on suuri riski liukua köyhyyteen. Huolena on nuorten syrjäytyminen, lasten ja lapsiperheiden eriarvoistuminen ja syrjäytymisen siirtyminen yli sukupolvien. Väestön ikärakenteen muuttuessa vanhuksia on enemmän, dementia ja muut pitkäaikaissairaudet yleistyvät ja monisairaiden potilaiden lukumäärä kasvaa. Se merkitsee sosiaali- ja terveyspalvelumenojen nousua ja henkilöstön lisätarvetta, ellei palvelujen tuottavuus parane. Sosiaali- ja terveydenhuolto pysyy tulevaisuudessakin työvoimavaltaisena. Tuottavuutta voidaan parantaa uudistamalla palvelujen organisointia ja tuotantotapoja. Tavoitteena on, että

- vähennetään hyvinvointi- ja terveyseroja
- asiakaskeisyys otetaan palvelujen lähtökohdaksi
- uudistetaan palvelujen rakenteet ja toimintatavat
- vahvistetaan sosiaalista yhteenkuuluvuutta.

Kaikille mahdollisuus hyvinvointiin -tunnusluvut

	2000	2009	2010	2011	2012	2013
	toteutunut	toteutunut	toteutunut	toteutunut	arvio	arvio
Terveytensä huonoksi tai keskinkertaiseksi kokeneiden osuus (25—64 v.), %						
— miehet	37,6	35,0	36,8	35,6	36,4	36,4
— 0—12 vuotta koulutusta	42,3	40,4	38,8	38,1 ¹	37,4	37,4
— 13 vuotta tai enemmän koulutusta	29,3	27,0	30,1	29,6 ¹	29,1	29,1
— naiset	33,7	34,0	32,9	32,1	32,5	32,5
— 0—12 vuotta koulutusta	38,5	36,3	36,5	36,1 ¹	35,8	35,8
— 13 vuotta tai enemmän koulutusta	29,4	30,4	29,4	29,3 ¹	29,2	29,2

Talousarvioesitys 2013, Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön ehdotus

	2000	2009	2010	2011	2012	2013
	toteutunut	toteutunut	toteutunut	toteutunut	arvio	arvio
Nuorten koettu terveys: päivittäin vähintään kaksi oiretta (8.—9. lk), %	16	19	17	17	17	16
Vastasyntyneen elinajanodote	77,7	79,8	80,0	80,1 ¹	80,1	80,2
— miehet	74,1	76,5	76,7	76,8 ¹	76,8	76,9
— naiset	81,0	83,1	83,2	83,3 ¹	83,3	83,4
25-vuotiaan elinajanodote						
— miehet	49,7	52,4	52,6	52,9 ¹	53,2	53,5
— perusasteen koulutus	47,4	49,2	49,7	50,0 ¹	50,4	50,8
— keskiasteen koulutus	50,1	52,3	52,4	52,6 ¹	52,8	53,0
— korkea-asteen koulutus	54,0	55,6	55,9	56,1 ¹	56,3	56,5
— naiset	56,1	59,0	59,0	59,1 ¹	59,2	59,3
— perusasteen koulutus	54,6	56,9	56,6	56,6 ¹	56,6	56,6
— keskiasteen koulutus	57,2	59,0	59,1	59,2 ¹	59,3	59,4
— korkea-asteen koulutus	58,4	60,2	60,3	60,4 ¹	60,6	60,7
Niiden 75—84-vuotiaiden osuus, jotka kykenevät liikkumaan ulkona yksin ilman vaikeuksia, % ²						
— miehet	76	84	84 ¹	85 ¹	86	86
— naiset	72	78	78 ¹	79 ¹	80	80
Päivittäin tupakoivien osuus, %						
— miehet (25—64-v.)	28,3	23,3	24,1	23,4	22	21
— naiset (25—64-v.)	19,9	16,5	15,3	14,9	14	13
— pojat (8.—9. lk)	25	17	17	17	15	14
— tytöt (8.—9. lk)	22	14	14	14	13	12
Alkoholin kokonaiskulutus, l/as.	8,8	10,2	10,0	10,0 ³	9,8	9,8
Ylipainoisten osuus (BMI 25 tai yli) 25—64 v.), %						
— miehet	58,4	65,5	62,7	65,0	64	62
— naiset	41,2	46,8	48,3	48,3	47	46
Itsemurhien takia menetetyt elinvuodet (PYLL) ikävälillä 25—80-v. (100 000 asukasta kohti)						
— miehet	1 176	953	924	905 ¹	881	858
— naiset	369	343	293	326 ¹	318	309
Pienituloisten ⁴ osuus, %						
— koko väestö	11,3	13,1	13,5 ³	13,4 ¹	13,3	13,2
— lapset	11,9	13,3	12,5 ³	12,4 ¹	12,3	12,2
Yleisen asumistuen saajat (ruokakunnat), lkm	170 352	161 842	164 154	167 364	170 600	169 600
Toimeentulotukea saaneet, lkm						
— kotitaloudet	271 686	238 755	240 257	236 000 ¹	240 000	240 000
— henkilöt	454 353	377 688	375 152	368 500 ¹	374 500	374 500
— pitkäaikaisesti tukea saaneiden osuus 25—64-vuotiaasta väestöstä, %	2,4	2,1	2,2	1,9 ¹	1,9	1,8
— miehet	2,7	2,4	2,5	2,3 ¹	2,2	2,2
— naiset	2,0	1,7	1,8	1,6 ¹	1,6	1,6
Gini-kerroin (käytettävissä olevat tulot) ⁵ , %	26,7	25,9	26,6	26,4 ¹	26,2	26,1
Nuoret, joilla ei ole perusasteen jälkeistä koulutusta eivätkä ole työssä tai koulutuksessa (eivätkä hoitovapaalla, eläkkeellä tai varusmies- tai siviilipalveluksessa), %	4,3	5,1	4,8	4,8 ¹	4,7	4,7
— 18—24 v. pojat	5,4	6,5	6,0	6,0 ¹	5,9	5,9
— 18—24 v. tytöt	3,1	3,6	3,6	3,5 ¹	3,5	3,4
Naisten säännöllisen työajan ansioiden osuus miesten vastaavista ansioista, %	80,6	81,8	81,9	81,7 ³	81,9	82,0

Talousarvioesitys 2013, Sosiaali- ja terveysministeriön ehdotus

	2000	2009	2010	2011	2012	2013
	toteutunut	toteutunut	toteutunut	toteutunut	arvio	arvio
Väestöryhmien välisiä terveyseroja seurataan perusterveydenhuollossa, väestöllä painotettu %-osuus						
terveyskeskuksista	..	..	26	31	38	40
Hoitoon pääsy						
— erikoissairaanhoidon yli 6 kk jonottaneita, lkm	66 000	3 748	1 245	751	700	700
— odotusaika terveyskeskuslääkärin vastaanotolle kestää yli 14 pv (% väestöstä)	..	66	72	77	70	70
— suun terveydenhuolto: yli 6 kuukautta jonottaneita, lkm	..	7 600	12 100	14 000	14 000	13 000
— psykiatrian erikoissairaanhoidon yli 3 kk odottaneita alle 23-vuotiaita, lkm		84	136	78	80	80
Potilasvahinkokeskuksen korvaamien potilasvahinkojen määrä	..	2 352	2 196	2 190	2 400	2 400
Terveydenhuoltoon liittyvät infektiot: ⁶						
— vastustuskykyiset mikrobitartunnat (MRSA veri/likvor), tapauksia /v.		30	28	42	30	30
— antibioottiripulitapaukset (Clostridium diff.) tapauksia/v.		5 700	4 813	5 382	5 000	5 000
Vanhusten palveluja saavat 75 vuotta täyttäneistä, %						
— säännöllinen kotihoito ²	12,1	11,4	11,9	12,5 ¹	13,0	13,2
— miehet	9,0	8,5	9,0	9,3 ¹	9,6	9,8
— naiset	13,5	13,0	13,5	13,9 ¹	14,3	14,5
— tehostettu palveluasuminen	1,7	5,1	5,6	5,7 ¹	6,0	6,3
— miehet	1,1	3,3	3,7	4,0 ¹	4,3	4,5
— naiset	2,0	6,0	6,7	7,2 ¹	7,7	8,0
— vanhainkodit ja terveyskeskusten vuodeosasto	8,4	5,4	4,7	4,4 ¹	3,9	3,4
— miehet	5,6	3,8	3,3	3,1 ¹	2,9	2,7
— naiset	9,6	6,3	5,5	5,1 ¹	4,7	4,3
— omaishoidontuki	3,0	4,1	4,2	4,3 ¹	4,4	4,5
Vaikeavammaisten palveluasuminen, as./v.	1 894	4 008	4 310	4 700 ¹	5 200	5 600
Terveyskeskusten lääkäri-vaje, %	..	6,8	6,0	6,5	5,0	5,0
Merkittävimpien muiden sosiaali- ja terveydenhuollon ammattiryhmien kuin lääkärin vaje, %	..	..	3,6	3,6 ¹	3,8	4,0
Ehkäisevien terveyspalvelujen henkilöstömitoitus, % kansallisesta suosituksesta						
— neuvolalääkärit	..	..	73,7	..	75	75
— kouluterveydenhuollon lääkärit	..	..	39,3	..	45	50
— neuvolaterveydenhoitajat	..	..	84,1	..	90	90
— kouluterveydenhoitajat	..	..	94,3	..	95	95
Laajat terveystarkastukset toteutuvat (%-osuus terveyskeskuksista)						
— äitiysneuvolassa	..	50	50	90	90	90
— lastenneuvolassa	..	45	45	85	85	90
— kouluterveydenhuollossa	..	61	61	85	85	90
Yli vuoden työttömänä olleet, lkm	86 800	41 300	54 000	57 200	60 000	63 000
— miehet	47 500	23 800	32 900	34 100	36 000	37 000
— naiset	39 300	17 500	21 100	23 100	24 000	26 000
Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0—17-vuotiaat, %	0,9	1,3	1,3	1,2 ¹	1,2	1,1
— pojat	1,0	1,3	1,4	1,3 ¹	1,3	1,2

	2000	2009	2010	2011	2012	2013
	toteutunut	toteutunut	toteutunut	toteutunut	arvio	arvio
— tytöt	0,9	1,2	1,2	1,2 ¹	1,2	1,1
Asunnottomat, lkm	10 000	8 150	7 880	7 570	7 100	6 600
— miehet	8 250	6 560	6 490	5 990	6 000	5 200
— naiset	1 750	1 590	1 390	1 580	1 100	1 400
Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset, lkm	30 408	35 753	35 715	42 919	40 000	39 000
Maahanmuuttajien osuus sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöstä, %	1,9	2,9	3,0 ¹	3,1 ¹	3,2	3,3

¹⁾ Arvio

²⁾ Vuoden 2000 sarakkeessa on vuoden 2001 tieto.

³⁾ Ennakkotieto

⁴⁾ Köyhyysrajan alittaneisiin kotitalouksiin kuuluvien henkilöiden osuus (käytettävissä olevat tulot ovat alle 60 % kaikkien kotitalouksien mediaanitulosta kulutusyksikköä kohden).

⁵⁾ Gini-kerroin kuvaa muuttujan (tässä tapauksessa käytettävissä olevien tulojen) epätasaisuutta. Mitä suuremman arvon Gini-kerroin saa, sitä epätasaisemmin tulot ovat jakautuneet.

⁶⁾ Indikaattori korvataan myöhemmin paremmin potilasturvallisuuden tilannetta kuvaavalla indikaattorilla.

Elinympäristö tukemaan terveyttä ja turvallisuutta

Elinympäristön tila vaikuttaa ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin. Heikkenevät luonnonolot, toistuvat luonnonkatastrofit ja koko ekosysteemin tila kaventavat hyvinvoinnin mahdollisuuksia. Sosiaalinen ja ekologinen kestävyys edellyttävät, että hyvä elämä voidaan turvata silloinkin, kun jaettavana ovat niukkenevat voimavarat. Jokaisen sukupolven tulisi jättää perinnöksi elinkelpoisempi ympäristö.

Oikeudenmukainen hyvinvoinnin jakautuminen on haaste paitsi paikallisesti myös maailmanlaajuisesti. Globaalit väestörakenteen muutokset, talouden häiriöt, köyhyys ja eriarvoisuus koettelevat yhteiskuntien yhtenäisyyttä. Eriarvoistumiseen ja asuinalueiden erilaistumiseen liittyy myös turvallisuusriskejä.

Ilmastonmuutos, ympäristöongelmat ja luonnonvarojen niukkeneminen saattavat aiheuttaa monenlaisia terveysuhkia, esimerkiksi pandemioita ja epidemioita. Ne eivät noudata rajoja, voivat levitä nopeasti ja niiden torjunta vaatii viranomaisten yhteistyötä ja varautumista.

Maailmanlaajuiset taloudelliset kriisit ovat osoittaneet toimivien turvaverkkojen sekä rahoitus- ja vakuutusmarkkinoiden merkityksen. Yhteiskunnan elintärkeät toiminnot on turvattava myös poikkeusoloissa. Tavoitteena on, että

- vahvistetaan ympäristön elinkelpoisuutta
- varmistetaan yhteiskunnan toimivuus erityistilanteissa.

Elinympäristö tukemaan terveyttä ja turvallisuutta -tunnusluvut

	2000	2009	2010	2011	2012	2013
	toteutunut	toteutunut	toteutunut	toteutunut	arvio	arvio
Koti- ja vapaa-ajan tapaturmissa kuolleet	2 256	2 595	2 572	2 546 ¹	2 521	2 496
— miehet	..	1 750	1 649	1 633 ¹	1 616	1 600
— naiset	..	845	923	914 ¹	905	896
Vesivälitteiset epidemiat						
— epidemioiden lkm	7	4	1	5 ¹	5	5
— sairastuneet henkilöt	6 428	213	16	500 ¹	500	500
Ympäristömyrkköjen pitoisuudet äidinmaidossa (PCDD/F- ja PCB-yhdisteiden kokonaistoksisuusekvivalenttimäärä)	15,3	..	8 ¹	8 ¹	7	7
Työeläkevakuutusyhtiöiden, -säätiöiden ja -kassojen vakavaraisuusaste	..	24,1	29,6	22,4 ²	-	-
Työeläkerahastot/bkt, %	50,21	72,4	76,7	71,1	70	69

¹⁾ Arvio

²⁾ Ennakkotieto

Eräiden etuuksien kehitys

Euroa/kk	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Lapsilisä								
1. lapsi	100	100	100	100	100	100	100	104
2. lapsi	111	111	111	111	111	111	111	115
3. lapsi	131	131	131	131	141	141	142	147
yksinhuoltajakorotus	37	37	37	47	47	47	47	49
Lasten kotihoidon tuki								
hoitoraha	294	294	294	294	314	314	316	327
seuraavasta alle 3-v. muista alle kouluikäisistä	84	84	94	94	94	94	94	94
hoitolisä	50	50	60	60	60	60	61	61
hoitolisä	168	168	168	168	168	168	169	169
Yksityisen hoidon tuki								
hoitoraha	137	137	137	137	160	160	161	167
hoitolisä	135	135	135	135	135	135	135	135
Osittainen hoitoraha	70	70	70	70	70	90	90	94
Vanhempainpäiväraha								
minimi	380	380	380	380	551	551	553	574
keskimäärin, miehet	1 483	1 545	1 620	1 747	1 858	1 936	1 997	1 973 ¹
keskimäärin, naiset	995	1 060	1 170	1 241	1 342	1 398	1 427	1 452 ¹
Sairauspäiväraha								
minimi (55 päivän jälkeen)	380	380	380	380	551	551	553	574
keskimäärin, miehet	1 180	1 200	1 228	1 277	1 368	1 429	1 421	1 445 ¹
keskimäärin, naiset	1 033	1 053	1 075	1 110	1 184	1 235	1 249	1 276 ¹
Työmarkkinatuki	500	505	514	527	551	551	553	674
Työttömän peruspäiväraha	500	505	514	527	551	551	553	674
Työttömien ansiopäiväraha								
keskimäärin, miehet	1 137	1 164	1 201	1 234	1 326	1 401	1 409	1 498 ¹
keskimäärin, naiset	861	899	922	945	1 017	1 071	1 082	1 128 ¹
Kansaneläke, yksinäinen	498	511	525	558	584	584	586	609
Takuueläke							688	714
Vanhuuseläke (keskim. omaeläke)								
miehet	1 408	1 453	1 507	1 557	1 659	1 687	1 731	..
naiset	896	932	971	1 000	1 071	1 097	1 138	..
Työkyvyttömyyseläke (keskim. omaeläke)								
miehet	1 092	1 100	1 117	1 077	1 117	1 119	1 147	..
naiset	901	914	934	891	927	929	960	..
Alkaneet vanhuuseläkkeet (keskim. omaeläke)								
miehet	1 600	1 755	1 814	1 793	1 922	1 974	1 947	..
naiset	1 073	1 189	1 250	1 199	1 326	1 365	1 370	..
Alkaneet työkyvyttömyyseläkkeet (keskim. omaeläke)								
miehet	987	1 014	1 044	1 018	1 090	1 126	1 174	..
naiset	786	814	841	809	842	884	907	..
Toimeentulotuki, perusosa, yksin asuva	378	383	390	399	417	417	419	461

¹⁾ Arvio

Vaikuttavuus ja tuloksellisuus

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla toteutetaan hallituksen linjausten mukaisesti vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelmaa aidosti tuottavuutta lisäävin toimenpitein. Vaikuttavuutta ja tuloksellisuutta edistävät toimenpiteet koskevat hallinnonalan kaikkia virastoja ja laitoksia. Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen toiminnan siirtoa Kuopioon toteutetaan asteittain vuoteen 2018 mennessä.

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2011—2013

	v. 2011 tilinpäätös 1000 €	v. 2012 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2013 esitys 1000 €	Muutos 2012—2013 1000 €	%
01. Hallinto	86 196	90 185	89 423	-762	-1
01. Sosiaali- ja terveysministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	39 730	39 613	44 306	4 693	12
02. Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	2 171	2 327	2 243	-84	-4
03. Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	4 528	5 162	4 534	-628	-12
04. Valtion mielisairaaloiden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	281	600	600	—	0
05. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisten lastensuojeluyksiköiden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	187	548	548	—	0
21. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)	—	703	240	-463	-66
25. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansalliset sähköiset asiakastietojärjestelmät (siirtomääräraha 3 v)	16 400	16 700	11 800	-4 900	-29
29. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	18 688	20 000	20 900	900	5
66. Kansainväliset jäsenmaksut ja maksusuudet (siirtomääräraha 2 v)	4 210	4 532	4 252	-280	-6
02. Valvonta	42 682	43 638	43 747	109	0
03. Säteilyturvakokeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	14 339	13 748	14 832	1 084	8
05. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	14 884	13 991	13 531	-460	-3
06. Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	4 100	4 099	3 584	-515	-13
20. Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menot (arviomääräraha)	9 359	10 300	10 300	—	0

	v. 2011 tilinpäätös 1000 €	v. 2012 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2013 esitys 1000 €	Muutos 2012—2013 1000 €	%
66. Suomen ja Venäjän välisen säteily- ja ydinturvallisuuden yhteistyö (siirtomääräraha 3 v)	—	1 500	1 500	—	0
03. Tutkimus- ja kehittämistoiminta	113 341	115 174	115 778	604	1
04. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	68 613	68 025	70 128	2 103	3
50. Valtionapu Työterveyslaitoksen menoihin (siirtomääräraha 2 v)	37 628	36 869	37 874	1 005	3
63. Eräät erityishankkeet (siirtomääräraha 3 v)	7 100	10 280	7 776	-2 504	-24
10. Perhe- ja asumiskustannusten tasaus ja eräät palvelut	2 340 166	2 468 076	2 515 325	47 249	2
28. Kansaneläkelaitokselle maksettavat sosiaaliturvan yleisrahaston ja palvelurahaston toimintakulut (arviomääräraha)	137 400	148 770	159 422	10 652	7
50. Äitiysavustus ja valtion tuki kansainväliseen lapseksiottamiseen (arviomääräraha)	11 230	11 700	11 800	100	1
51. Lapsilisät (arviomääräraha)	1 427 600	1 481 500	1 481 687	187	0
52. Eräät valtion korvattavat perhe-etuudet (arviomääräraha)	1 504	2 000	1 500	-500	-25
53. Sotilasavustus (arviomääräraha)	18 200	22 200	21 250	-950	-4
54. Asumistuki (arviomääräraha)	549 500	602 306	623 800	21 494	4
55. Elatustuki (arviomääräraha)	165 944	171 400	180 900	9 500	6
60. Vaikeavammaisten tulkkaukspalvelut (arviomääräraha)	28 789	28 200	34 966	6 766	24
20. Työttömyysturva	1 815 865	2 364 200	2 584 386	220 186	9
31. Valtion korvaus kunnille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä (arviomääräraha)	12 240	23 000	26 486	3 486	15
50. Valtionosuus ansiopäivärahasta (arviomääräraha)	701 500	1 010 000	1 104 600	94 600	9
51. Valtionosuus peruspäivärahasta (arviomääräraha)	129 926	175 000	178 100	3 100	2
52. Valtionosuus työmarkkinatuesta (arviomääräraha)	909 778	1 082 000	1 181 400	99 400	9

Talousarvioesitys 2013, Sosiaali- ja terveysministeriön ehdotus

	v. 2011 tilinpäätös 1000 €	v. 2012 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2013 esitys 1000 €	Muutos 2012—2013 1000 €	%
55. Valtionosuus aikuiskoulutustuesta (arviomääräraha)	27 000	33 000	43 000	10 000	30
56. Valtionosuus vuorottelukorvauksesta (arviomääräraha)	35 421	41 200	50 800	9 600	23
30. Sairausvakuutus	1 220 177	1 345 300	1 273 929	-71 371	-5
60. Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista (arviomääräraha)	1 220 177	1 345 300	1 273 929	-71 371	-5
40. Eläkkeet	4 201 028	4 392 550	4 505 308	112 758	3
50. Valtion osuus merimieseläkekassan menoista (arviomääräraha)	52 098	55 000	58 358	3 358	6
51. Valtion osuus maatalousyrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)	532 200	569 000	580 000	11 000	2
52. Valtion osuus yrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)	57 700	85 000	70 000	3 000	4
53. Valtion korvaus lapsen hoidon ja opiskelun ajalta kertyvästä eläkkeestä (arviomääräraha)	962	1 850	2 389	539	29
54. Valtion osuus maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kustannuksista (arviomääräraha)	15 215	16 000	15 761	-239	-1
(57.) Maahanmuuttajan erityistuki (arviomääräraha)	4 343	—	—	—	0
60. Valtion osuus kansaneläkelaista ja eräistä muista laeista johtuvista menoista (arviomääräraha)	3 538 509	3 665 700	3 760 800	95 100	3
50. Veteraanien tukeminen	328 038	311 633	293 607	-18 026	-6
30. Valtion korvaus sodista kärsineiden huoltoon (arviomääräraha)	1 356	1 650	1 550	-100	-6
50. Rintamalisät (arviomääräraha)	47 912	44 300	39 751	-4 549	-10
51. Sotilasvammakorvaukset (arviomääräraha)	174 273	163 200	146 833	-16 367	-10
52. Valtion korvaus sotainvalidien laitosten käyttökustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)	65 207	65 207	68 207	3 000	5
53. Valtionapu sotainvalidien puolisoiden kuntoutustoimintaan (siirtomääräraha 2 v)	3 100	3 100	3 100	—	0

Talousarvioesitys 2013, Sosiaali- ja terveysministeriön ehdotus

	v. 2011 tilinpäätös 1000 €	v. 2012 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2013 esitys 1000 €	Muutos 2012—2013 1000 €	%
54. Rintama-avustus eräille ulkomaalaisille vapaaehtoisille rintamasotilaille (siirtomääräraha 2 v)	94	80	70	-10	-12
55. Eräät kuntoutustoiminnan menot (siirtomääräraha 2 v)	3 500	3 500	3 500	—	0
56. Rintamaveteraanien kuntoutustoiminnan menot (siirtomääräraha 2 v)	30 588	30 588	30 588	—	0
57. Valtionapu rintamaveteraanien kuntoutustoimintaan (siirtomääräraha 2 v)	2 008	8	8	—	0
60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto	469 773	572 730	557 860	-14 870	-3
30. Valtion korvaus terveydenhuollon valtakunnallisen valmiuden kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)	200	200	500	300	150
31. Valtionavustus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon hankkeisiin ja eräisiin muihin menoihin (siirtomääräraha 3 v)	24 700	17 500	14 500	-3 000	-17
32. Valtion rahoitus terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen (kiinteä määräraha)	39 993	36 000	30 000	-6 000	-17
33. Valtion korvaus terveydenhuollon yksiköille lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin (arviomääräraha)	104 482	109 170	110 240	1 070	1
34. Valtion korvaus terveydenhuollon toimintayksiköille oikeuspsykiatrisista tutkimuksista sekä potilassiirroista aiheutuviin kustannuksiin (arviomääräraha)	6 751	10 000	10 500	500	5
35. Valtionosuus kunnille perustoimeentulotuen kustannuksiin (arviomääräraha)	271 447	357 000	348 100	-8 900	-2
36. Valtionavustus saamenkielisten sosiaali- ja terveyspalvelujen turvaamiseksi (kiinteä määräraha)	600	600	480	-120	-20

Talousarvioesitys 2013, Sosiaali- ja terveysministeriön ehdotus

	v. 2011 tilinpäätös 1000 €	v. 2012 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2013 esitys 1000 €	Muutos 2012—2013 1000 €	%
37. Valtionavustus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon korjaushankkeisiin (siirtomääräraha 3 v)	—	10 000	10 000	—	0
40. Valtion rahoitus lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan menoihin (siirtomääräraha 3 v)	11 800	22 460	23 740	1 280	6
63. Valtionavustus sosiaalialan osaamiskeskusten toimintaan (kiinteä määräraha)	3 500	3 500	3 500	—	0
64. Valtion korvaus rikosasioiden sovittelun järjestämisen kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)	6 300	6 300	6 300	—	0
70. Terveiden ja toimintakyvyn edistäminen	63 157	61 202	68 982	7 780	13
01. Työsuojelun aluehallintoviranomaisten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	26 007	27 005	28 162	1 157	4
20. Rokotteiden hankinta (siirtomääräraha 3 v)	25 390	22 890	31 050	8 160	36
21. Terveysvalvonta (siirtomääräraha 2 v)	1 000	1 000	930	-70	-7
22. Tartuntatautien valvonta (siirtomääräraha 2 v)	1 560	1 360	660	-700	-51
50. Terveiden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	5 200	5 100	3 780	-1 320	-26
51. Valtion korvaus työterveyshuollon erikoislääkäriskoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)	2 900	2 900	3 300	400	14
52. Valtionavustus UKK-instituutin toimintaan (siirtomääräraha 2 v)	1 100	947	1 100	153	16
80. Maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomitustoiminta	227 440	226 340	224 040	-2 300	-1
40. Valtion korvaus maatalousyrittäjien lomituspalvelujen kustannuksiin (arviomääräraha)	208 400	207 300	205 000	-2 300	-1
41. Valtion korvaus turkistuottajien lomituspalvelujen kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)	2 600	2 600	2 600	—	0
42. Valtion korvaus poronhoitajien sijaisavun kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)	300	300	300	—	0

Talousarvioesitys 2013, Sosiaali- ja terveysministeriön ehdotus

	v. 2011 tilinpäätös 1000 €	v. 2012 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2013 esitys 1000 €	Muutos 2012—2013	
				1000 €	%
50. Valtion korvaus maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomituspalvelujen hallintomenoihin (kiinteä määräraha)	16 140	16 140	16 140	—	0
90. Raha- automaattiyhdistyksen avustukset	268 200	291 000	301 000	10 000	3
50. Avustukset yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen (arviomääräraha)	268 200	291 000	301 000	10 000	3
(51.) Varaus RAY:n tuoton ohjaamiseen yleiskatteisen puolen kohteisiin	—	—	—	—	0
Yhteensä	11 176 062	12 282 028	12 555 385	291 357	2

Henkilöstön kokonaismäärä (htv)¹ 3 668 3 635 3 654

¹⁾ Htv-määrä ei sisällä Työterveyslaitoksen osuutta. Vuonna 2013 maksullisen toiminnan osuus on 1 525 henkilötyövuotta ja yhteisrahoitteisen toiminnan osuus 375 henkilötyövuotta.

01. Hallinto

Selvitysosa: Luvun menot koostuvat sosiaali- ja terveysministeriön, työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan, sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan, valtion mielisairaaloiden ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisten lastensuojeluyksiköiden toimintamenoista sekä eräistä muista menoista.

Pääluokkaperusteluissa on esitetty sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan toimintapoliittiset tavoitteet. Lähtökohtana on poliittisen tason ohjaus, joka on linjattu hallitusohjelmassa. Toimintaa ohjaa lisäksi Sosiaalisesti kestävä Suomi 2020 -asiakirja.

Sosiaali- ja terveysministeriö johtaa ja ohjaa sosiaaliturvan ja sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen kehittämistä sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Ministeriö määrittelee sosiaali- ja terveyspolitiikan suuntaviivat, valmistelee keskeiset uudistukset ja ohjaa niiden toteuttamista ja yhteensovittamista. Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan ja sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan tavoitteena on tuottaa asiakkailleen kohtuullisessa ajassa oikeat, perustellut ja yhdenmukaiset päätökset. Valtion mielisairaalat tuottavat valtakunnallisia oikeuspsykiatrian erikoisalalan hoito- ja tutkimuspalveluja. Valtion koulukotien tehtävänä on lastensuojelulain mukainen avo-, sija- ja jälkihuolto.

01. Sosiaali- ja terveysministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 44 306 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) Kansallisen veteraanipäivän pääjuhlan järjestämiseen
- 2) lääkinällisen pelastustoimen ja poikkeusolojen valmiudesta sekä näihin liittyvien laitteiden ja kalusteiden hankkimisesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 3) sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymien tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoittamiseen
- 4) tasa-arvon tietopalvelun ylläpitoon liittyviin kustannuksiin
- 5) yleissitovien työehtosopimusten kääntämiseen ruotsiksi.

Määrärahasta saa käyttää enintään 350 000 euroa työterveydenhuollon koulutuksesta ja työterveyshenkilöstön kehittämiseen liittyvien hankkeiden toteuttamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysministeriö toimeenpanee hallitusohjelman ja ministeriön strategisten linjausten tavoitteita käyttäen apuna virastojen ja laitosten asiantuntemusta tulossopimuksissa sovittujen tavoitteiden mukaisesti.

Sosiaali- ja terveysministeriön talousarvio perustuu maksullisen toiminnan osalta osittain nettobudjettiin. Toimintamomentille tuloutettavat tulot ovat valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla sosiaali- ja terveysministeriön määräämien perusteiden mukaisia tuloja lääkkeiden hintalautakunnan maksullisista suoritteista ja tuloja työsuojeluhallinnon maksullisista suoritteista sekä raha-automaattiavustuksista annetun lain (1056/2001) 45 §:n mukaisia korvauksia Raha-automaattiyhdistyksen valvonnasta ja ohjauksesta sekä sosiaali- ja terveysministeriön peliriippuvuuden seurannan ja tutkimuksen kustannusten korvaamisesta antaman asetuksen (381/2002) nojalla rahapeliyhteisöiltä perittäviä korvauksia arpajaisiin osallistumisesta aiheutuvien ongelmien seuraamisesta ja tutkimisesta.

Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut toiminnalleen seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2013:

Toiminnallinen tehokkuus

- Kehitetään laskentatointia ja muuta seurantajärjestelmää Kieku-käyttöönoton yhteydessä.
- Maksullisen toiminnan, joka on suhteellisen vähäistä, tavoitteena on julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus ja liiketaloudellisten suoritteiden osalta kannattavuus.

Tuotokset ja laadunhallinta

- Toteutetaan ja seurataan ministeriön vastuulla olevia merkittäviä ohjelmia ja muita hankkeita, kuten Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämisohjelma (Kaste) ja Kansallisten sähköisten tietojärjestelmien kehittämishanke (KanTa ja Tikesos).
- Osallistutaan kunta- ja palvelurakennehankkeen toimeenpanoon.
- Jatketään sosiaalihuollon lainsäädännön uudistuksen valmistelua tehtyjen ehdotusten pohjalta.

- Jatketaan terveydenhuoltolain toimeenpanoa ja arviointia.
- Aloitetaan vanhuspalvelulain toimeenpano.
- Otetaan huomioon alueellinen ja kuntien tasa-arvoinen kehittäminen.
- Lisätään tutkimus- ja kehittäislaitosten yhteistyötä alueellinen näkökulma huomioituna.
- Jatketaan tasa-arvon valtavirtaistamista.
- Vahvistetaan lainsäädännön vaikutusten arviointia.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

- Sosiaali- ja terveysministeriön henkilöstön ja henkilöstörakenteen kehittämistä jatketaan ministeriön tuottavuuden kehittämiseksi asetetut tavoitteet huomioon ottaen siten, että ministeriön ydintehtävissä tarvittavat voimavarat ja osaaminen varmistetaan.
- Työtyytyväisyysindeksi on korkeampi kuin 3,5 (asteikolla 1—5) (v. 2011 toteutuma 3,5, v. 2010 toteutuma 3,5, v. 2009 toteutuma 3,42).
- Sairauspoissaoloja on alle 10 pv/htv (v. 2011 toteutuma 11,2, v. 2010 toteutuma 10,7). Pidemmällä aikavälillä tavoitteena on saavuttaa ministeriöiden keskiarvo (v. 2011 ministeriöiden mediaani oli 8,4 pv/htv).

EU-projektien tuloja sekä muilta kansainvälisiltä tahoilta saatavia tuloja arvioidaan kertyvän 5 000 euroa ja näitä vastaavien bruttomenojen arvioidaan olevan 5 000 euroa.

Viraston tulosalueittaiset menot (1 000 euroa)

	2011 toteutuma	2012 talousarvio	2013 esitys
Johto ja erillisyyksiköt	5 742	6 664	6 892
Johdon tuki			
— hallinto- ja suunnitteluosasto	13 967	15 483	16 338
Vakuutusosasto	3 263	3 607	3 794
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osasto	4 960	5 580	7 161
Sosiaali- ja terveyspalveluosasto	5 161	5 967	8 474
Työsuojeluosasto	4 595	5 263	5 520
Muita			
— työterveyshuollon koulutus	146	200	350
— tutkimus- ja kehittämistoiminta (tuke)	228		
Yhteensä	38 062	42 764	48 179

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2011 toteutuma	2012 varsinainen talousarvio	2013 esitys
Bruttomenot	42 094	43 575	48 179
Bruttotulot	3 933	3 962	3 873
Nettomenot	38 161	39 613	44 306
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	5 851		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	7 098		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Palkkausten tarkistukset			1 175
Muu muutos			212
Valmiusjohtamisen ja ensihoidon tietojärjestelmät			2 350
Varhaiskasvatuksen ja päivähoiton siirto momentille 29.01.01			-70
Adoptiolautakunnan siirtoon liittyvä vähennys momentille 33.02.05			-54
Tuottavuusohjelmavaikutusten täsmäytys kehyspäätökseen 30.3.2010			1 080
Yhteensä			4 693

2013 talousarvio	44 306 000
2012 II lisätalousarvio	649 000
2012 talousarvio	39 613 000
2011 tilinpäätös	39 730 000

02. Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)
Momentille myönnetään 2 243 000 euroa.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnalle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2013. Tavoitteet määritellään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa.

Vaikuttavuus

Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta toimii toimialansa ensimmäisenä muutoksenhakuasteena edistäen kansalaisten oikeusturvaa yhdenmukaisilla ja oikeudenmukaisilla päätöksillä. Tavoitteena on kohtuullinen käsittelyaika.

Toiminnallinen tuloksellisuus

	2011 toteutuma	2012 ennakoitu	2013 arvio
<i>Toiminnallinen tehokkuus</i>			
Päätösten hinta (euroa/ratkaisu)	252	245	236
Työn tuottavuus (ratkaisut/htv)	288	306	306
<i>Tuotokset ja laadunhallinta</i>			
Vireille tulleet valitusasiat	9 629	9 500	9 500
Valitusten käsittelyaika (kk)	6,0	6,0	6,0

Työn tuottavuus on laskettu seuraavien arvioiden mukaan: 9 500 päätöstä ja 31 henkilötyövuotta. Päätöksen hinta on laskettu 9 500 päätöksen ja 2 243 000 euron määrärahan mukaan.

Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan suoritteet eli valitusten ja poistohakemusten johdosta annetut päätökset ovat maksuttomia.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Henkilöstön osaamisesta huolehditaan. Lautakunnan johtamisjärjestelmän toimivuutta, esimiesten johtamistaitoa ja työhyvinvointia seurataan määräajoin työtyytyväisyyskyselyin.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Palkkausten tarkistukset	66
Sähköisen asianhallinnan kehittämiseen liittyvän kertamenon vähentäminen	-150
Yhteensä	-84

2013 talousarvio	2 243 000
2012 II lisätalousarvio	38 000
2012 talousarvio	2 327 000
2011 tilinpäätös	2 171 000

03. Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 4 534 000 euroa.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnalle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2013. Tavoitteet määritellään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa.

Vaikuttavuus

Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta toimii toimialansa ensimmäisenä muutoksenhakuasteena kaikissa Kansaneläkelaitoksen käsittelemissä asioissa opintotukea ja työttömyysturvaa lukuun ottamatta edistäen kansalaisten oikeusturvaa toimeentuloa koskevissa asioissa tuottamalla mahdollisimman nopeasti oikeita, yhdenmukaisia ja oikeudenmukaisia päätöksiä. Tavoitteena on käsittelyajan lyhentäminen.

Toiminnallinen tuloksellisuus

	2011 toteutuma	2012 ennakoitu	2013 arvio
<i>Tuottavuus ja taloudellisuus</i>			
Päätösten hinta (euroa/ratkaisu)	184	213	206
Työn tuottavuus (ratkaisut/hvt)	399	396	400
<i>Tuotokset ja laadunhallinta</i>			
Vireille tulleet valitusasiat (lkm)	23 365	23 000	22 000
Valitusten käsittelyaika	11,8	9	7

Vuoden 2011 luvut sisältävät lautakuntaan työllistämistoimenpiteillä työllistettyjen lisäresurssin valitusruuhkan purkamisen nopeuttamiseksi.

Työn tuottavuus on laskettu arvioilla 22 000 ratkaisua ja 55 henkilötyövuotta. Päätöksen hinta on laskettu arvioilla 22 000 ratkaisua ja 4 534 000 euron määrärahalta.

Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnalle tehdyistä valituksista annetut päätökset ovat maksuttomia.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Lautakunnan toimintaa tehostetaan, työprosesseja kehitetään ja parannetaan edelleen. Lisäksi henkilöstön työtä kehitetään tehtävien vaatimustason sekä työn haasteellisuuden lisäämiseksi sekä uudistetaan lautakunnan henkilöstörakennetta uusien tehtävien mukaisiksi. Henkilöstön työhyvinvointia tukevia toimenpiteitä jatketaan edelleen työpaikkaselvityksen mukaisesti.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Palkkausten tarkistukset	127
Tasomuutos	25
Ruuhkan purkuun liittyvän kertamenon vähentäminen	-200
Sähköisen asiahallinnan kehittämiseen liittyvän kertamenon vähentäminen	-300
Eduskunnan kertaluonteisen lisäyksen vähennys (HE 119/2011 vp)	-1 120
Ruuhkan purkuun liittyvä määrärahalisäys	770
Ruuhkan purkuun liittyvä siirto momentilta 33.03.50 (1 htv)	70
Yhteensä	-628

2013 talousarvio	4 534 000
2012 II lisätalousarvio	75 000
2012 talousarvio	5 162 000
2011 tilinpäätös	4 528 000

04. Valtion mielisairaaloiden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 600 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) tieteellisestä tutkimustyöstä ja yliopisto-opetuksesta aiheutuneiden menojen sekä muiden toimintamenojen maksamiseen

2) vaarallisten ja vaikeahoitoisten lasten ja nuorten psykiatrisen hoitoyksikön palvelujen kysynnän vaihtelusta aiheutuvien menojen maksamiseen

3) maatalousavustuksia vastaavien menojen maksamiseen

4) sairaaloiden yleishallinnosta ja ohjauksesta Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle aiheutuviin kustannuksiin.

Selvitysosa: Valtion mielisairaaloiden menot katetaan pääasiassa kuntien maksamilla korvauksilla. Kunnilta perittävät korvaukset hinnoitellaan valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla sosiaali- ja terveysministeriön määrittämien liikelatoudellisten perusteiden mukaisesti. Asiakasmaksut peritään sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (734/1992) annetun lain mukaisesti.

Valtion mielisairaaloille asetetaan alustavasti seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2013. Tavoitteet määritellään Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ja mielisairaaloiden välisissä tulossopimuksissa.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Sairaaloiden toiminnassa painottuu oikeuspsykiatrinen erityisosaaminen ja hoitotoimintaa tukevan tieteellisen tutkimustyön merkitys kasvaa. Hoidon laatuun ja hoidon tulosten seurantaan kiinnitetään edelleen huomiota terapeuttisia valmiuksia lisäämällä. Lisäksi parannetaan toiminnan mittausmenetelmiä ja seurantajärjestelmiä.

Valtion mielisairaalat toimivat tehokkaasti ja taloudellisesti huolehtien samalla toimintansa laadun kehittamisestä. Maksullisen toiminnan tuotoilla katetaan kustannukset.

Valtion mielisairaaloiden rahoitusrakenne

	2011 toteutuma		2012 varsinainen talousarvio		2013 esitys	
	1 000 €	htv	1 000 €	htv	1 000 €	htv
Toimintamenoääräraha	691	3	600	3	600	3
Liikelatoudelliset suoritteet	55 145	838	53 862	841	53 862	841
Ulkopuolinen rahoitus yhteensä	214	3	-	-	-	-
Yhteensä	56 050	844	54 462	844	54 462	844

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2011	2012	2013
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Bruttomenot	55 706	55 153	54 462
Bruttotulot	55 359	53 862	53 862
Nettomenot	347	1 291	600
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	347	691	
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	691		

Mielisairaaloiden tuottavuuden (laskutettujen hoito- ja mielentilatutkimuspäivien määrä/henkilötyövuodet) kehitys

	2011	2012	2013
	toteutuma	arvio	arvio
Niuvanniemen aikuisosastot	181,87	183	183
Niuvanniemen nuoriso-osasto	88,68	78	78

Vanhan Vaasan aikuisosastot	211,62	199	199
-----------------------------	--------	-----	-----

Mielisairaaloiden taloudellisuuden (kokonaiskustannukset/laskutetut hoito- ja mielentilatutkimuspäivät) arvioitu kehitys

	2011 toteutuma	2012 arvio	2013 arvio
Niuvanniemen aikuisosastot	340,17	341	341
Niuvanniemen nuoriso-osasto	847,09	910	910
Vanhan Vaasan aikuisosastot	320,85	351	351

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (liiketaloudelliset suoritteet, 1 000 euroa)

	2011 toteutuma	2012 varsinainen talousarvio	2013 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	53 573	52 862	52 862
— muut tuotot	773	1 000	1 000
Tuotot yhteensä	54 346	53 862	53 862
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	54 257	53 573	53 573
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	49	289	289
Kustannusvastaavuus, %	100	100	100

Mielisairaaloiden arvioidaan tuottavan asiakkailleen mm. seuraavat suoritteet

	2011 toteutuma	2012 arvio	2013 arvio
Hoitopotilaiden hoitovuorokausia	147 015	145 483	145 483
Mielentilatutkimushoitovuorokausia	4 474	3 645	3 645
Mielentilatutkimuksia	76	68	68
Alaikäisten hoitoyksikön hoitopäiviä	4 121	4 124	4 124
Alaikäisten hoitoyksikön mielentilatutkimusvuorokausia	302	110	110
Alaikäisten hoitoyksikön mielentilatutkimuksia	5	2	2

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Henkilöstön uudistumista ja työkykyä tuetaan kehittämällä muun muassa erityistason psykiatrisen sairaanhoidon vaatimuksiin entistä paremmin sopivia hoitomenettelyjä sekä tehostamalla työhöjousjärjestelmää ja työhyvinvointiohjelmiä. Tavoitteena on vähentää sairauspäiviä ja parantaa työterveysindeksiä. Henkilöstön täydennyskoulutusta tuetaan. Sisäisen erityistason täsmäkoulutusta lisätään.

2013 talousarvio	600 000
2012 talousarvio	600 000
2011 tilinpäätös	281 295

05. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisten lastensuojeluyksiköiden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 548 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) koulukotien sekä vankilan perheosaston sisällölliseen kehittämiseen ja toiminnan tukemiseen
- 2) oppilashoitopaikka- ja koulupaikkakysynnän sekä vankilan perheosaston paikkakysynnän vuosittaisen vaihtelun tasaamiseen

- 3) alueelliseen lastensuojelutyöhön
- 4) kansainväliseen ja lähialueyhteistyöhön
- 5) perhekotitoiminnasta aiheutuvien palkkioiden ja muiden menojen maksamiseen
- 6) koulukotien yleishallinnosta ja ohjauksesta Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle aiheutuvien kustannusten maksamiseen
- 7) koulukotien maatalo- ja metsätaloudesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 8) koulukotioppilaille tarkoitetun kuukausirahan ja heidän vanhemmilleen tarkoitetun ateriakorvauksen maksamiseen
- 9) koulukodissa osana erikoistumisopintojaan työskentelevän, lasten- tai nuorisopsykiatriaan erikoistuvan lääkärin palkkaukseen.

Selvitysosa: Valtion koulukotien menot katetaan pääasiassa kuntien maksamilla korvauksilla. Koulukodeissa annettavan perusopetuksen ja muun opetustoimen piiriin kuuluvan toiminnan rahoitukseen sovelletaan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) säädöksiä. Rahoitusjärjestelmä perustuu laskennallisiin yksikköhintoihin, jotka opetus- ja kulttuuriministeriö määrää ja valtioneuvosto vahvistaa ennalta seuraavaa vuotta varten. Oppilaille ja heidän vanhemmilleen maksettavat korvaukset perustuvat lastensuojelulakiin (417/2007), -asetukseen (1010/1983) ja sosiaalihuoltolakiin (710/1982).

Kunnilta perittävät korvaukset hinnoitellaan valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla sosiaali- ja terveysministeriön määräämin liikeloudellisin perustein.

Valtion koulukodeille asetetaan alustavasti seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2013. Tavoitteet määritellään Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ja koulukotien välisissä tulossopimuksissa.

Vaikuttavuus

Valtion koulukotitoiminnan vaikuttavuutta tullaan lisäämään vuonna 2010 käynnistetyllä valtion koulukotien hallinnollisen rakenteen konserninomaiseen kehittämiseen tähtäävällä työllä. Huume-, lääke- ja/tai alkoholi ongelmista sekä mielenterveyden häiriöistä kärsivien lasten ja nuorten auttamiseen kiinnitetään koulukotitoiminnan kehittämisessä entistä enemmän huomiota. Voimavaroja suunnataan koulukotityön sisältöä, laatua, asiakaslähtöisyyttä ja tuloksellisuutta koskevaan tutkimus- ja kehittämistyöhön. Toiminnan laatua ja laatuajattelua kehitetään edelleen. Lasten ja nuorten psykososiaalista hoitoa kehitetään yhteistyössä lasten ja nuorten psykiatristen hoitoyksiköiden kanssa. Vankilan perheosastolla turvataan sijoitettujen lasten mahdollisuus turvallisiin varhaisen vuorovaikutuksen kokemuksiin sekä hyvään hoitoon ja huolenpitoon. Palvelujen ostajien eli kuntien muuttuviin tarpeisiin vastataan joustavasti.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Koulukodit toimivat tehokkaasti, taloudellisesti ja asiakassuuntautuneesti ja niiden laatu ja kustannusvaikuttavuus paranee. Maksullisen toiminnan tuotoilla katetaan kustannukset.

Vankilan perheosastolle asetetaan alustavasti seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2013. Tavoitteet määritellään Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ja vankilan perheosaston välisessä tulossopimuksessa.

Valtion koulukotien sekä vankilan perheosaston rahoitusrakenne

	2011 toteutuma		2012 varsinainen talousarvio		2013 arvio	
	1 000 €	htv	1 000 €	htv	1 000 €	htv
Toimintamääräraha	551	6,5	548	6,5	548	6,5
Liikeloudelliset suoritteet	22 386	325,5	22 200	313,5	22 200	303,5
Yhteensä	22 937	332	22 748	320	22 748	310

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2011	2012	2013
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Bruttomenot	19 713	20 599	20 048
Bruttotulot	19 684	19 500	19 500

Nettomenot	-29	1 099	548
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	464	551	
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	551		

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon ulkopuolisena rahoituksena saatavat maatalousavustukset.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (liiketaloudelliset suoritteet, 1 000 euroa)

	2011 toteutuma	2012 varsinainen talousarvio	2013 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	19 248	19 000	19 000
— muut tuotot	3 138	3 200	3 200
Tuotot yhteensä	22 386	22 200	22 200
— tästä toimintamenomomentille nettouttamattomat tuotot	2 702	2 600	2 600
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	22 277	22 200	22 200
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	109	-	-
Kustannusvastaavuus, %	100	100	100
Kustannusvastaavuus hintatuen jälkeen		100	100

Koulukotien maksullisen toiminnan tuotoilla katetaan 100 % niiden kustannuksista. Koulukotien arvioidaan tuottavan maksullisina palveluina muun muassa seuraavat palvelut asiakkailleen.

Eräitä maksullisen toiminnan asiakassuoritteita

	2011 toteutunut	2012 arvio	2013 arvio
<i>Koulukodit</i>			
Hoitovuorokausi	52 639,5	51 685	52 130
Hoitovuorokausi erityisessä huolenpidossa	5 157	5 285	5 321
Koulupäivä	30 379	30 000	30 000
Jälkihuoltovuorokausi	10 321	10 775	11 048
<i>Vankilan perheosasto</i>			
Hoitovuorokausi	3 657	3 200	3 200

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Henkilöstön jaksamista vahvistetaan säännöllisellä työohjauksella ja tukemalla koulutukseen hakeutumista.

2013 talousarvio	548 000
2012 II lisätalousarvio	—
2012 talousarvio	548 000
2011 tilinpäätös	187 015

21. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)
Momentille myönnetään 240 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalla tuottavuuden edistämiseen tähtävien investointien, tutkimusten, selvitysten sekä koulutus- ja muiden palvelujen hankkimiseen.

Selvitysosa: Henkilötyövuosivähennyksiin liittyvistä palkkausrahojen vähennyksistä osa jää hallinnonalan käyttöön käytettäväksi erityisesti tuottavuutta edistäviin hallinnonalan hankkeisiin.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Julkisen hallinnon atk-menosäästö (HO)	-810
Yhteishankintojen lisääminen (HO)	-399
Tasomuutos	818
Valviran tuottavuusohjelmaan (mom. 33.02.05) liittyvien vähennysten palautus	-72
Yhteensä	-463

2013 talousarvio	240 000
2012 II lisätalousarvio	-277 000
2012 talousarvio	703 000

25. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansalliset sähköiset asiakastietojärjestelmät (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 11 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) KanTa-hankkeen strategiseen suunnitteluun ja operatiiviseen suunnitteluun ja ohjaukseen (STM, THL)

2) KanTa-hankkeeseen liittyvien kansallisten määrittelyjen tekemiseen ja ylläpitoon (THL)

3) korvauksen maksamiseen Kansaneläkelaitokselle sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain (159/2007) ja sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain (61/2007) mukaisesti KanTa-palveluiden (kansallinen potilastietojen sähköinen arkistointipalvelu, reseptikeskus, sekä kansalaisen omien sähköisten resepti- ja asiakastietojen katselupalvelu ja potilaan tiedonhallintapalvelu) kehittämiseen (Kela)

4) sosiaalihuollon sähköisen asiakastietojärjestelmän strategiseen suunnitteluun (STM) sekä operatiiviseen suunnitteluun ja ohjaukseen (THL)

5) valtionavustusten myöntämiseen sosiaali- ja terveydenhuollon paikallisen ja tietojärjestelmäninfrastruktuurin tehostamiseksi (THL)

6) järjestelmän kehittämissyhteistyön, käyttöönoton ja levittämisen koordinointiin (THL)

7) enintään 22 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen vuodessa KanTa-hankkeen operatiivista suunnittelua ja ohjausta, kansallisten määrittelyjen tekemistä ja ylläpitoa ja järjestelmän kehittämistä sekä käyttöönottoa varten enintään ohjelmakauden loppuun saakka.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisten sähköisten asiakastietojärjestelmien strategisesta suunnittelusta ja ohjauksesta.

Kansaneläkelaitoksen tehtävänä on sähköisen asiakastietoarkiston rakentaminen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain (159/2007) ja sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain (61/2007) mukaisesti. Rekisterin rakentaminen jatkuu vuonna 2013. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen yhteyteen perustettu operatiivinen yksikkö koordinoi KanTa-hankkeen kansallisen määrittelytyön, ohjauksen, toimeenpanon ja kehittämisen, vastaavan työn sosiaalihuollon alueella sekä EU-tason yhteistyön (epSOS-hanke). Sosiaalihuollon sähköisen asiakastietojärjestelmän rakentamisen kokonaisuuden määrittely ja toimeenpano jatkuu. Momentin määrärahaa on tarkoitus käyttää myös valtionavun maksamiseen kunnille ja kuntayhtymille sekä tarvittaessa muille tahoille sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmäkokonaisuuden paikallisen ja alueellisen infrastruktuurin selkiyttämiseen ja tehostamiseen.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon vähennyksenä 5 200 000 euroa siirtona momentille 33.10.28 (Kansaneläkelaitokselle maksettavat sosiaaliturvan yleisrahaston ja palvelurahaston toimintakulut).

Määrärahan arvioitu käyttö (1 000 euroa)

<i>Sosiaali- ja terveysministeriö</i>	
Strateginen suunnittelu ja ohjaus (STM)	400
<i>Terveiden ja hyvinvoinnin laitos</i>	
Toimeenpanon operatiivinen johtaminen	1 800
Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisten määrittelyjen tekeminen ja ylläpito	5 800
Valtionavustukset paikallisen ja alueellisen tietojärjestelmäinfrastruktuuriin tehostamiseksi	3 800
Yhteensä	11 800

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	300
Siirto momentille 33.10.28	-5 200
Yhteensä	-4 900

2013 talousarvio	11 800 000
2012 II lisätalousarvio	-6 230 000
2012 talousarvio	16 700 000
2011 tilinpäätös	16 400 000

29. *Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot* (arviomääräraha)
Momentille myönnetään 20 900 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös lähialueyhteistyöhön käytettyjen ja kotimaasta hankittujen palvelujen ostoihin sisältyvien arvonlisäveromenojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon lisäyksenä 900 000 euroa menoarvion tarkentumisen johdosta.

2013 talousarvio	20 900 000
2012 II lisätalousarvio	—
2012 talousarvio	20 000 000
2011 tilinpäätös	18 688 203

66. *Kansainväliset jäsenmaksut ja maksuosuudet* (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 4 252 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kansainvälisten järjestöjen ja laitosten jäsenmaksujen, maksuosuuksien ja erityisohjelmien tukemisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Terveyden edistämisen konferenssin järjestämiseen liittyvän kertamenon vähennys	-500
Terveyden edistämisen konferenssin järjestäminen	220
Yhteensä	-280

2013 talousarvio	4 252 000
2012 talousarvio	4 532 000
2011 tilinpäätös	4 210 000

02. Valvonta

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan valvontaa lakisääteisesti harjoittavien laitosten toimintamenoista sekä oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menoista. Valvontalaitoksia ovat Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto, Säteilyturvakeskus ja Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus.

Oikeuslääkinnän tehtävät hoitaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

Valvontalaitosten toiminta kohdistuu sosiaali- ja terveysministeriön strategisista tavoitteista seuraaviin:

- hyvinvoinnille vahva perusta
- kaikille mahdollisuus hyvinvointiin
- elinympäristö tukemaan terveyttä ja turvallisuutta.

Vaikuttavuus

- oikeusturvan varmistaminen
- lupa-, rekisteri- ja valvonta-asioiden asiantuntevan ja hyvän hallintotavan mukainen käsittely
- ennakoivalvonnan toimivuuden varmistaminen lainsäädännön edellyttämällä palvelutasolla.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen tavoitteena on kansalaisen oikeusturvan ja kuolinsyyn oikeellisuuden varmistaminen. Tavoitteena on, että oikeuslääketieteellisten ruumiinavausten määrä on enintään 20 % kaikista vainajista. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää toimenpiteitä ja yhteistyön lisäämistä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ja poliisitoimen välillä oikeuslääketieteellisessä kuolemansyyn selvittämistoiminnassa.

Toiminnan laajuus 2010—2013

	2010	2011	2012	2013
	toteutunut	toteutunut	arvio	arvio
Menot, euroa	8 692 892	9 400 000	9 700 000	9 700 000
Oikeustieteellisten avausten määrä, kpl	11 948	10 753	10 215	9 800
Oikeuslääketieteellisten avausten osuus kaikista vainajista, %	23,5	21,5	20,4	
Euroa/avaus keskimäärin	728	874	949	

03. Säteilyturvakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 14 832 000 euroa.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti asettanut Säteilyturvakeskukselle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2013. Tavoitteet määritellään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Säteilylähteiden käytössä ei satu onnettomuuksia tai vakavia turvallisuuteen vaikuttavia tapahtumia ja että jokaisen työntekijän säteilyannos pysyy henkilökohtaisen annosrajan alapuolella.

Ydinlaitosten valvonnassa tavoitteena on, että laitoksilla ei satu onnettomuuksia tai vakavia turvallisuuteen vaikuttavia tapahtumia, radioaktiivisten aineiden normaalikäytön aikaiset päästöt laitoksilta ovat pieniä ja niistä lasketut vuotuiset säteilyannokset ovat alle yksi prosentti valtioneuvoston asetuksessa (733/2008) asetetusta raja-arvosta. Ydinjätteiden käsittely, varastointi ja loppusijoitus suunnitellaan ja toteutetaan siten, että jätteiden määrä pysyy mahdollisimman pienenä eikä toiminnasta aiheudu käytännöllisesti katsoen lainkaan päästöjä.

Tavoitteena on, että yhtä tutkijatyövuotta kohden julkaistaan vähintään yksi kansainvälinen tutkimusartikkeli ja että raportteja ja artikkeleja julkaistaan vuosittain 900 julkaisupisteen edestä.

Ympäristön säteilyvalvonnan tavoitteena on, että Säteilyturvakeskus on jatkuvasti tietoinen ympäristön säteilytasosta. Onnettomuustilanteissa valmiustoiminta käynnistyy 15 minuutissa ensitiedon saamisesta poikkeavasta tapahtumasta. Säteily- ja ydinturvallisuuteen liittyvistä tapahtumista tiedotetaan oma-aloitteisesti, objektiivisesti, avoimesti ja viivytyksettä.

Tavoitteena on, että sovitusta tulostavoitteista täytetään 95 %. Toimintatapoja arvioidaan itsearviointien ja sisäisten auditointien avulla. Arviointien ja auditointien perusteella valitut kehityshankkeet toteutetaan suunnitellulla tavalla.

Viraston rahoitusrakenne ja henkilötyövuodet

	2011 toteutuma		2012 varsinainen talousarvio		2013 esitys	
	1 000 €	htv	1 000 €	htv	1 000 €	htv
Budjettirahoitus	14 339	124	13 748	114 ¹	14 832	124
Maksullinen toiminta	22 996	209	27 139	212	25 813	213
Yhteisrahoitteinen toiminta	1 288	25	1 200	26 ¹	1 000	25
Yhteensä	38 623	358	42 087	352	41 645	362

¹⁾ Tuottavuustoimien vuoksi henkilötyövuosia vähennetään 8 htv vuoden 2011 arviosta. Niiden kohdentamisesta eri tulosalueille ei ole tehty vielä päätöstä.

Säteilyturvakeskuksen tulosalueittaiset kustannukset ja henkilötyövuodet

	2011 tilinpäätös		2012 tavoite		2013 tavoite	
	1 000 €	htv ¹	1 000 €	htv	1 000 €	htv
Ydinturvallisuus	18 253	119	19 550	116	18 800	121
Säteilyn käytön turvallisuus	4 102	31	3 700	30	4 150	31
Valmiustoiminta	2 438	19	1 700	12	1 700	12
Tutkimus	6 625	44	7 500	53	7 500	51
Palvelut	4 279	22	4 300	22	4 500	24
Viestintä	1 041	7	1 100	7	1 100	7
Ympäristön säteilyvalvonta	1 858	10	1 700	10	2 530	10
Hallinto ²	-	41	-	37	-	41
Yhteensä	38 596	293	39 550	287³	40 280	297

¹⁾ Taulukko ei sisällä lomina ja poissaoloja. V. 2013 niiden osuudeksi arvioidaan 65 htv.

²⁾ Hallinnon kustannukset on vyörytetty muille tulosalueille.

³⁾ Tuottavuusvähennyksiä ei ole tässä vaiheessa ositettu tulosalueille.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2011	2012	2013
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Bruttomenot	39 421	42 087	41 645
Bruttotulot	24 450	28 339	26 813
Nettomenot	14 971	13 748	14 832
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	3 219	2 570	2 500
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	2 570	2 500	2 500

Julkisoikeudellisen ja muun maksullisen toiminnan tavoitteena on kustannusvastaavuus.

Ydinturvallisuusvalvonnan maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmat (1 000 euroa)

	2011	2012	2013
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Maksullisen toiminnan tuotot, suoritteiden myyntitulot	16 457	20 288	19 073
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	16 463	20 288	19 073

Kustannusvastaavuus, %	100	100	100
Erillislakien mukaiset julkisoikeudelliset suoritteet (1 000 euroa)			
	2011	2012	2013
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Maksullisen toiminnan tuotot , suoritteiden myyntitulot	2 361	2 351	2 440
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	2 196	2 351	2 440
Kustannusvastaavuus, %	108	100	100

Julkisoikeudellisen ja muun maksullisen toiminnan tavoitteena on kustannusvastaavuus.

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2011	2012	2013
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— muilta valtion virastoilta saatava rahoitus	334	200	200
— EU:lta saatava rahoitus	753	900	700
— muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	200	100	100
Tuotot yhteensä	1 287	1 200	1 000
Hankkeiden kokonaiskustannukset	2 503	2 400	2 000
Omarahoitusosuus (tuotot - kustannukset)	-1 216	-1 200	-1 000
Omarahoitusosuus, %	49	50	50

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Tavoitteena on, että henkilöstön osaaminen ja ammattitaito ovat korkealla tasolla, henkilöstön koulutukseen käyttämä aika on 3—4 % kokonaistyöajasta ja henkilöstön työtyytyväisyys ja motivaatio kehittyvät myönteisesti. Tavoitteena on lisäksi, että henkilöstön omasta sairaudesta ja työtapaturmista johtuvien poissaolopäivien määrä on alle 8,5 henkilötyövuotta kohden.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	-138
Palkkausten tarkistukset	386
Yhteishankintojen lisääminen (HO)	-40
Säteilyturvallisuuden laitehankinnat	930
Tuottavuustoimet	-54
Yhteensä	1 084

2013 talousarvio	14 832 000
2012 II lisätalousarvio	212 000
2012 talousarvio	13 748 000
2011 tilinpäätös	14 339 000

05. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)
Momentille myönnetään nettomäärärahaa 13 531 000 euroa.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto edistää väestön terveyttä ja toimintakykyä valvonnan edellyttämän ohjauksen sekä ennakoivan ja jälkikäteisen valvonnan keinoin.

Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle alustavasti seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2013. Tavoitteet määritellään ministeriön ja viraston välisessä tulosopimuksessa.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston tavoitteena on

- varmistaa väestön oikeuden terveyttä ja hyvinvointia tukevaan elinympäristöön sekä riittäviin ja turvallisiin sosiaali- ja terveyspalveluihin ohjaamalla aluehallintovirastojen valvontatoimintaa riskinarviointiin perustuvien valvontaohjelmin ja yhdenmukaistamalla valvonnan ja sen edellyttämän ohjauksen saumattomaksi valtakunnalliseksi kokonaisuudeksi
- toteuttaa ennaltaehkäisevää ohjausta ja valvontaa tavoitteena laadun sekä potilas- ja asiakasturvallisuuden ja toiminnanharjoittajien omavalvonnan edistäminen
- varmistamalla erityistilannesuunnitelmien avulla talousveden laadun terveydensuojelunlain 8 §:n edellytysten mukaisesti ja toimeenpanemalla yhteiskunnan turvallisuusstrategiaa (YTS).

Toiminnallinen tehokkuus

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston talousarvio perustuu osittaiseen nettobudjetointiin. Bruttobudjetoidut tulot on budjetoitu momentille 12.33.02. Toimintamomentille kirjattavat tulot ovat terveydenhuollon ammattihenkilöitä ja terveydenhuollon lupia koskevien suoritteiden maksuja ja viraston suoritteista liiketaloudellisin perustein määrättäviä maksuja. Lisäksi Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle yksityisten palvelunantajien rekisteristä aiheutuvia ylläpitokustannuksia vastaavasti aluehallintovirastot suorittavat osan saamistaan lupa-, rekisteröinti- ja vuosimaksuista virastolle.

Maksullisen toiminnan tavoitteena on kustannusvastaavuus. Keskeisten suoritteiden tuottavuutta seurataan tunnuslukujen avulla ja tavoitteena on tuottavuuden asteittainen lisääntyminen.

Taloudellisuus ja tuottavuus¹

	2011 toteutuma		2012 tavoite		2013 tavoite	
	1 000 €	htv	1 000 €	htv	1 000 €	htv
Luvat	4 428	48	4 843	44	5 000	49
Valvonta	6 298	59	6 358	63	8 360	78
Ohjaus	3 011	33	3 353	29	3 500	34
Varmennepalvelut	2 723	-	6 292	-	-	-
Yhteensä	16 459	140	20 846	136	16 860	161

¹⁾ Prosessien kustannusten sekä henkilötyövuosien kehitys; hallinnon ja muiden tukipalveluiden kustannukset ja htv-määrä kohdennettuna päätoiminnoille.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2011 toteutuma	2012		2013 esitys
		varsinainen talousarvio		
Bruttomenot	16 858	15 131		16 860
Bruttotulot	2 361	1 140		3 300
Nettomenot	14 497	13 991		13 560
Siirtyvät erät				
— siirtynyt edelliseltä vuodelta		3 905		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle		4 628		

Maksullisen toiminnan tavoitteena on kustannusvastaavuus.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2011 toteutuma	2012 varsinainen talousarvio	2013 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	3 375	2 100	3 300
— muut tuotot	944	-	-
Tuotot yhteensä	3 375	2 100	3 300
— tästä toimintamomentille nettouttamattomat tuotot	970	960	970
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	2 424	1 276	2 200
— osuus yhteiskustannuksista	1 038	824	1 100
Kustannukset yhteensä	4 159	2 100	3 300
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-87	-	-
Kustannusvastaavuus, %	97	100	100

Tuotokset ja laadunhallinta

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston käsiteltäväksi saapuvien asioiden määriä

	2011 toteutuma	2012 ennuste	2013 ennuste	2012/2013 muutos-%
Terveystieteiden ammattinharjoittamista koskevat päätökset	18 141	16 000	17 000	6
Valvonta-asiat	1 123	1 200	1 200	0
Vakuutuslääketieteelliset lausunnot	82	-	-	-
Raskauden keskeyttämistä koskevat luvat	987	900	900	0

	2011 toteutuma	2012 arvio	2013 arvio
Palvelukyky			
Terveystieteiden ammattioikeushakemukset		95 % käsitelty asetetussa määräajassa	95 % käsitelty asetetussa määräajassa
— säännelty koulutus Suomessa	5 pv	5 pv	5 pv
— sääntelemätön ja ulkomainen koulutus	4 kk	4 kk	4 kk
Terveystieteiden valvonta-asiat	mediaani 7 kk	mediaani 9 kk	mediaani x kk
Alkoholilupa-asiat			
— alkoholin valmistuslupien käsittely	70 pv	90 pv	90 pv
— alkoholin tukkumyöntilupien käsittely	64 pv	90 pv	90 pv
— alkoholin teollisen käytön lupien käsittely	12 pv	30 pv	30 pv
Valvonta-asiat, käsittelyajan mediaani	6 kk	8 kk	8 kk

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Henkilöstöä ja henkilöstörakennetta kehitetään tuottavuuden tavoitteet huomioiden siten, että viraston ydintehtävien tuottaminen kyetään varmistamaan.

Tarvittavien kehittämistoimenpiteiden suunnittelu edellyttää viraston ydintehtävien selkiyttämistä sekä toissijaisten tehtävien ja toimintojen karsimista. Henkilöstön osaamista kehitetään ydintehtävien edellyttämällä tavalla. Vaihtuvuudesta huolehditaan siten, että poistuvan henkilöstön asiantuntemus pystytään tarvittaessa korvaamaan ja että vaihtuvuutta hyödynnetään uuden osaamisen hankkimisessa.

Työhyvinvoinnin tukemisen painopisteenä on ennakointi. Suunnitelmallisella toiminnalla, työelämän joustojen hyödyntämisellä sekä varhaisella puuttumisella ylläpidetään henkilöstön työkykyä ja motivaatiota.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Yhteishankintojen lisääminen (HO)	-15
Palkkausten tarkistukset	332
Tietojärjestelmien kehittäminen	500
Sosiaali- ja terveydenhuollon lupa- ja valvontatehtävien resurssien vahvistaminen	1 205
Adoptiolautakunnan tehtävien laajentuminen	132
Adoptiolautakunnan siirtoon liittyvä muutos	54
KanTa-palveluiden terveydenhuollon varmennepalveluihin osoitetun määrärahan siirto momentille 33.10.28	-2 740
Tuottavuustoimiin liittyvän vähennyksen purkaminen	72
Yhteensä	-460

2013 talousarvio	13 531 000
2012 II lisätalousarvio	352 000
2012 talousarvio	13 991 000
2011 tilinpäätös	14 884 000

06. Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)
Momentille myönnetään nettomäärärahaa 3 584 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen hyväksymien, viraston ulkopuolella toteutettavien tutkimus-, koulutus- ja kehittämishankkeiden rahoittamiseen
- 2) viraston alueellistamisen aiheuttamien lisämenojen maksamiseen.

Selvitysosa: Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus aloitti toimintansa 1.11.2009. Keskukseen kaikki virat sijoitetaan Kuopioon viimeistään vuoden 2018 loppuun mennessä. Keskuksella on tarvittaessa toimitiloja toiminnan kannalta keskeisissä kaupungeissa, kuten Helsingissä ja Lontoossa. Keskukseen alueellistamisesta aiheutuvien lisämenojen kattamiseen vuonna 2013 varataan 300 000 euroa. Lisämenoja aiheutuu muutto- ja matkakustannuksista, uusien toimitilojen muutostöistä, hankinnoista sekä tietoliikenneyhteyksien ja muun ICT-infrastruktuurin rakentamisesta.

Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti asettanut Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskukselle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2013. Tavoitteet määritellään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Toiminnallinen tehokkuus (taloudellisuus, tuottavuus, kannattavuus, kustannusvastaavuus)

Tavoitteena on, että maksullisen toiminnan julkisoikeudelliset suoritteet tuotetaan kustannusvastaavasti. Tuottavuuden kehitystä seurataan Tilastokeskuksen määrittelemien tuottavuusindikaattorien avulla.

Toiminnan tehokkuus (indeksi 100 = vuosi 2011)

	2011 tilinpäätös	2012 tavoite	2013 tavoite
Työn tuottavuusindeksi	100	100	101
Kokonaistuottavuusindeksi	100	100	101

Viraston henkilötövuosien määrät (htv)

	2011 toteutuma	2012 arvio	2013 arvio
Maksullinen toiminta	185	191	191
Ei-maksullinen toiminta	39	39	39
Yhteensä	224	230	230

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2011 toteutuma (sis. siirretty määräraha)	2012 varsinainen talousarvio	2013 esitys
Bruttomenot	23 173	25 199	24 684
Bruttotulot	19 674	21 100	21 100
Nettomenot	3 499	4 099	3 584
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	3 954	3 686	0
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	3 686	0	

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (maksuperustelain mukaiset suoritteet, 1 000 euroa)

	2011 toteutuma	2012 varsinainen talousarvio	2013 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	17 871	19 200	19 200
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	17 251	19 200	19 200
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	620	-	-
Kustannusvastaavuus, %	104	100	100

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (erillislakien mukaiset julkisoikeudelliset suoritteet, 1 000 euroa)

	2011 toteutuma	2012 varsinainen talousarvio	2013 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot, suoritteiden myyntitulot	1 799	1 900	1 900
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	1 799	1 900	1 900
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-	-	-
Kustannusvastaavuus, %	100	100	100

Tuotokset ja laadunhallinta

- Parannetaan tuottavuutta toimintatapoja uudistamalla ja prosesseja tehostamalla
- Parannetaan lääke- ja lääkitysturvallisuutta tehostamalla valvontaa riskiarviointiperusteisesti sekä vakiinnutetaan käytäntöön lääketurva- ja lääkevääreännösdirektiivien edellyttämät uudet viranomaistehtävät.
- Lisätään lääkekehityksen ohjausta tieteellisellä neuvonnalla.
- Lisätään viranomaisyhteistyötä lääkevalvonnan vaikuttavuuden lisäämiseksi sekä lääkevääreännösten ja -rikosten torjumiseksi.

- Lääkeinformaatioverkosto kehittää lääkeinformaatiotoimintaa asiakaskeskeisesti.
- Toteutetaan lääkehoitojen arviointitoimintaa verkostoyhteistyönä kotimaisten ja valittujen kansainvälisten toimijoiden kanssa.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen henkilöstön osaamista ja työkykyä ylläpidetään, tuetaan ja kehitetään.

Tunnusluvut	2011 toteutuma	2012 tavoite	2013 tavoite
Henkilöstön hyvinvointi			
— työtyytyväisyysindeksi	3,5	3,6	3,6
— sairauspoissaolot pv/htv vähenevät	10,5	7,9	<10

Määräraha on tarkoitettu 100 000 euroa tutkimushankkeiden rahoittamiseen. Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon nettobudjetoitavina maksullisen toiminnan tuloina maksuperustelain mukaisista julkisoikeudellisista suoritteista saadut tulot ja lääkelaissa (84 b §, 595/2009) tarkoitetut tulot.

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen talousarvio perustuu nettobudjetointiin. Menot katetaan pääasiassa valvonta- ja palvelutoiminnasta perittävillä maksuilla. Maksullisen toiminnan palvelut tuotetaan omakustannushintaan. Suoritteista perittävät maksut ovat maksuperustelain mukaisia. Lääkkeiden laadunvalvonnan kustannukset katetaan lääkelain (84 b §, 595/2009) mukaisella maksulla.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Yhteishankintojen lisääminen (HO)	-15
Palkkausten tarkistukset	84
Kuopioon alueellistamisen myöhentämisestä aiheutuva muutos	-564
Tuottavuustoimet	-20
Yhteensä	-515

2013 talousarvio	3 584 000
2012 II lisätalousarvio	48 000
2012 talousarvio	4 099 000
2011 tilinpäätös	4 100 000

20. Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 10 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) kuolemansyyn selvittämisestä annetun lain (459/1973) 12 §:n mukaisen oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menojen maksamiseen
- 2) oikeuslääkeopillisista tutkimuksista suoritettavista korvauksista annetun asetuksen (862/2004) mukaisten palkkioiden ja korvausten maksamiseen
- 3) yliopistoilta ostopalveluna tehtävän oikeuslääketieteen erikoislääkärikoulutuksen menojen maksamiseen.

2013 talousarvio	10 300 000
2012 talousarvio	10 300 000
2011 tilinpäätös	9 358 925

66. Suomen ja Venäjän välisen säteily- ja ydinturvallisuuden yhteistyö (siirtomääräraha 3 v) Momentille myönnetään 1 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää

1) ensisijaisesti Venäjän Federaation ydinturvallisuusviranomaisen ja toiminnanharjoittajien kanssa toteutettaviin ydin- ja säteilyturvallisuutta edistäviin hankkeisiin

2) ydin- ja säteilyturvallisuusyhteistyöhön liittyvien valtion kulutusmenojen maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen ja siitä aiheutuvien muiden menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Ydin- ja säteilyturvallisuuden yhteistyötä on rahoitettu aiemmin ulkoasiainministeriön lähialueyhteistyömomentilta 24.20.66. Säteilyturvakeskus on huolehtinut asiantuntijatehtävistä ja vastannut hankekoordinoinnista ulkoasiainministeriön kanssa tehtyjen sopimusten puitteissa.

Ydin- ja säteilyturvallisuuden yhteistyö on kohdistunut kuuteen eri aihepiiriin: Leningradin ydinvoimalaitos, Kuolan ydinvoimalaitos, ydinturvallisuusvalvonta, radioaktiiviset jätteet, ympäristön säteilyvalvonta ja onnettomuusvalmius sekä ydinmateriaalivalvonta. Pääosa resursseista on kohdistettu mainittujen kahden ydinvoimalaitoksen turvallisuuden kohentamiseen siten, että pääkohde on Leningradin ydinvoimalaitos, jonka sijainti ja Tshernobyl-tyyppiset reaktorit korostavat jatkuvan parantamisen tarvetta. Hankkeisiin on sisällynyt mm.

koulutustoimintaa, turvallisuusanalysejä, teknisiä turvallisuusparannuksia ja laitetoimituksia, laitteistojen tarkastustekniikan kehittämistä ja säännöstöjen kehittämistä. Leningradin ja Kuolan laitoksen ympäristön säteilyvalvontajärjestelmät on toteutettu lähialueyhteistyön puitteissa.

2013 talousarvio	1 500 000
2012 talousarvio	1 500 000

03. Tutkimus- ja kehittämistoiminta

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat pääosin sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tutkimus-, kehittämis-, tilasto-, rekisteri- ja asiantuntijatoiminnasta sekä valtionavusta Työterveyslaitoksen menoihin.

Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa toimialansa tutkimus- ja kehittämispolitiikasta. Sen tavoitteena on tuottaa sellaista tutkimustietoa, joka on systemaattisesti hyödynnettävissä sosiaali- ja terveystieteiden erilaisissa kehittämistoimenpiteissä, kuten lainsäädännön valmistelussa ja toimeenpanossa, erilaisissa ohjelmissa ja projekteissa sekä muussa ministeriön päätöksenteossa.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tutkimus- ja kehittämistoiminta on johtamisen väline ja edellytys strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Tutkimus- ja kehittämispolitiikka on strategista päätöksentekoa, lainsäädännön ja budjetin valmistelua ja niiden toimeenpanoa sekä informaatio-ohjausta tukeva investointi. Hallinnonalan tutkimuslaitoksilla on myös tutkimus- ja kehittämistoiminnan tulosten käytäntöön viemiseen liittyvää toimintaa, kuten asiantuntijapalveluja, tiedonvälitystä ja koulutusta. Lisäksi niillä on lakisäätteisiä tai ministeriön kanssa sovittuja erityistehtäviä, esimerkiksi valvontaan, tilastointiin ja erityisiin vaaratilanteisiin varautumiseen liittyviä tehtäviä.

Vaikuttavuus

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tutkimus- ja kehittämistoiminnan pohjana on ministeriön Sosiaali- ja terveystieteiden strategia Sosiaalisesti kestävä Suomi 2020 -asiakirja sekä hallitusohjelman painotukset. Sen mukaisesti hallinnonalan tutkimus- ja kehittämistoiminnalla, tietotuotannolla sekä tiedonvälityksellä:

- hyvinvoinnille vahva perusta
- kaikille mahdollisuus hyvinvointiin
- elinympäristö tukemaan terveyttä ja turvallisuutta.

Hallitusohjelman erityisenä painotuksena on korostettu myös perheiden asemaa sekä sukupuolten tasa-arvoa.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Terveyden edistämisen osa-alueella kiinnitetään huomiota kansantautien vaaratekijöiden vähentämiseen, tapaturmien ehkäisemiseen ja terveyttä tukevien olosuhteiden luomiseen. Erityisesti tavoitteena on tupakoinnin, alkoholin käytön ja ylipainoisuuden hallinta. (33.03.04 Terveyden ja hyvinvoinnin laitos ja 33.03.50 Työterveyslaitos)

Työelämän hyvinvointi on tärkeä tavoite, johon pyritään työn mielekkyyttä lisäämällä fyysinen ja psyykkinen terveys ja turvallisuus varmistaen. Myös työelämän tasa-arvon varmistaminen ja työ- ja perhe-elämän yhteensovittaminen ovat ensiarvoisen tärkeitä kohteita. (33.03.50 Työterveyslaitos)

Köyhyyden ja syrjäytymisen vähentämiseksi ehkäisevä näkökulma on ensisijainen toimintamalli. Lasten, nuorten ja perheiden ongelmiin puututaan uusilla malleilla, pitkäaikaistyöttömyys torjutaan ja suurimmassa köyhyysriskissä olevien toimeentulo turvataan. (33.03.04 Terveyden ja hyvinvoinnin laitos ja 33.03.50 Työterveyslaitos)

Toimiva palvelujärjestelmä ja osaava ja riittävä työvoima luovat pohjan laadukkaille palveluille. Erityisenä haasteena on peruspalveluiden ja ikääntyvän väestön palvelujen turvaaminen. Apuna tulee olla uuden teknologian laajamittainen hyväksikäyttö ja kehittäminen. (33.03.04 Terveyden ja hyvinvoinnin laitos)

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tuottavuustoimenpiteitä kohdistetaan Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ja Työterveyslaitoksen tutkimustoiminnan tehostamiseen.

Tuotokset ja laadunhallinta

Laitokset varautuvat omalta osaltaan osallistumaan yhteiskunnan turvallisuusstrategian 2011 toimeenpanoon.

04. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 70 128 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) toimintaan liittyvien kansainvälisten ja kotimaisten järjestöjen jäsenmaksuista, yhteisrahoitteisten hankkeiden rahoitusosuuksista, ulkomailla toteutettavien projektien, täydennyskoulutuksen avustuksen ja yhteistyöstä aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) EU:n hyväksymien hankkeiden rahoitukseen liittyvien menojen maksamiseen
- 3) Alkoholitutkimussäätiöön, Käypä hoito-suositusten laadintaan sekä sosiaali- ja terveydenhuollon tietohallinnon kehittämishankkeisiin liittyvien valtionavustusten maksamiseen
- 4) Alkoholitutkimussäätiön toiminnasta Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle aiheutuvien menojen maksamiseen
- 5) koulutusneuvolatoiminnasta kunnille maksettavien korvausten maksamiseen
- 6) nettobudjetoidun yhteisrahoitteisen toiminnan tuloihin välittömästi liittyvien apurahojen maksamiseen

7) Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen itse toteuttamiin terveyden edistämisen hankkeisiin.

Selvitysosa: Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tehtävänä on väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, sairauksien ja sosiaalisten ongelmien ehkäiseminen sekä sosiaali- ja terveystalouden kehittäminen. Laitos toteuttaa tehtävänsä tutkimuksen, seurannan ja arvioinnin, kehittämistyön, asiantuntijavaikuttamisen ja viranomais tehtävien sekä kansainvälisen yhteistyön avulla. Lisäksi Terveyden ja hyvinvoinnin laitos toimii alansa tilastoviranomaisena sekä huolehtii tehtäväalueensa tietoperustasta ja sen hyödyntämisestä.

Hallinnollisesti itsenäinen Alkoholitutkimussäätiö edistää ja tukee alkoholi- ja muuta päihdetutkimusta jakamalla apurahoja ja tekemällä tai teettämällä tutkimusta sekä harjoittamalla tutkimukseen liittyvää julkaisutoimintaa.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos ottaa vuoden 2013 toimintansa perustaksi sosiaali- ja terveysministeriön strategian "Sosiaalisesti kestävä Suomi 2020" sekä THL:n oman strategian "Terveydestä hyvinvointia — 2020 — hyvinvoinnista terveyttä". Sosiaalisen kestävyuden teemat liittyvät hyvinvoinnin turvaamisen taloudelliseen perustaan, hyvinvoinnin oikeudenmukaiseen jakautumiseen ja varautumiseen globaalien ilmiöiden tuottamiin muutoksiin. THL:n toiminnassa kestävyysteemat ovat mukana väestön terveyden, hyvinvoinnin ja toimintakyvyn, palvelujärjestelmän tehokkuuden ja rahoituspohjan varmistamisen kysymyksissä. THL:n oman strategian päälinjaukset tähtäävät laitoksen toiminnan vaikuttavuuden lisäämiseen juuri näissä

kysymyksissä. Linjauksissa määritellään tavoitteiksi, että väestön terveys, toimintakyky ja hyvinvointi kohentuvat, terveys- ja hyvinvointierot kaventuvat, valmius torjua globaaleja ja kansallisia terveys- ja hyvinvointiuhkia on korkealla tasolla ja sosiaali- ja terveysalan palvelujärjestelmä vastaa tehokkaasti väestön ja yhteiskunnan tarpeisiin.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toiminnassa 2010-luvulla korostuu myös asiantuntijalaitoksen rooli tiedon käytön edistämiseksi päätöksenteon kaikilla tasoilla. Tätä tukee laitoksen toiminta tietovarantojen kehittämiseksi ja niiden käytön helpottamiseksi. Julkisin varoin kerättyjen tietovarantojen käytettävyyden parantaminen on määritelty vuonna 2011 annetussa valtioneuvoston periaatepäätöksessä kaikilla aloilla keskeiseksi tavoitteeksi. THL on sosiaali- ja terveysalan tietovarantojen keskeinen tuottaja, jalostaja ja käytön edistäjä. THL:n strategiassa tietovarantoihin liittyy kaksi kuudesta päälinjauksesta. Tavoitteena on, että sosiaali- ja terveysalan tietovarantoja käytetään laajasti terveyden ja hyvinvoinnin sekä palvelujärjestelmän toimivuuden edistämiseen. Lisäksi toimitaan niin, että hyvinvointi- ja terveyskysymykset vaikuttavat vahvasti päätöksentekoon eri tasoilla.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos kohdentaa voimavarojaan uudelleen strategiansa mukaisesti. Laitos huolehtii siitä, että sen toiminnassa otetaan huomioon kansallisen innovaatiojärjestelmän kehittämistavoitteet, jotka liittyvät myös sektoritutkimusjärjestelmän uudistamiseen.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ydintoiminnot toimivat tehokkaasti, taloudellisesti ja asiakassuuntautuneesti ja niiden laatu ja kustannusvaikuttavuus paranee. Laitoksen tuottavuus kasvaa ja maksullisen toiminnan ylijäämä käytetään tuotekehitykseen ja investointeihin. Laitoksen tieto- ja tilastotuotanto sekä verkkopalvelut ja portaalit ovat yhdessä toimiva kokonaisuus. Laitoksen organisaatio toimii kokonaisuutena ja organisaatorakenne tukee laitoksen strategian linjauksia. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen hallinto- ja toimintatavat edistävät sukupuolten välisen tasa-arvon toteutumista.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen rahoitusrakenne on hallinnassa. Taloudelliset ja henkilöstövoimavarat kohdennetaan strategisten linjausten mukaisesti. Henkilöstösuunnittelu on pitkäjänteistä ja henkilöstömäärä ja -rakenne vastaavat strategisia linjauksia. Laitos toimii taloudellisesti ja tuottavasti.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksella on riittävä osaaminen toteuttaa tavoitteet. Laitoksen henkilöstön toimintavalmiutta ja osaamista kehitetään laitoksen strategian mukaisesti. Johtaminen on osaavaa ja kannustavaa ja henkilöstön kokemaa työhyvinvointia kasvaa ja työnantajakuva paranee.

Määrärahaa on varattu 542 480 euroa Alkoholitutkimussäätiölle suoritettavan valtionavustuksen maksamiseen.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon nettobudjetoituina tuloina yhteisrahoitteisten sopimustutkimusten ja muiden yhteishankkeiden maksuosuudet, maksullisen palvelutoiminnan ja erillisiin sopimuksiin perustuvien tilaustutkimusten tulot, muut maksullisen toiminnan myyntitulot kuten rojalitit ja vastaavat sekä tekijänoikeustulot ja saadut lahjoitusvarat ja sponsoritulot.

Tulot harvinaisten rokotteiden myynnistä ja välitystoiminnasta on merkitty momentille 12.33.03.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2011 toteutuma	2012	2013 esitys
		varsinainen talousarvio	
Bruttomenot	103 261	114 842	110 378
Bruttotulot	41 215	40 250	40 250
Nettomenot	62 046	74 592	70 128
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	5 724	6 567	
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	6 567		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2011 toteutuma	2012 varsinainen talousarvio	2013 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot , suoritteiden myyntituotot	7 696	8 250	8 250
— tästä toimintamenomomentille nettouttamattomat tuotot	70	250	250
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	7 940	8 085	8 085
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-244	165	165
Kustannusvastaavuus, %	97	102	102

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2011 toteutuma	2012 varsinainen talousarvio	2013 esitys
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot			
— muilta valtion virastoilta saatava rahoitus	20 520	17 000	17 000
— EU:lta saatava rahoitus	4 181	4 500	4 500
— muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	1 869	4 500	4 500
— yhteisrahoitteisen toiminnan muut tuotot	7 604	6 000	6 000
Tuotot yhteensä	34 174	32 000	32 000
Hankkeiden kokonaiskustannukset	38 727	37 600	37 600
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-4 553	-5 600	-5 600
Kustannusvastaavuus, %	88	85	85

THL:n toiminnan kokonaiskustannukset ja htv:t tulosalueittain¹

	TP 2011		Arvio 2012		Tavoite 2013	
	1 000 €	htv	1 000 €	htv	1 000 €	htv
Hyvinvointi- ja terveyspolitiikat -toimiala	14 552	185	12 552	155	12 552	155
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimiala	24 687	284	26 687	312	26 687	312
Terveyden suojelun toimiala	41 887	370	41 887	366	41 887	366
Sosiaali- ja terveyspalvelut -toimiala	36 595	281	36 595	279	36 595	279
Tieto-osasto	10 455	85	10 455	95	10 455	95
Kansanväliset asiat	4 395	25	4 395	25	4 395	25
Yhteensä	132 571	1 230	132 571	1 232	132 571	1 232

¹⁾ Yhteiset palvelut ja muut tukitoiminnot on jaettu toimialoille htv-suhteessa. Menot sisältävät myös rokoteohjelman mukaiset rokotehankinnat ja oikeuslääkintätoimen momentin käytön. Nämä menot eivät vähennä THL:n toimintamenomomenttia.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Yhteishankintojen lisääminen (HO)	-217
Toimintameno säästö (HO)	-500
Tasomuutos	1
Palkkausten tarkistukset	1 870
Varhaiskasvatuksen ja päivähoidon siirto momentille 29.01.01	-70

Tuottavuustoimet	-315
Siirto VRK:lle (tietoluovutusten maksuttomuus)	-66
Siirto momentilta 33.70.21	70
Joukkotarkastusrekisterin ylläpito	630
Siirto momentilta 33.70.22	700
Yhteensä	2 103

2013 talousarvio	70 128 000
2012 II lisätalousarvio	1 771 000
2012 talousarvio	68 025 000
2011 tilinpäätös	68 613 000

50. Valtionapu Työterveyslaitoksen menoihin (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 37 874 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain (159/1978) 3 §:n nojalla Työterveyslaitoksen toiminnasta aiheutuviin menoihin suoritettavan valtionavun maksamiseen
- 2) EU:n hyväksymien tutkimushankkeiden rahoittamiseen.

Selvitysosa: Työterveyslaitokselle suoritetaan sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamiin menoihin valtionapua 80 % kustannuksista kuitenkin siten, että valtion kiinteistölaitokselle maksettavan toimitilan vuokraa ja arvonlisäveroa vastaava osuus myönnetään edellä mainitun lain 3 §:n 2 momentin nojalla lisättynä valtionapuna.

Valtionavusta arvioidaan kohdistuvan palkkausmenoihin 22 478 000 euroa ja muihin menoihin 15 396 000 euroa.

Työterveyslaitos on itsenäinen, sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla toimiva julkisoikeudellinen yhteisö. Työterveyslaitos on tutkimus- ja asiantuntijalaitos, joka edistää työn terveellisyttä ja turvallisuutta osana hyvää elämää.

Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti asettanut Työterveyslaitokselle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2013. Tavoitteet määritellään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa. Tavoitteet toteuttavat sosiaali- ja terveysministeriön strategiaa. Työterveyslaitos kehittää, markkinoi ja tarjoaa ratkaisuja seuraavien strategialinjausten toteuttamiseksi:

Hyvinvoinnille vahva perusta

- työurien pidentämiseen, työelämän vetovoimaan, työssä jaksamiseen ja tuottavuuteen
- työn, työolojen ja työelämän laadun kehittämiseen
- työhyvinvoinnin arviointiin, kehittämiseen ja johtamiseen työpaikoilla, myös pientyöpaikkojen tarpeet huomioon ottaen
- työhyvinvoinnin valtakunnallisille ja alueellisille verkostoille
- työterveyshuollon, kuntoutuksen ja työpaikkojen yhteistyöhön työhyvinvoinnin parantamisessa ja sairauspoissaolojen hallinnassa.

Kaikille mahdollisuus hyvinvointiin

- työterveyshuollon palvelujen sisällön, laadun, saatavuuden ja kustannustehokkuuden parantamiseen ja yhteentoimivuuden parantamiseen osana sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutosta
- nuorten, osatyökykyisten ja työttömien työllistymisedellytysten parantamiseen
- työterveyshuollon henkilöstön osaamisen kehittämiseen
- sosiaali- ja terveysalan johtamiseen ja henkilöstön työhyvinvoinnin edistämiseen.

Elinympäristö tukemaan terveyttä ja turvallisuutta

- toimivan ja hyvinvointia edistävän sisäilmaympäristön varmistamiseen toimitilojen korjaus- ja uudisrakentamisessa
- työtapaturmien ja työstä johtuvan sairastumisen vähentämiseen
- nanoteknologian turvallisen käytön varmistamiseen erilaisissa työympäristöissä ja sen turvallisuuden edistämiseen teollisissa prosesseissa
- kemiallisten riskien hallintaan kriisitilanteissa (C-laboratoriovalmiuden ylläpito).

Henkisten voimavarojen hallinta

Työterveyslaitos kehittää osaamistaan vuonna 2012 valmistuneen henkilöstörakennesuunnitelman mukaisesti ottaen huomioon toiminnan rahoitusmahdollisuudet. Työterveyslaitos toteuttaa tutkimus- ja kehittämishankkeita sosiaali- ja terveysalan asiantuntijalaitosten yhteenliittymän kanssa yhteistyössä ja tehostaa kumppanuus- ja asiakasyhteistyötään osaamisen laadun ja hyödyntämisen parantamiseksi.

Tuotokset ja laadunhallinta

Työterveyslaitoksen määrälliset suoritteet

	2011 toteutuma	2012 tavoite	2013 tavoite
Tieteelliset julkaisut	470	450	450
Yleistajuiset julkaisut	441	450	450
Verkkosivuilla kävijöiden lkm/kk	100 000	115 000	130 000
Asiantuntijapalvelutöypäivät	49 000	50 000	50 000
Työympäristön mittaukset ja analyysit	52 946	45 000	48 000
Ammattitauti- ja työkyvyn arviointitutkimukset	1 930	1 700	1 700
Koulutettavapäivät	20 871	18 000	18 000

Työterveyslaitoksen kokonaismenoihin, joiden arvioidaan olevan 68 523 000 euroa, myönnetään valtionapua 37 874 000 euroa. Toiminnan laajuus tulosalueittain arvioidaan vuonna 2013 seuraavaksi:

Työterveyslaitoksen toiminnan laajuus tulosalueittain vuosina 2011—2013

	Menot (1 000 euroa)			Oma rahoitus (1 000 euroa)			Valtionapu (1 000 euroa)		
	2011 tot.	2012 arvio	2013 arvio	2011 tot.	2012 arvio	2013 arvio	2011 tot.	2012 arvio	2013 arvio
Osaamiskeskus									
Tiedolla vaikuttaminen	13 278	13 392	13 701	1 942	1 998	1 826	11 336	11 394	11 875
Ratkaisujen kehittäminen	28 129	28 370	28 474	9 890	10 173	10 059	18 239	18 197	18 415
Asiakasratkaisut	25 535	25 754	26 348	17 964	18 477	18 764	7 571	7 277	7 584
Yhteensä	66 942	67 516	68 523	29 796	30 648	30 649	37 146	36 868	37 874
Rahoitusosuus %				45	45	45	55	55	55

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	530
Johtamisen kehittämisverkoston käyttöönotto	200
Raamisopimukseen liittyvä valtionavun tarkistaminen	500
Tuottavuustoimet	-225
Yhteensä	1 005

2013 talousarvio	37 874 000
2012 II lisätalousarvio	500 000
2012 talousarvio	36 869 000
2011 tilinpäätös	37 628 000

63. Eräät erityishankkeet (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 7 776 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän kehittämiseen tietoteknologian avulla ja tietoteknologian hyödyntämisen edellyttämän infrastruktuurin rakentamiseen
- 2) hankkeen läpiviemisen edellyttämään koulutus- ja kehittämistoimintaan sosiaali- ja terveysministeriön erikseen määräämin perustein
- 3) valtionavustusten ja rahoitusavustusten maksamiseen
- 4) terveydenhuollon kansallisen sähköisen arkiston tietojärjestelmäarkkitehtuurin määrittelyyn ja perustamiseen liittyviin menoihin ja sähköisen arkistopalvelun valtakunnallisen toimijan toiminnasta aiheutuviin menoihin
- 5) sosiaali- ja terveysministeriön strategista ja toiminnallista suunnittelua ja päätöksentekoa tukevien tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoittamiseen
- 6) ministeriön toimialaan liittyvien ohjelmien ja kokeilujen toimeenpanosta aiheutuvien toimintamenojen ja rahoitusavustusten maksamiseen
- 7) EU:n hyväksymien puite- ja aihealueittaisten ohjelmien mukaisten hankkeiden rahoittamiseen
- 8) hankkeen tarkastuksesta ja valvonnasta aiheutuviin menoihin.

Määrärahaa saa käyttää enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen ja siitä aiheutuvien muiden menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahalla tuetaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden verkottumista ja yhteentoimivien tietojärjestelmien kehittämistä ennen muuta toteuttamalla kansallisen tason palveluja, jotka tukevat hallinnonalan tietohallintopalvelujen yhdenmukaista kehitystä. Tavoitteena on tietoteknologian hyväksikäyttöä tehostamalla parantaa myös palvelujen tasavertaista saatavuutta ja laatua sekä tukea omatoimisuutta, kotona asumista ja itsenäistä suoriutumista. Tavoitteena on myös varmistaa, että uuden tietoteknologian käyttöönotto toteutuu tasapuolisesti koko maassa muun muassa toteuttamalla kansalaisten terveysverkkopalvelu.

Määrärahan arvioitu jakautuminen eri hankkeisiin

Käynnissä olevien hankkeiden jatkaminen ja tehostaminen

Terveys 2015 -kansanterveysohjelma
Työterveystoiminta
Toimivat sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelut
Työhyvinvointifoorumi, työhyvinvoinnin verkostoyhteistyö
Samapalkkaisuusohjelma
Ympäristöterveydenhuollon kohdetietojärjestelmä
Harvinaissairauksien kansallinen ohjelma
Lastenasiointalo-hankekokeilu
Kansallinen muistiohjelma
Kansallinen syöpäkeskuksen verkosto
Työpankkikokeilun laajentaminen valtakunnalliseksi
Reumasäätien jäännösarkiston loppukäsittely
Joint Action hankkeiden kansallinen rahoitus
Naisiin kohdistuvan väkivallan vähentämisen ohjelma
Kokonaisselvitys vammaisten apuvälinepalveluista
Hoitoon pääsy ja valinnanvapauden laajentumisen vaikutukset
Moniammatillinen riskinarvioinnin menetelmä (MARAK)

EU:n puite- ja aihealueittaiset ohjelmat

DAPHNE-ohjelman kansallinen rahoitusosuus
EU:n tasa-arvo-ohjelman kansallinen rahoitusosuus

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Toimintameno säästö (HO)	-1 000
Työpankkikokeilu ja muut työllistämistoimet (HO)	500
Kainuun hallintokokeiluun liittyvä muutos	-4
Eduskunnan kertaluonteisen lisäyksen vähennys (HE 119/2011 vp)	-2 000
Yhteensä	-2 504

2013 talousarvio	7 776 000
2012 talousarvio	10 280 000
2011 tilinpäätös	7 100 000

10. Perhe- ja asumiskustannusten tasaus ja eräät palvelut

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat lähinnä äitiysavustuksesta, lapsilisistä, sotilasavustuksesta, yleisestä asumistuesta, elatustuesta ja tulkkipalvelujen järjestämisestä sekä näiden etuuskien toimeenpanon Kansaneläkelaitokselle aiheuttamista toimintakuluista ja Kansallisen Terveysarkiston (KanTa) palvelurahaston kuluista.

Äitiysavustuksen ja lapsilisien tarkoituksena on tasata lasten syntymästä ja elatuksesta, ottolapseksi ottamisesta sekä kansainvälisestä adoptiosta aiheutuvia kustannuksia lapsiperheiden ja muiden kotitalouksien välillä. Kyseiset etuudet suoritetaan lapsiperheille lapsikohtaisina perheen tuloista tai varallisuudesta riippumatta.

Äitiysavustuksen perhe voi ottaa joko rahana tai äitiyspakkauksena ja se suoritetaan korotettuna perheelle, johon syntyy tai otetaan ottolapseksi samanaikaisesti useampi lapsi. Äitiysavustuksen suuruudesta päättää valtioneuvosto.

Lapsilisiä maksetaan alle 17-vuotiaista lapsista. Lapsilisän suuruudesta säädetään lapsilisälaisissa. Lapsilisät on porrastettu siten, että niiden määrä lasta kohti suurenee perheen lapsiluvun kasvaessa. Yksinhuoltajalle lapsilisiä maksetaan korotettuna.

Lasten kotihoidon tukea maksetaan ulkomaille ETY-asetuksen 883/2004 mukaisissa tilanteissa. Tavoitteena on estää työntekijän ja hänen perheensä jääminen sosiaaliturvan ulkopuolelle liikkumisvapauden käyttämisen seurauksena.

Sotilasavustusta maksetaan asevelvollisuuslain tai siviilipalveluslain nojalla palveluksessa olevan asevelvollisen omaiselle edellyttäen, että palvelus on heikentänyt omaisen toimeentulon mahdollisuuksia ja että hän on avustuksen tarpeessa. Asevelvollisen omaiselle suoritettava avustus koostuu perusavustuksesta, asumisavustuksesta sekä erityisavustuksesta. Asevelvolliselle itselleen sotilasavustuksena maksetaan opintolainojen korot, jotka erääntyvät maksettaviksi palvelusaikana sekä erityisestä syystä asumisavustus hänen käytössään olevasta asunnosta aiheutuviin kohtuullisiin menoihin.

Yleisellä asumistuella edistetään kohtuullisen asumistason saavuttamista ja säilyttämistä alentamalla tuen tarpeessa olevien lapsiperheiden ja muiden ruokakuntien asumismenoja.

Elatustuen tavoitteena on turvata lapsen oikeus riittävään elatukseen tilanteissa, joissa lapsen yksityisoikeudellinen elatus ei tule turvatuksi. Elatustuen suuruudesta ja saamisedellytyksistä säädetään elatustukilaisissa.

Tulkkauksipalvelujen järjestämisen tavoitteena on tarjota vaikeasti kuulovammaisille, kuulo- ja näkövammaisille ja puhevammaisille henkilöille heidän tarvitsemansa tulkkauksipalvelut. Järjestäminen koskee työssä käymisen, opiskelun, asioimisen, yhteiskunnallisen osallistumisen, virkistykseen tai muun sellaisen syyn vuoksi suoritettavaa tulkkauksia.

Edellä mainitut etuudet ovat saajalleen verovapaita. Luvun menot maksetaan kokonaisuudessaan valtion varoista.

Toiminnan laajuus 2010—2013

	2010	2011	2012	2013
	toteutunut	toteutunut	arvio	arvio
Äitiysavustus				
Äitiysavustusten (lasten) lukumäärä	61 200	60 000	61 200	61 400
Äitiysavustuksen määrä euroa	140	140	140	140
Kansainvälinen lapseksiottaminen				
Adoptiokorvausten (lasten) lukumäärä	160	170	180	180
Lapsilisät				
Lapsia keskimäärin	1 009 500	1 007 800	1 008 300	1 008 600
Yksinhuoltajien lapsia keskimäärin	151 100	151 000	154 800	154 800
Lapsilisää saavia perheitä keskimäärin	558 400	557 100	557 000	557 200
Lapsilisien määrät euroa/kk				
1. lapsi	100,00	100,40	104,19	104,19
2. lapsi	110,50	110,94	115,13	115,13
3. lapsi	141,00	141,56	146,91	146,91
4. lapsi	161,50	162,15	168,27	168,27
5. jne. lapsi	182,00	182,73	189,63	189,63
Yksinhuoltajille maksettava korotus euroa/kk	46,60	46,79	48,55	48,55
Ulkomailla asuville korvattava lasten kotihoidon tuki				
Tukea saavia perheitä keskimäärin kuukausittain	124	197	250	250
Sotilasavustus				
Avustuksen piirissä olevien henkilöiden lukumäärä	15 248	14 830	15 222	14 750
Avustusta saavien kotitalouksien lukumäärä	12 839	12 591	12 900	12 500
Avustuksen määrä keskimäärin euroa/kk (kotitalous)	295	310	307	312
Yleinen asumistuki				
Asumistuen saajien lukumäärä (ruokakuntia)	164 154	167 364	170 606	169 564
Tukea saavia lapsiperheitä, joista	58 707	58 502	58 600	58 600
— yksinhuoltajia	40 855	40 817	41 600	42 000
Työttömiä ruokakuntia ¹	103 222	103 071	107 000	107 000
Keskimääräinen tuki euroa/kk	259	268	282	294
Vuokra-asunnossa asuvat asumistuen saajat				
—keskivuokra euroa/m ² /kk	9,6	10,0	10,5	11,0
—keskipinta-ala m ²	53,7	53,4	53,3	53,3
Vuokra-asunnossa asuvien asumistuensaajien asumismeno-osuus asumistukituloista (%)				
—ilman asumistukea	69,4	70,9	71,4	71,5
—asumistuen jälkeen	33,6	34,2	34,0	33,8
—asumistuen osuus keskimääräisestä vuokrasta (%)	51,6	51,6	51,7	51,8
Elatustuki				
Elatustukea saaneet lapset (tilanne 31.12.), joille elatustuki maksettu	92 527	98 407	98 700	99 600
— täysimääräisenä	62 179	74 365	81 700	86 200
— elatusapua täydentävänä tai muutoin alennettuna	30 348	24 042	17 000	13 400
Täysi elatustuki euroa/kk	139,54	142,86	147,96	152,84
Elatusvelvolliset 31.12.	51 926	43 855	44 000	44 300
Maksettu elatustukea vuoden aikana yhteensä (milj. euroa)	163,9	168,3	175,2	180,0

Tulkkauspalvelut				
Henkilöitä tulkkauksen piirissä	4 521	4 873	5 200	5 400
Tulkkauspalvelun menot (milj. euroa)	6,6	27,0	32,4	35,8

¹⁾ Tuensaaaja tai ainakin toinen puolisoista työtön.

28. Kansaneläkelaitokselle maksettavat sosiaaliturvan yleisrahaston ja palvelurahaston toimintakulut (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 159 422 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 12 d §:n mukaisten sosiaaliturvan yleisrahastosta maksettavien etuuksien toimeenpanosta Kansaneläkelaitokselle aiheutuviin toimintakuluihin.

Määrärahaa saa käyttää myös enintään 8 900 000 euroa valtion osuudesta terveydenhuollon valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen rakentamis- ja käyttökuluista annetun lain 2 §:n mukaisesti kansallisen terveysarkiston palvelurahaston kuluihin.

Selvitysosa: Sosiaaliturvan yleisrahaston osuus Kansaneläkelaitoksen toimintakuluista määräytyy Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 12 e §:n mukaisesti etuuksien toimeenpanosta aiheutuvien toimintakulujen suhteessa. Sosiaaliturvan yleisrahaston osuus Kansaneläkelaitoksen toimintakuluista on 33,82 % vuonna 2013.

Valtio rahoittaa palvelurahaston kautta sähköisten terveystietojärjestelmäpalveluiden ylläpitokustannukset niiltä osin kuin käyttäjämaksut eivät niitä kata.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Sosiaaliturvan yleisrahasto	150 522 000
Palvelurahasto	8 900 000
Yhteensä	159 422 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	3 172
Kelan toimintakulujen kustannusjaon muutos, siirto momentilta 33.40.60	5 200
Tarvearvion muutos	-5 642
KanTa-palvelujen ylläpitoon varattujen määrärahojen siirto momentilta 33.01.25	5 200
Tietoluovutusten hinnoittelumuutos/VRK	-18
KanTa-palveluiden terveydenhuollon varmennepalveluihin osoitetun määrärahan siirto	
Valviran momentilta 33.02.05 Kelan palvelurahastoon	2 740
Yhteensä	10 652

2013 talousarvio	159 422 000
2012 II lisätalousarvio	6 230 000
2012 talousarvio	148 770 000
2011 tilinpäätös	137 400 000

50. Äitiysavustus ja valtion tuki kansainväliseen lapseksiottamiseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 11 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) äitiysavustuslain (477/1993) mukaisten äitiysavustusten suorittamiseen, äitiyspakkauksiin liittyvien arvonlisäverojen ja yleiskulujen maksamiseen

2) tuen maksamiseen kansainvälisestä lapseksiottamisesta aiheutuviin kustannuksiin.

Selvitysosa: Äitiysavustuksen rahamäärä on 140 euroa vuonna 2013. Äitiysavustus suoritetaan korotettuna perheelle, johon syntyy tai otetaan ottolapseksi samanaikaisesti useampi lapsi.

Äitiysavustus suoritetaan vuonna 2013 arviolta 61 400 lapsesta. Äitiysavustuksen ottaa noin 70 % siihen oikeutetuista äideistä äitiyspakkauksena ja osin rahana muiden nostaessa avustuksen rahana.

Kansainvälisestä lapseksiottamisesta aiheutuvista kustannuksista osa korvataan ottovanhemmalle tai lapseksiottajalle valtion varoista. Tuen suuruus on 1 900, 3 000, 3 800 tai 4 500 euroa lapsen lähtömaan mukaan. Jos samalla kertaa nimetään tai sijoitetaan useampia lapsia samaan perheeseen, toisesta tai sitä useammasta lapsesta maksetaan kustakin 30 % edellä mainituista tuista. Vuonna 2013 tuen saajia arvioidaan olevan 180.

Äitiyspakkauksen sisältöä tarkistetaan raaka-aineiden hinnannoususta johtuen. Hallitus vahvistaa äitiysavustuksen suuruuden valtioneuvoston asetuksella, joka tulee voimaan 1.1.2013 alkaen.

Määräraha arvioidaan käytettävän 10 800 000 euroa äitiysavustusten ja 1 000 000 euroa kansainvälisestä lapseksiottamisesta aiheutuvien kustannusten maksamiseen/korvaamiseen.

Määrärahan mitoituksessa on huomioitu lisäyksenä 100 000 euroa tarvearvion muutoksen johdosta.

2013 talousarvio	11 800 000
2012 talousarvio	11 700 000
2011 tilinpäätös	11 230 000

51. Lapsilisät (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 481 687 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää lapsilisälain (796/1992) mukaisten lapsilisien maksamiseen.

Selvitysosa: Momentilta arvioidaan maksettavan lapsilisiä vuonna 2013 keskimäärin 1 008 600 lapsesta. Yksinhuoltajien lapsia näistä on noin 154 800. Yksinhuoltajalle lapsilisiä maksetaan korotettuna. Lapsilisiä saavia perheitä arvioidaan vuonna 2013 olevan noin 557 200.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen lapsilisälain 21 §:n väliaikaisesta muuttamisesta siten, että indeksikorotukset jätetään tekemättä vuosien 2013—2015 alussa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Indeksikorotus vuoden 2013 tasoon	40 000
Saajamäärien muutos	-2 121
Indeksikorotuksen jäädytys	-40 000
Tarvearvion muutos	2 308
Yhteensä	187

2013 talousarvio	1 481 687 000
2012 talousarvio	1 481 500 000
2011 tilinpäätös	1 427 600 000

52. Eräät valtion korvattavat perhe-etuudet (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) 9 §:n mukaisten korvausten maksamiseen.

Selvitysosa: Lasten kotihoidon tukea arvioidaan maksettavan ulkomaille vuonna 2013 kuukausittain keskimäärin 250 perheelle.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon vähennyksenä 500 000 euroa EU:n kemikaaliviraston henkilöstön lasten päivähoiton järjestämiseen tarkoitettun valtion korvauksen siirtona momentille 29.10.30.

2013 talousarvio	1 500 000
2012 talousarvio	2 000 000
2011 tilinpäätös	1 503 520

53. *Sotilasavustus* (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 21 250 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää sotilasavustuslain (781/1993) mukaisten sotilasavustusten maksamiseen.

Selvitysosa: Sotilasavustuksen piirissä arvioidaan vuonna 2013 olevan 14 750 henkilöä.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi eräiden kansaneläkeindeksiin sidottujen etuuksien ylimääräisestä 0,7 prosentin indeksikorotuksesta 1.1.2013. Ylimääräisellä indeksikorotuksella kompensoidaan tekemällä eräisiin etuuksiin indeksitarkistus 1.7.2013. Uudistus koskee momenteja 30.20.45, 33.10.53, 33.20.50, 51, 52, 55, 56, 33.30.60, 33.40.60, 33.50.50. ja 33.60.35.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ylimääräinen indeksikorotus	150
Tarvearvion muutos	-1 100
Yhteensä	-950

2013 talousarvio	21 250 000
2012 talousarvio	22 200 000
2011 tilinpäätös	18 200 000

54. *Asumistuki* (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 623 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää asumistukilain (408/1975) mukaisten asumistukien maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa perusteena on vuosittain annettava valtioneuvoston asetus asumistuen määräytymisperusteista. Vuoden 2013 tukiperusteet säilytetään vuoden 2012 tasolla siten, että niitä tarkistetaan yleistä kustannuskehitystä ja tuensaajien asumismenojen muutosta vastaavasti. Asumistuen saajien määrän ennakoitaan säilyvän lähes ennallaan ja keskimääräisen tuen kasvavan asumismenojen nousun myötä sekä vuoden 2012 alusta tukiperusteisiin tehtyjen muutosten vuoksi. Asumistuen saajia arvioidaan olevan vuoden 2013 lopussa noin 169 600.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi työttömyysturvalain, asumistukilain 15 §:n väliaikaisesta muuttamisesta ja toimeentulotuesta annetun lain 11 §:n väliaikaisesta muuttamisesta 1.1.2013 lukien siten, että vuosilomakorvausten jaksotuksesta työttömyysturvassa sekä tuen saajan että hänen puolisonsa osalta tulojen perusteella suoritettavasta tarveharkinnasta työmarkkinatuen osalta luovutaan. Lisäksi pitkäaikaistyöttömän työllistyessä sovellettavaa asumistuen tarkistamisen lykkäystä pidennetään kuuteen kuukauteen kokeiluluonteisesti vuosina 2013—2015 sekä työttömyysturvan korotusosa etuoikeutetaan toimeentulotuessa. Määrärahan mitoituksessa on asumistuen tarkistamisen lykkäyksen pidentämisestä johtuen otettu lisäyksenä huomioon 1 000 000 euroa. Uudistus koskee momenttia 33.10.54 asumistuen tarkistamisen lykkäyksen pidentämisen osalta, momenteja 33.20, 50, 51 ja 52 lomakorvausten jaksottamisen osalta, momenttia 33.20.52 työmarkkinatuen tarveharkinnasta luopumisen osalta sekä momenttia 33.60.35 työttömyysturvan korotusosan muutoksen osalta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tulorajojen korottaminen, tarkistus vuoteen 2012	3 500
Määrärahakorotus v. 2013 tasoon	15 100
Pitkäaikaistyöttömän asumistuen tarkistamisen lykkäyksen kokeiluluonteinen pidennys 6 kuukauteen	1 000
Tarvearvion muutos	1 894
Yhteensä	21 494

2013 talousarvio	623 800 000
2012 talousarvio	602 306 000
2011 tilinpäätös	549 500 000

55. Elatustuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 180 900 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää elatustukilain (580/2008) mukaisten elatustukien maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon vuoden aikana yhteensä maksettu elatustuki. Elatustuen takautumissaatavat ja takaisinperintäsaatavat tuloutetaan momentille 12.33.98. Näitä arvioidaan olevan noin 73 200 000 euroa. Kunnille korvataan vuosittain viiden vuoden ajan osuus, jonka Kansaneläkelaitos on edeltävän vuoden aikana saanut perittyä elatusvelvollisilta. Korvaus suoritetaan vuosien 2009—2013 aikana toteutuneiden perintöjen mukaisesti valtionosuusjärjestelmän kautta momentilta 28.90.30. Vuonna 2013 määäräksi arvioidaan 9 900 000 euroa. Elatustuen saajia arvioidaan olevan vuoden 2013 lopussa noin 99 600. Määrärahat eivät koske Ahvenanmaan maakuntaa, jonka kanssa Kansaneläkelaitos tekee erillissopimuksen elatustuen maksamisesta.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon lisäyksenä 9 500 000 euroa tarvearvion muutoksen johdosta.

2013 talousarvio	180 900 000
2012 talousarvio	171 400 000
2011 tilinpäätös	165 943 536

60. Vaikeavammaisten tulkkauspalvelut (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 34 966 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää vammaisten henkilöiden tulkkauspalveluista annetun lain (133/2010) mukaiseen tulkkauspalvelujen järjestämiseen.

Selvitysosa: Vaikeavammaisten tulkkauspalvelujen järjestämisestä vastaa Kansaneläkelaitos. Vaikeavammaisten tulkkauspalvelun menojen on arvioitu olevan 34 966 000 euroa. Tulkkauspalvelun asiakkaita arvioidaan olevan vuonna 2013 noin 5 400.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon lisäyksenä 6 766 000 euroa tarvearvion muutoksen johdosta, mikä aiheutuu käyttäjämäärän kasvusta, etenkin puhevammaisten henkilöiden palvelutarpeen kasvun myötä.

2013 talousarvio	34 966 000
2012 talousarvio	28 200 000
2011 tilinpäätös	28 789 009

20. Työttömyysturva

Selvitysosa: Työttömäksi jääneen toimeentulon turvaavat työttömyysturvalain perusteella maksettava työttömyyspäiväraha sekä työmarkkinatuki. Työttömyyspäivärahaa maksetaan joko peruspäivärahana tai ansiopäivärahana. Päivärahan edellytyksenä on työssäoloehdon täyttäminen. Myös Suomesta toiseen EU- tai ETA-maahan työnhakijaksi lähtevä työtön voi saada työttömyyspäivärahaa kolmen kuukauden ajan. Työmarkkinatuki turvaa niiden Suomessa asuvien työttömien toimeentulon, jotka eivät työssäoloehdon puuttumisen vuoksi ole oikeutettuja päivärahaan tai joiden oikeus päivärahaan on päättynyt.

Työttömyysturvan tavoitteena on kohtuullisen taloudellisen toimeentulon takaaminen kaikille työttömille. Kohtuullinen toimeentulo määritellään vähimmäistoimeentulona ja suhteessa aikaisempiin tuloihin.

Työttömyysetuutta maksetaan paitsi työttömyyden myös työllistymistä edistävien palvelujen ajalta. Tällöin hakijalle maksetaan sitä työttömyysetuutta, johon hänellä työttömänä ollessaan olisi oikeus. Työttömien työnhakijoiden kannustamiseksi aktiivisuuteen koulutuksen ja muiden aktiivitoimien ajalta maksetaan korkeampaa etuutta kuin työttömyysajalta. Työllistymistä edistävien toimien ajalta maksetaan lisäksi ylläpitokorvausta.

Työttömyysturvaa kehitetään siten, että se tukee aktiivivaihtoehtoja ja työurien pidentämistä. Työttömiä, irtisanottuja ja lomautettuja kannustetaan osallistumaan koulutukseen tai muihin työllistymistä tukeviin toimiin, jotta mahdollisuudet nopeaan uudelleen työllistymiseen paranevat. Irtisanottujen henkilöiden työllistymisen tukemiseksi työnhakijalle maksetaan korotettua työttömyyspäivärahaa.

Maahanmuuttajalla on oikeus työmarkkinatukeen kotoutumistukena edellyttäen, että hänellä on voimassa oleva kotoutumissuunnitelma. Kuntouttavan työtoiminnan tavoitteena on henkilön työkyvyn säilyttäminen tai palauttaminen. Kunta järjestää pitkään työttömänä olleille työmarkkinatukea ja toimeentulotukea saaville henkilöille kuntouttavaa työtoimintaa työllistymisen edistämiseksi.

Työelämän muutoksiin vastaamiseksi ammattitaitoa on pidettävä yllä ja tarvittaessa on varauduttava sen muokkaamiseksi uusiin tehtäviin sopivaksi. Työssä oleville maksettavan aikuiskoulutustuen tavoitteena on edistää työssä olevien työelämän tarpeista lähtevää osaamista ja elinikäistä oppimista, jolla samalla ennaltaehkäistään työttömyyttä.

Ikääntyvän työvoiman työssä pysymistä on edistetty nostamalla lisäpäiväoikeuden ikäraja 60 vuoteen vuonna 1955 tai sen jälkeen syntyneillä.

Vuorottelukorvausta maksetaan työntekijälle, joka siirtyy vuorotteluvapaalle työnantajan palkatessa työttömän henkilön vastaavaksi ajaksi.

Toiminnan laajuus 2010—2013

	2010 toteutunut	2011 toteutunut	2012 arvio	2013 arvio
Työttömyysaste (%)	8,4	7,8	8,0	7,9
Kuntouttava työtoiminta				
Toimintaan osallistuvat henkilöt keskimäärin vuodessa	11 800	17 000	19 000	21 000
Toimintapäiviä keskimäärin vuodessa/osallistuja	105	115	120	125
Ansiopäiväraha¹				
Saajia keskimäärin kuukaudessa	141 400	127 400	132 000	130 000
Korvauspäiviä yht. milj. kpl	36,8	31,4	35,9	33,7
— työttömyysajalta	32,1	27,2	31,6	29,5
— työllistymistä edistävien palvelujen ajalta yht.	4,6	4,2	4,3	4,2
Keskimääräinen päiväraha, €/pv	60,5	60,8	63,6	65,2
Peruspäiväraha¹				
Saajia keskimäärin kuukaudessa	29 300	25 400	27 000	26 000
Korvauspäiviä yht. milj. kpl	7,8	6,6	7,1	6,8

— työttömyysajalta	6,7	5,8	6,0	5,7
— työllistymistä edistävien palvelujen ajalta	1,1	1,2	1,1	1,1
Keskimääräinen päiväraha, €/pv	27,9	28,9	33,5	34,4
Työmarkkinatuki¹				
Saajia keskimäärin kuukaudessa	119 400	125 897	131 000	129 000
Korvauspäiviä yht. milj. kpl	31,1	32,7	34,4	33,9
— työttömyysajalta	22,3	22,1	23,8	23,1
— työllistymistä edistävien palvelujen ajalta	8,8	9,8	9,9	10,0
Keskimääräinen työmarkkinatuki, €/pv	27,3	28,7	34,6	35,5
Aikuiskoulutustuki				
Saajia keskimäärin kuukaudessa	3 190	4 460	5 350	6 153
Keskimäärin maksettu etuus (€/kk)	1 113	1 304	1 407	1 420
Vuorottelukorvaus				
Saajia keskimäärin kuukaudessa	6 600	7 609	7 700	7 700
Korvauspäiviä ansioturvassa, milj. kpl	1,7	1,8	1,9	1,9
Korvauspäiviä perusturvassa, milj. kpl	0,02	0,02	0,02	0,02
Keskimääräinen korvaus ansioturvassa (€/pv)	49,5	50,9	62,0	62,0
Keskimääräinen korvaus perusturvassa (€/pv)	18,9	18,5	19,0	19,0

¹⁾ Vuoden 2010 alusta työttömyysturvassa (ansiopäiväraha, peruspäiväraha ja työmarkkinatuki) hakijalle on maksettu työllistymistä edistävien palvelujen ajalta sitä työttömyysetuutta, johon hakija työttömänä ollessaan olisi oikeutettu.

31. Valtion korvaus kunnille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 26 486 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain (189/2001) mukaisen valtion korvauksen maksamiseen kunnille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä.

Määräraha budjetoidaan suoriteperusteisena.

Selvitysosa: Kunnalle maksettava korvaus on 10,09 euroa toimintapäivää ja toimintaan osallistujaa kohti. Toiminnan piirissä ovat pitkään työttömänä olleet työmarkkinatukea tai toimeentulotukea saavat henkilöt, joille kunta järjestää työllistymisen edistämiseksi kuntouttavaa työtoimintaa. Kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvia arvioidaan olevan vuonna 2013 noin 21 000 henkilöä ja toimintapäiviä arvioidaan olevan keskimäärin 125 osallistujaa kohti. Valtion korvausta maksetaan jokaisesta kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvasta niiltä päiviltä, joina henkilö osallistuu kuntouttavaan työtoimintaan, kuitenkin enintään viideltä päiviltä viikossa.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon lisäksi 3 486 000 euroa tarvearvion muutoksen johdosta.

2013 talousarvio	26 486 000
2012 talousarvio	23 000 000
2011 tilinpäätös	12 240 212

50. Valtionosuus ansiopäivärahasta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 104 600 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) työttömyysturvalain (1290/2002) mukaisen ansiopäivärahan rahoittamiseen siten kuin työttömyysetuuksien rahoittamisesta annetussa laissa (555/1998) ja työttömyyskassalaissa (603/1984) on säädetty valtion osuudesta
- 2) julkisesta työvoimapalvelusta annetussa laissa (1295/2002) tarkoitettujen lakisääteisten ylläpitokorvausten rahoittamiseen työttömyysturvalain mukaisesti
- 3) työttömyyskassojen hallintokuluosuuden maksamiseen työttömyyskassalain (603/1984) mukaisesti.

Määrärahaa saa käyttää myös valtioiden välisten kustannusten korvaamiseen kolmelta ensimmäiseltä kuukaudelta toiseen EU-jäsenvaltioon tilanteessa, jossa henkilö ei täytä kansallisen lainsäädännön työttömyysetuuksien edellytyksiä.

Selvitysosa: Ansiopäivärahaa maksetaan sekä työttömyyden että työllistymistä edistävien palvelujen ajalta. Ansiopäivärahan rahoittavat Työttömyysvakuutusrahasto, työttömyyskassat ja valtio. Palkansaajien päivärahoista työttömyyskassojen osuus on pääsääntöisesti 5,5 % kuitenkin siten, että ansioturvan korotusosat ja muutosturvalisät Työttömyysvakuutusrahasto rahoittaa kokonaan. Valtio rahoittaa peruspäivärahaa vastaavan osuuden ja rahasto loppuosan. Valtio ei osallistu lomautusajalta eikä ns. lisäpäiviltä maksettavien päivärahojen eikä myöskään lapsikorotusten rahoitukseen, kuitenkin poikkeuksellisesti vuonna 2013 valtio osallistuu lomautusajalta maksettavien päivärahojen rahoitukseen peruspäivärahaa vastaavalta osuudelta Työttömyysvakuutusrahaston rahoituksen turvaamiseksi. Yrittäjien päivärahoista valtio rahoittaa peruspäivärahaa vastaavan osuuden ja lapsikorotukset, yrittäjäkassat rahoittavat loppuosan. Valtio rahoittaa työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavat ylläpitokorvaukset.

Viitaten momentin 33.10.54 selvitysosaan määrärahan mitoituksessa on lisäyksenä otettu huomioon 17 000 000 euroa lomakorvausten jaksottamisesta luopumisesta työttömyysturvassa 1.1.2013 alkaen.

Viitaten momentin 33.10.53 selvitysosaan määrärahan mitoituksessa on lisäyksenä otettu huomioon 5 600 000 ylimääräisestä indeksikorotuksesta 1.1.2013.

Määrärahan arvioitu käyttö

	€
Valtionosuus maksetuista päivärahoista	
— työttömyysajalta	914 600 000
— työllistymistä edeltävien palvelujen ajalta	132 000 000
Ylläpitokorvaukset	50 000 000
Valtionosuus hallintokuluihin	8 000 000
Yhteensä	1 104 600 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Perusturvan 100 euron korotuksen tarkistettu vaikutus	31 000
Lomakorvausten jaksotus 1.1.2013 alkaen. Raamisopimus.	17 000
Ylimääräinen indeksikorotus	5 600
Tarvearvion muutos	41 000
Yhteensä	94 600

2013 talousarvio	1 104 600 000
2012 talousarvio	1 010 000 000
2011 tilinpäätös	701 500 000

51. Valtionosuus peruspäivärahasta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 178 100 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää työttömyysturvalain (1290/2002) mukaisen peruspäivärahan, siihen liittyvän lapsikorotuksen ja työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavien korotusosien ja julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) mukaisten lakisääteisten ylläpitokorvausten rahoittamiseen siten kuin työttömyysturvalaissa on säädetty valtion osuudesta.

Selvitysosa: Peruspäivärahaa maksetaan sekä työttömyyden että työllistymistä edistävien palvelujen ajalta. Peruspäiväraha, siihen liittyvä lapsikorotus, palvelujen ajalta maksettavat korotusosat ja muutosturvalisät rahoitetaan valtion varoista ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun tuotosta. Valtio rahoittaa työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavat ylläpitokorvaukset. Työttömyysvakuutusrahasto rahoittaa työttömyysajalta maksetut korotusosat. Työttömyysvakuutusmaksu, joka peritään työttömyyskassoihin kuulumattomilta henkilöiltä tilitetään Kansaneläkelaitokselle.

Viitaten momentin 33.10.54 selvitysosaan määrärahan mitoituksessa on lisäyksenä otettu huomioon 2 000 000 euroa lomakorvausten jaksotuksesta luopumisesta työttömyysturvassa 1.1.2013 alkaen.

Viitaten momentin 33.10.53 selvitysosaan määrärahan mitoituksessa on lisäyksenä otettu huomioon 1 100 000 euroa ylimääräisestä indeksikorotuksesta 1.1.2013.

Määrärahan arvioitu käyttö ja siihen vaikuttavat tekijät

	€
Valtionosuus maksetuista päivärahoista	
— työttömyysajalta	183 100 000
— työllistymistä edeltävien palvelujen ajalta	41 000 000
Ylläpitokorvaukset	10 000 000
Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun osuus	-56 000 000
Yhteensä	178 100 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Perusturvan 100 euron korottamisen tarkistettu vaikutus	5 000
Lomakorvausten jaksotus 1.1.2013. Raamisopimus.	2 000
Ylimääräinen indeksikorotus	1 100
Tarvearvion muutos	-5 000
Yhteensä	3 100

2013 talousarvio	178 100 000
2012 II lisätalousarvio	—
2012 talousarvio	175 000 000
2011 tilinpäätös	129 926 000

52. Valtionosuus työmarkkinatuesta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 181 400 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) työttömyysturvalain (1290/2002) sekä kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) perusteella maksettavan työmarkkinatuen, siihen liittyvän lapsikorotuksen ja työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavien korotusosien maksamiseen siten kuin työttömyysturvalaissa on säädetty valtion osuudesta

2) julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) mukaisten lakisääteisten ylläpitokorvausten rahoittamiseen työttömyysturvalain mukaisesti

3) julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) perusteella työnantajalle maksettavan palkkatuen perustukiosuuden maksamiseen niiden työmarkkinatukeen oikeutettujen osalta, jotka ovat vaikeasti työllistyviä tai jotka ovat työttömyyden perusteella saaneet työmarkkinatukea vähintään 130 päivältä ja täyttävät lain 7 luvun 12 a §:n edellytykset tai jotka ovat alle 25-vuotiaita ja saaneet työmarkkinatukea työttömyyden perusteella yhdenjaksoisesti vähintään 65 päivältä

4) julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain perusteella työmarkkinatukeen oikeutetulle myönnetyn starttirahan perustukea vastaavan osuuden maksamiseen.

Palkkatuen ja starttirahan perustuki budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Kunnat ja valtio rahoittavat puoliksi työttömyyden perusteella vähintään 500 päivää työmarkkinatukea saaneiden henkilöiden työttömyysaikaisen työmarkkinatuen. Muun työmarkkinatuen valtio rahoittaa kokonaan. Lisäksi valtio huolehtii Kansaneläkelaitoksen maksuvalmiudesta työmarkkinatuen osalta (maksuvalmiussuoritus).

Viitaten momentin 33.10.53 selvitysosaan määrärahan mitoituksessa on lisäyksenä otettu huomioon 7 800 000 euroa ylimääräisestä indeksikorotuksesta 1.1.2013.

Viitaten momentin 33.10.54 selvitysosaan määrärahan mitoituksessa on lisäyksenä otettu huomioon 1 000 000 euroa lomakorvausten jaksottamisesta luopumisesta työttömyysturvassa 1.1.2013 alkaen.

Viitaten momentin 33.10.54 selvitysosaan määrärahan mitoituksessa on lisäyksenä otettu huomioon kun 31 900 000 euroa kun puolison tulojen työmarkkinatukea alentava vaikutus poistetaan 1.1.2013 alkaen.

Viitaten momentin 33.10.54 selvitysosaan pitkäaikaistyötön voi saada edelleen työmarkkinatukea kokeiluluonteisesti 1.1.2013—31.12.2015 välisenä aikana ensimmäisen työssäkäyntikuukauden ajalta hallitusohjelman kuntakokeiluun hyväksytyissä kokeilukunnissa. Määrärahan mitoituksessa on lisäyksenä otettu huomioon 3 700 000 euroa.

Määrärahan arvioitu käyttö ja siihen vaikuttavat tekijät

	€
Työmarkkinatuet	
— työttömyysajalta	766 400 000
— kuntien rahoitusosuus	-181 000 000
— työllistymistä edistävien palvelujen ajalta	293 000 000
— ylläpitokorvaukset	62 000 000
Kotoutumisetuet	
— työttömyysajalta	25 000 000
— työllistymistä edistävien palvelujen ajalta	79 000 000
— ylläpitokorvaukset	20 000 000
ELY-keskusten maksama palkkatuen ja starttirahan perustuki	117 000 000
Yhteensä	1 181 400 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ylimääräinen indeksikorotus	7 800
Perusturvan korottamisen tarkistettu vaikutus	32 000
Lomakorvausten jaksotus 1.1.2013. Raamisopimus.	1 000
Työmarkkinatuen tarveharkinnan rajaaminen	31 900
Yhden kuukauden työllistämiskokeilu pitkäaikaistyöttömille	3 700
Tarvearvion muutos	23 000
Yhteensä	99 400

2013 talousarvio	1 181 400 000
2012 II lisätalousarvio	—
2012 talousarvio	1 082 000 000
2011 tilinpäätös	909 777 680

55. Valtionosuus aikuiskoulutustuesta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 43 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) mukaisen valtionosuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Palkansaajan aikuiskoulutustuki muodostuu peruspäivärahan suuruudesta perusosasta ja ansio-osasta. Yrittäjän aikuiskoulutustuki maksetaan perusosan suuruisena. Valtio rahoittaa peruspäivärahaa vastaavan osuuden. Jos aikuiskoulutustuki maksetaan soviteltuna valtio rahoittaa määrän, joka vastaa perusosan suhteellista osuutta täydestä aikuiskoulutustuesta. Työttömyysvakuutusrahasto rahoittaa ansio-osan sekä Koulutusrahaston hallintokustannukset.

Viitaten momentin 33.10.53 selvitysosaan määrärahan mitoituksessa on lisäyksenä otettu huomioon 400 000 euroa ylimääräisestä indeksikorotuksesta 1.1.2013.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ylimääräinen indeksikorotus	400
Tarvearvion muutos	9 600
Yhteensä	10 000

2013 talousarvio	43 000 000
2012 talousarvio	33 000 000
2011 tilinpäätös	27 000 000

56. Valtionosuus vuorottelukorvauksesta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 50 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaisen vuorottelukorvauksen valtion osuuden maksamiseen siten, kuin työttömyysetuuksien rahoituksesta annetussa laissa (555/1998) ja työttömyysturvalaissa (1290/2002) säädetään valtiosuudesta.

Selvitysosa: Vuorottelukorvausmenot rahoitetaan samoin kuin vastaavat työttömyysetuudet. Valtionosuus kassan jäsenille maksettavista korvauksista vastaa peruspäivärahan osuutta täydestä ansiopäivärahasta. Kassaan kuulumattomien henkilöiden vuorottelukorvaukset valtio rahoittaa kokonaan.

Viitaten momentin 33.10.53 selvitysosaan määrärahan mitoituksessa on lisäyksenä otettu huomioon 400 000 euroa ylimääräisestä indeksikorotuksesta 1.1.2013.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ylimääräinen indeksikorotus	400
Tarvearvion muutos	9 200
Yhteensä	9 600

2013 talousarvio	50 800 000
2012 talousarvio	41 200 000
2011 tilinpäätös	35 421 000

30. Sairausvakuutus

Selvitysosa: Sairausvakuutus täydentää julkista terveydenhuoltoa korvaamalla väestölle osan avohoidon lääke- ja matkakustannuksista sekä turvaamalla väestölle mahdollisuuden hankkia terveystalvituja yksityiseltä sektorilta kohtuullisin kustannuksin. Lisäksi turvataan riittävä toimeentulo tasaamalla lyhytaikaisesta sairaudesta sekä vanhempainvapaasta aiheutuvaa työtulojen menetystä.

Sairausvakuutuksen rahoitus on jaettu sairaanhoitovakuutukseen ja työtulovakuutukseen.

Sairanhoitovakuutuksesta korvataan osa avohoidon lääkemenoista, matkakuluista, ylioppilaiden perusterveydenhuollon kustannuksista sekä Kansaneläkelaitoksen järjestämän kuntoutuksen kustannuksia. Sairanhoitovakuutuksesta korvataan myös osa yksityisen terveydenhuollon lääkärin- ja hammaslääkärinpalkkioista sekä lääkärin määräämistä tutkimuksista ja hoidoista.

Työtulovakuutuksesta maksetaan sairauspäivärahaa, kuntoutusrahaa, erityishoitorahaa sekä äitiys-, isyys-, vanhempain- ja erityisäitiysrahaa. Lisäksi työtulovakuutuksesta korvataan osa työnantajien ja yrittäjien järjestämän työterveyshuollon kustannuksista sekä vanhempainloma-ajalta kertyvistä vuosilomakustannuksista.

Toiminnan laajuus 2010—2013

	2010 toteutunut	2011 toteutunut	2012 arvio	2013 arvio
Päivärahat				
Sairauspäivärahan saajat	318 000	320 668	318 000	317 000
Vanhempainpäivärahan saajat	160 000	161 653	163 000	164 000
Keskimääräinen sairauspäiväraha (€/pv)	52,99	53,14	55,12	57,12
Keskimääräinen vanhempainpäiväraha (€/pv)	57,45	58,97	60,86	62,81
Sairaus- ja vanhempainpäivärahan vähimmäistaso (€/pv), 1.3.2011 alkaen	22,13	22,13	22,96	23,58
Lääkkeet				
Lääkkeiden omavastuukerrat (1 000 kpl)	29 300	29 600	30 200	30 800
Sairausvakuutuksen korvaama osuus peruskorvatuista lääkkeistä (%)	42,0	42,0	42,0	35,0
Lääkkeiden lisäkorvausraja (€)	672,70	675,39	700,92	670,00 ¹
Lääkkeiden lisäkorvausta saaneet henkilöt	147 000	130 532	132 000	180 000

Sairaanhoidokorvaukset

Vuonna 2011 sairausvakuutus korvasi kustannuksista lääkäripalkkioiden osalta 23,2 %, hammaslääkäripalkkioista 34,5 %, tutkimuksen ja hoidon osalta 28,8 % sekä matkojen osalta 90,5 %.

¹ Sairausvakuutuslain muuttamisella lääkekorvauskattoa lasketaan noin 50 eurolla 1.1.2013 lukien.

60. Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 273 929 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) sairausvakuutuslain (1224/2004) sekä Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain (566/2005) mukaisten valtion osuuksien maksamiseen

2) maatalousyrittäjien työterveyshuollon eräiden kustannusten korvaamisesta valtion varoista annetun lain (859/1984) mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

Kansaneläkelaitos saa käyttää Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain mukaiseen harkinnanvaraiseen yksilökohtaiseen kuntoutukseen enintään 80 300 000 euroa ja saman lain mukaisen yksilökohtaisen kuntoutuksen kehittämishankkeisiin, sairauksien ehkäisemiseen sekä kuntoutusta, sairauksien ehkäisyä ja sairausvakuutusta koskeviin tutkimus- ja kehittämishankkeisiin enintään 11 800 000 euroa.

Määrärahan mitoitus perustuu harkinnanvaraisen kuntoutuksen yksilökohtaisen kuntoutuksen osalta suoriteperusteeseen.

Selvitysosa: Sairausvakuutus on jaettu sairaanhoitovakuutukseen ja työtulovakuutukseen. Valtio rahoittaa sairaanhoitovakuutuksen menoista EU-maihin maksettavat sairaanhoitokorvaukset, ulkomailla asuvien sairaanhoidosta kunnille aiheutuvat kustannukset ja osan Kansaneläkelaitoksen toimintakuluista. Muutoin sairaanhoitovakuutuksen menot rahoitetaan vakuutettujen ja valtion yhtä suurella osuudella.

Työtulovakuutus rahoitetaan työnantajien, palkansaajien, yrittäjien ja valtion osuuksilla. Valtio rahoittaa työtulovakuutuksen menoista vähimmäismääräiset sairaus- ja vanhempainpäivärahat sekä vähimmäismääräiset kuntoutusrahat. Lisäksi valtio rahoittaa 0,1 %-osuuden vanhempainpäivärahamenoista sekä osuuden yrittäjien ja maatalousyrittäjien työterveyshuollon menoista. Lisäksi valtio turvaa sairausvakuutusrahaston maksuvalmiuden.

Kansaneläkelaitoksen harkinnanvarainen kuntoutus jakaantuu yksilökohtaiseen kuntoutukseen, yksilökohtaisen kuntoutuksen kehittämishankkeisiin, sairauksien ehkäisemiseen sekä kuntoutusta, sairauksien ehkäisyä ja sairausvakuutusta koskeviin tutkimus- ja kehittämishankkeisiin.

Sairaanhoitovakuutuksesta maksetaan määräaikaisesti sekä suun terveydenhuollon kokeiluhankkeesta että ammattikorkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon järjestämistapakokeilusta aiheutuvia korvauksia.

Vuonna 2013 sairaanhoitovakuutuksen rahoittamiseksi sairaanhoitomaksuina kaikilta vakuutetuilta peritään 1,31 % tuloista paitsi eläke- ja etuustulojen osalta kuitenkin 1,48 %. Työtulovakuutuksen rahoittamiseksi palkansaajilta peritään sairausvakuutuksen päivärahamaksua 0,79 %, yrittäjiltä sairausvakuutuksen päivärahamaksua 0,94 % ja työnantajilta sairausvakuutusmaksua 2,09 %.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen sairausvakuutuslain muuttamisesta siten, että valtionosuutta sairaanhoitovakuutuksen korvauksista vähennetään 20 000 000 eurolla, matkakorvausten matkakohtaista omavastuuta korotetaan 14,25 euroon ja korvauskattoa 242,25 euroon, pohjoismaiset sairaankuljetukset siirretään valtion rahoitettavaksi ja lääkekorvauskattoa alennetaan noin 50 eurolla 1.1.2013 lähtien. Lisäksi lääkkeiden peruskorvausta ja alemmaa erityiskorvausta alennetaan 7 % ja lääkkeiden tukkuhintoja alennetaan 5 % 1.2. 2013 alkaen. Muutokset vähentävät korvauskuluja yhteensä 143 000 000 euroa vuonna 2013. Säästö kohdennetaan kokonaisuudessaan valtiolle rahoituksen väliaikaisella muutoksella vuosille 2013—2014.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi sairausvakuutuslain 9 luvun muuttamisesta, laiksi lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain muuttamisesta sekä lasten päivähoidosta annetun lain muuttamisesta siten, että isyysvapaa pitenee 54 arkipäivään, jotka eivät kuitenkaan kuluta vanhempainvapaapäiviä. Uudistus lisää valtion osuutta vuonna 2013 330 000 eurolla. Uudistus vähentää momentin 28.90.30 määrärahaa vuonna 2013. Kustannusvaikutukset em. momentilla arvioidaan vähäisiksi vuonna 2013.

Viitaten momentin 33.10.53 selvitysosaan määrärahan mitoituksessa on lisäyksenä otettu huomioon 1 000 000 euroa ylimääräisestä indeksikorotuksesta 1.1.2013.

Viitaten momentin 28.30.03 selvitysosaan määrärahan mitoituksessa on vähennyksenä otettu huomioon 9 000 euron määrärahasiirto Väestörekisterikeskuksen vakiomuotoisten tietoluovutusten muuttuessa maksuttomiksi.

Erityiskorvattavien lääkkeiden luetteloon tehtävistä muutoksista aiheutuva kustannusten lisäys on vuositasolla enintään 8 400 000 euroa.

Hallituksen esitykset huomioon ottaen sairausvakuutuksen menot ja valtionosuudet vuonna 2013 ovat arviolta seuraavat (milj. euroa)

Menot

<i>Työtulovakuutus</i>	
Sairauspäivärahat	902
Vanhempainpäivärahat	1 160
Mata-päivärahat	5
Kuntoutusrahat	86
Työterveyshuolto	298
Toimintakulut	74
Yrittäjien lisäpäivät	6
Rahaston 8 % osuus	7
Yhteensä	2 538

Sairaanhoitovakuutus

Lääkekorvaukset	1 329
Matkat	304
Sairaanhoitokorvaukset EU-maihin	30
Lääkäripalkkiot	77
Hammaslääkäripalkkiot	131
Muut sairaanhoitokorvaukset	93

Kuntoutuspalvelut	305
Toimintakulut	138
Rahaston 8 % osuus	1
Yhteensä	2 408
Menot yhteensä	4 946
Tulot	
<i>Työtulovakuutuksen tuotot</i>	
Vakuutettujen maksut	688
Työnantajamaksut	1 650
Yrittäjien lisäpäivät	6
Valtion rahoitusosuus	141
Vuoden 2012 yli/alijäämä	51
Yhteensä	2 536
<i>Sairaanhoitovakuutuksen tuotot</i>	
Palkansaajien ja yrittäjien maksut	862
Etuudensaajien maksut	377
Valtion rahoitusosuus	1 133
Omaisuuksien tuotot	3
Vuoden 2012 yli-/alijäämä	28
Yhteensä	2 403
Tulot yhteensä	4 939
Valtion osuudet yhteensä	1 274
<i>Työtulovakuutus</i>	
Vanhempainrahat	1
Vähimmäispäivärahat	137
Osuus yrittäjien ja maatalousyrittäjien työterveyshuollosta	3
<i>Sairaanhoitovakuutus</i>	
Osuus sairaanhoidosta	1 042
Osuus toimintamenoista	66
Sairaanhoitokorvaukset EU-maihin	25
Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)	
Tasomuutos	70 308
Sairausvakuutuksen mm. matkakohtaisen omavastuun korottaminen	-20 000
Lääkekorvausmenojen vähentäminen	-103 000
Isyysvapaan pidentäminen 54 arkipäivään, jotka eivät kuluta vanhempainvapaapäiviä	330
Ylimääräinen indeksikorotus	1 000
Menosäästö päätös sairaanhoitovakuutuksesta korvattavista menoista	-20 000
VRK:n tietoluovutusten hinnoittelumuutos	-9
Yhteensä	-71 371
2013 talousarvio	1 273 929 000
2012 II lisätalousarvio	300 000
2012 talousarvio	1 345 300 000
2011 tilinpäätös	1 220 176 624

40. Eläkkeet

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat valtion osuuksista eläkejärjestelmien sekä osuudesta maatalousyrittäjien ja apurahansaajien tapaturmavakuutuksen ja sairauspäivärahan omavastuuajan rahoittamiseen sekä vammaisetuuksien ja eläkkeen saajan asumistuen rahoittamisesta.

Eläketurva muodostuu työeläkkeestä sekä sitä täydentävästä kansaneläkkeestä. Työeläkkeen tehtävänä on turvata kohtuullinen toimeentulo ja kansaneläkkeen tehtävänä on turvata vähimmäistoimeentulo vanhuuden, työkyvyttömyyden, työttömyyden ja perhehuoltajan kuoleman varalta. Eläkkeensaajia oli 31.12.2011 yhteensä 1 483 041, joista vanhuuseläkkeellä 1 134 942, perhe-eläkkeellä 284 499, työkyvyttömyyseläkkeellä 260 453, työttömyyseläkkeellä 23 017, osa-aika-eläkkeellä 27 521 sekä muilla eläkkeillä 22 152. Henkilön on mahdollista saada samanaikaisesti usean lajin mukaista eläkettä.

Vuosina 2009—2011 maksetut eläkkeet (milj. euroa)

	2009	2010	2011
Yksityinen sektori	11 640	12 245	12 895
Kunnalliset eläkkeet	3 179	3 354	3 569
Valtion eläkkeet	3 574	3 673	3 802
Muut julkiset yhteensä	242	254	271
<i>Työeläkkeet yhteensä</i>	<i>18 635</i>	<i>19 526</i>	<i>20 537</i>
Solita-eläkkeet	516	510	507
Kelan eläkkeet	2 561	2 495	2 550
<i>Lakisääteiset eläkkeet yhteensä</i>	<i>21 712</i>	<i>22 531</i>	<i>23 594</i>
Keskimääräinen kokonaiseläke (oma eläke) euroa/kk	1 203	1 228	1 272

Työeläkkeet rahoitetaan työnantajien ja vakuutettujen vakuutusmaksuilla. Työeläkkeet ovat talousarvion ulkopuolella lukuun ottamatta valtion eläkkeitä, joiden rahoitus kuuluu valtiovarainministeriön pääluokkaan. Valtio osallistuu merimieseläkkeiden, yrittäjäeläkkeiden, maatalousyrittäjäeläkkeiden ja lapsen hoidon ja opiskelun ajalta kertyvän eläkkeen rahoitukseen. Kansaneläkkeet, yleiset perhe-eläkkeet ja takuueläkkeet rahoitetaan valtion varoista.

Toiminnan laajuus 2010—2013

	2010 toteutunut	2011 toteutunut	2012 arvio	2013 arvio
Eläkkeen saajia				
Merimieseläkkeen saajia	10 600	10 600	10 700	11 000
Maatalousyrittäjäeläkkeen saajia	179 200	174 400	169 000	163 300
Yrittäjäeläkkeen saajia	201 088	207 725	217 800	226 000
Tapaturmavakuutustapahtumia, maatalousyrittäjät	4 700	4 463	4 300	4 200
Sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan päivärahatapauksia, maatalousyrittäjät ja apurahansaajat	13 100	12 053	11 907	11 500
Lapseneläkkeen saajia	21 100	20 446	20 100	19 900
Leskeneläkkeen saajia	6 900	6 631	6 600	6 500
Maahanmuuttajan erityistukea saavia keskimäärin (maksetaan 1.3.2011 lukien takuueläkkeenä)	5 380	-	-	-
Kansaneläkkeen saajia	669 000	659 561	650 000	642 000
Takuueläkkeen saajia 1.3.2011 lukien	-	105 031	107 000	106 000

Toiminnan laajuus 2010—2013

	2010 toteutunut	2011 toteutunut	2012 arvio	2013 arvio
Vakuutettujen lukumäärä				
MEL-vakuutettuja	7 600	7 600	7 600	7 600
MYEL-vakuutettuja	78 558	75 980	73 600	71 300

YEL-vakuutettuja	220 000	235 300	236 700	237 900
MYEL-vakuutettuja apurahansaaajia	2 350	2 589	2 600	2 600
Tapaturmavakuutettuja maatalousyrittäjiä	97 000	94 164	91 900	89 600

Toiminnan laajuus 2010—2013

	2010	2011	2012	2013
	toteutunut	toteutunut	arvio	arvio
Keskimääräisiä eläkkeitä				
Keskimääräinen merimieseläke (€kk)	1 148	1 187	1 226	1 256
Keskimääräinen maatalousyrittäjäeläke (€kk)	355	345	366	387
Keskimääräinen yrittäjäeläke (€kk)	912	946	1 003	1 143
Keskimääräinen tapaturmaeläke (€kk), maatalousyrittäjät	508	506	530	530
Keskimääräinen leskeneläke (€kk)	170	173	180	184
Keskimääräinen maahanmuuttajan erityistuki (€kk) maksetaan 1.3.2011 lukien takuueläkkeenä	374	-	-	-
Keskimääräinen kansaneläke (€kk)	281	290,5	296	305
Keskimääräinen takuueläke (€kk), 1.3.2011 lukien	-	115,08	120,0	124,0

Toiminnan laajuus 2010—2013, eläkkeen saajan asumistuki ja vammaisetuudet

	2010	2011	2012	2013
	toteutunut	toteutunut	arvio	arvio
Eläkkeensaajan asumistuki, saajat	179 300	182 138	184 000	186 000
Maksetut eläkkeensaajan asumistuet, milj.	393,2	420,2	445,0	470,2
Eläkettä saavan hoitotuki, saajat	226 000	229 693	234 150	236 480
Vammaistuki, saajat	43 700	45 396	46 000	46 500
Ruokavaliokorvaukset, saajat	29 000	30 021	31 300	32 550
Maksetut vammaisetuudet, milj.	508,9	531,6	554,2	574,9

Yksityisen työnantajan työsuhteessa olevat merimiehet on vakuutettu merimiesten eläkelain (MEL) mukaisesti. Itsenäisten liikkeen- ja ammatinharjoittajien sekä osan yrityksen omistajista on vakuutettava ansiotoimintansa yrittäjän eläkelain (YEL) mukaisesti ja maanviljelijöiden, kalastajien, apurahansaaajien ja poronhoitajien maatalousyrittäjän eläkelain (MYEL) mukaisesti. Valtio osallistuu näiden rahoitukseen. Valtio korvaa alle kolmivuotiaan lapsen hoidon ja opiskelun ajalta karttavat eläkkeet.

Työtapaturmasta ja ammattitaudista suoritetaan korvauksia tapaturmavakuutuslainsäädännön mukaisesti työntekijöille ja maatalousyrittäjille. Korvauksia maksetaan muun muassa sairaanhoidosta ja ansionmenetyksestä. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaki koskee niitä henkilöitä, joille MYEL-vakuutus on pakollinen. Tapaturmavakuutus rahoitetaan työnantajien tapaturmavakuutusmaksuin, mutta valtio osallistuu maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen rahoitukseen.

Omaeläkkeen lisäksi eläkettä voidaan maksaa perheenhuoltajan kuoltua. Yleisen perhe-eläkkeen tavoitteena on turvata vähimmäistoimeentulo perheenhuoltajan kuoltua. Perhe-eläkettä maksetaan leskelle ja alaikäiselle lapselle. Leskeneläkettä yhteensovitetaan laskennallisen omaeläkkeen kanssa.

Kansaneläkkeen tavoitteena on turvata vähimmäistoimeentulo niille eläkkeensaajille, jotka eivät saa muuta eläkettä tai joiden muu eläketurva on vähäinen. Kansaneläkkeen määrä pienenee työeläketulojen kasvaessa, eikä kansaneläkettä jää maksettavaksi työeläkkeiden ylittettyä tietyn määrän. Eläkkeeseen voi kuulua myös eläkettä saavan hoitotuki, asumistuki ja lapsikorotus. Kansaneläkejärjestelmästä maksetaan myös työkyvyttömyyseläkettä, kuntoutustukea ja yksilöllistä varhaiseläkettä, jos henkilö ei saa muuta eläkettä tai eläke on pieni.

Valtio rahoittaa eläkkeensaajan asumistuet ja vammaisetuudet kokonaisuudessaan. Eläkkeensaajan asumistuen tavoitteena on korvata pienituloisten eläkeläisten asumismenoja ja vammaisuuksien tarkoituksena on tukea vammaisten ja pitkäaikaisesti sairaiden henkilöiden

itsenäistä selviytymistä ja elämänlaatua. Vammaisetuuksia ovat eläkettä saavan hoitotuki, alle 16-vuotiaan vammaistuki, 16 vuotta täyttäneen vammaistuki ja ruokavaliokorvaukset.

50. Valtion osuus merimieseläkekassan menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 58 358 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää merimieseläkelain (1290/2006) 152 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Valtion osuus merimieseläkemenoista on 1/3.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon lisäyksenä 3 358 000 euroa tarvearvion muutoksen johdosta.

2013 talousarvio	58 358 000
2012 talousarvio	55 000 000
2011 tilinpäätös	52 098 109

51. Valtion osuus maatalousyrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 580 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 135 §:n ja 135 a §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen

2) sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain (1317/1990) 41 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Valtio korvaa maatalousyrittäjien eläkkeiden aiheuttamat kustannukset siltä osin kuin vakuutusmaksut ja sijoitusten tuotto eivät niihin riitä, ryhmähenkivakuutuksen korvausmenoista valtion osuus on kuitenkin 1/3. Valtion osuuden etuusmenoista arvioidaan vuonna 2013 olevan 77 %.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen maatalousyrittäjän eläkelain 22 §:n muuttamisesta siten, että valtionosuutta maatalousyrittäjien eläkkeistä vähennetään 15 000 000 eurolla vuodesta 2013 lähtien.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Menosäästöpäätös	-15 000
Tarvearvion muutos	26 000
Yhteensä	11 000

2013 talousarvio	580 000 000
2012 talousarvio	569 000 000
2011 tilinpäätös	532 200 000

52. Valtion osuus yrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 70 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää yrittäjän eläkelain (1272/2006) 140 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Valtio korvaa yrittäjäeläkkeiden aiheuttamat kustannukset siltä osin kuin vakuutusmaksurahasto ei niihin riitä.

Yrittäjien maksuprosentin on vuonna 2013 oletettu olevan 22,9 % alle 53-vuotiaiden osalta ja 24,35 % 53-vuotiaiden ja sitä vanhempien osalta, jolloin vakuutusmaksutulot olisi 989 000 000 euroa. Kokonaiseläkemenoksi arvioidaan 1 010 800 000 euroa. Valtion osuuteen vaikuttavat lisäksi YEL 10 §:n 2 momentissa tarkoitettavat avoimet maksut, joiden määräksi on arvioitu 98 900 000 euroa.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen yrittäjän eläkelain 115 §:n muuttamisesta siten, että valtionosuutta yrittäjien eläkkeistä vähennetään 1 300 000 eurolla vuonna 2013.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Menosäästö päätös	-1 300
Tarvearvion muutos	-13 700
Yhteensä	-15 000

2013 talousarvio	70 000 000
2012 talousarvio	85 000 000
2011 tilinpäätös	57 700 000

53. Valtion korvaus lapsen hoidon ja opiskelun ajalta kertyvästä eläkkeestä (arviomääräraha) Momentille myönnetään 2 389 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) 8 §:n mukaiseen valtion korvaukseen.

Selvitysosa: Alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta myönnetyn eläkkeen aiheuttamat kustannukset korvataan kokonaan valtion varoista.

Valtion korvaus maksetaan vuoden viiveellä. Talousarvioon varattava määräraha koskee vuoteen 2011 kohdistuvia korvauksia.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon lisäyksenä 539 000 euroa tarvearvion muutoksen johdosta.

2013 talousarvio	2 389 000
2012 talousarvio	1 850 000
2011 tilinpäätös	962 170

54. Valtion osuus maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kustannuksista (arviomääräraha) Momentille myönnetään 15 761 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) 15 §:n ja 16 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen

2) sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun lain (118/1991) 10 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Valtion välitön osuus kokonaiskustannuksista on 29,5 % ja maatalousyrittäjien osuus on 33,5 %. Perusturvaosuus rahoitetaan Kansaneläkelaitoksen ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen kautta. Kansaneläkelaitoksen osuus on kokonaiskustannuksista 27,6 % ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen 9,4 %.

Sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille aiheutuvat kustannukset maksetaan kokonaan valtion varoista. Momentilta maksetaan myös apurahansaajille maksettavat tapaturmavakuutuksen mukaiset korvaukset ja sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta aiheutuvat kustannukset.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon vähennyksenä 239 000 euroa tarvearvion muutoksen johdosta.

2013 talousarvio	15 761 000
2012 talousarvio	16 000 000
2011 tilinpäätös	15 215 168

(57.) Maahanmuuttajan erityistuki (arviomääräraha)

2011 tilinpäätös	4 343 000
------------------	-----------

60. Valtion osuus kansaneläkelaista ja eräistä muista laeista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 3 760 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) kansaneläkelain (568/2007) 101—103 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen
- 2) vammaisetuksista annetun lain (570/2007) 53 §:n mukaisten etuuksien maksamiseen
- 3) eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) 57 §:n mukaisten etuuksien maksamiseen
- 4) maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) 16 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen
- 5) eräiden pitkäaikaisesti työttömien henkilöiden eläketuesta annetun lain (39/2005) mukaisten vuosien 2005—2009 etuuksien maksatuksen oikaisuun
- 6) takuueläkelain (703/2010) 36 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen
- 7) maahanmuuttajien erityistuesta annetun lain (1192/2002) mukaisten etuuksien maksatuksen oikaisuun.

Selvitysosa: Valtio rahoittaa kansaneläkkeet, takuueläkkeet, perhe-eläkkeet, eläkkeensaajan asumistuet ja vammaisetuudet kokonaisuudessaan. Lisäksi valtio turvaa kansaneläkerahaston maksuvalmiuden.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen vammaisetuksista annetun lain muuttamiseksi siten, että veteraanilisä korotetaan 50 eurolla ja ruokavaliokorvaus nousee 21,00 eurosta 24,40 euroon 1.1.2013 alkaen. Esitys lisää valtion menoja veteraanilisän osalta 3 300 000 eurolla ja ruokavaliokorvauksen osalta 1 700 000 eurolla vuonna 2013.

Viitaten momentin 28.30.03 selvitysosaan määrärahan mitoituksessa on vähennyksenä otettu huomioon 8 000 euron määrärahasiirto Väestörekisterikeskuksen vakiomuotoisten tietoluovutusten muuttuessa maksuttomiksi.

Viitaten momentin 33.10.53 selvitysosaan määrärahan mitoituksessa on lisäyksenä otettu huomioon 24 000 000 euroa ylimääräisestä indeksikorotuksesta 1.1.2013.

Kun hallituksen esitykset on otettu huomioon kansaneläkevakuutuksen valtion osuudet, muut menot ja tulot vuonna 2013 ovat arviolta seuraavat (milj. euroa)

Menot

Kansaneläkemenot	2 439
Takuueläke	158
Vammaisetuudet	577
Eläkkeensaajan asumistuki	470
Toimintamenot	80
Siirrot eläkevakuutusrahastoon	37
Yhteensä	3 761

Tulot

Omaisuuksien tuotot	4
Valtion osuudet etuuksista	3 681
Valtion osuus toimintakuluista	76
Rahoitusomaisuuden vähimmäismäärän turvaaminen (valtio)	0
Yhteensä	3 761

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ruokavaliokorvauksen korottaminen	1 700
Kelan toimintakulujen kustannusjaon muutos, siirto momentille 33.10.28	-5 200
Ulkomaan eläkkeen vaikutus kansaneläkettä kartuttavaan asumisaikaan. EY:n perusasetuksen soveltaminen.	500
Veteraanilisän korottaminen 50 eurolla	3 300
VRK:n tietoluovutusten hinnoittelumuutos	-8
Ylimääräinen indeksikorotus	24 000
Tarvearvion muutos	70 808
Yhteensä	95 100

2013 talousarvio	3 760 800 000
2012 II lisätalousarvio	500 000
2012 talousarvio	3 665 700 000
2011 tilinpäätös	3 538 509 197

50. Veteraanien tukeminen

Selvityksosa: Luvun menot muodostuvat lähinnä sotainvalideille, sotilasinvalidille ja heidän puolisoilleen sekä rintamaveteraaneille maksettavista etuuksista ja kuntoutuksesta. Lisäksi sairaskodeissa toteutettavaan kuntoutukseen ja laitoshuoltoon käytetään Raha-automaattiyhdistyksen tuottovaroja.

Määrärahaa saa käyttää myös kuntoutushoitokustannusten ja sairaanhoitokulujen asiantuntijapalkkioiden maksamiseen.

Sotilasvammakorvausten tavoitteena on korvata sodassa tai asepalveluksessa saatujen vammojen ja sairauksien aiheuttama haitta sekä turvata mahdollisuus itsenäiseen selviytymiseen. Tavoitteena on myös turvata toimeentulo niille sotainvalideille, jotka eivät muutoin saa riittävää toimeentuloa. Kuntoutustoiminnan tavoitteena on tukea itsenäistä selviytymistä ja siten lisätä sotainvalidien ja heidän puolisoitensa mahdollisuuksia asua kotona mahdollisimman pitkään.

Eräitä sotainvalideja ja rintamaveteraaneja koskevia laajuustietoja

	2010	2011	2012	2013
	toteutunut	toteutunut	arvio	arvio
Sotainvalidien määrä vuoden lopussa	7 425	6 236	5 284	4 314
Sotilasinvalidien määrä vuoden lopussa	2 755	2 679	2 345	2 227
Rintamaveteraanien määrä	44 360	38 405	33 554	28 386
Sotainvalidien omaisten määrä (= huoltoeläkkeensaajat)	9 918	9 100	7 267	6 700
Rintama-avustusta saavien määrä	197	167	160	140
Eräissä sotiin liittyvissä tehtävissä palvelleiden määrä	6 500	6 120	5 900	5 500
Kuntoutukseen oikeutettujen puolisoitten ja leskien määrä	6 300	5 700	5 140	4 650
Sotainvalidien puolisoitten kuntoutustoiminta				
— annettujen maksusitoumuspäätösten määrä	1 785	1 637	1 600	1 550

30. Valtion korvaus sodista kärsineiden huoltoon (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 550 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää siirtoväen huollon järjestämisestä annetun lain (864/1949) 2 §:n nojalla kunnille suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveydenhuollon laitoksiin sijoitettujen sotasiirtolaisten määrän arvioidaan vuonna 2013 olevan 36. Määräraha jakautuu sekä korvausennakoiden että loppuerien maksamiseen.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon vähennyksenä 100 000 euroa tarvearvion muutoksen johdosta.

2013 talousarvio	1 550 000
2012 talousarvio	1 650 000
2011 tilinpäätös	1 356 462

50. Rintamalisät (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 39 751 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) rintamasotilaseläkelain (119/1977) mukaisen rintamalisän maksamiseen
- 2) ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetun lain (988/1988) mukaisen rintamalisän maksamiseen.

Selvitysosa: Viitaten momentin 33.10.53 selvitysosaan määrärahan mitoituksessa on lisäyksenä otettu huomioon 250 000 euroa ylimääräisestä indeksikorotuksesta 1.1.2013.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ylimääräinen indeksikorotus	250
Tarvearvion muutos	-4 799
Yhteensä	-4 549

2013 talousarvio	39 751 000
2012 talousarvio	44 300 000
2011 tilinpäätös	47 911 557

51. Sotilasvammakorvaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 146 833 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) sotilasvammalain (404/1948) ja muiden siihen liittyvien lakien sekä arpajaislain (1047/2001) 22 §:n 2 momentin nojalla suoritettavien korvausten maksamiseen
- 2) sotainvalidien laitoshoitoon sekä sotainvalidien kuntoutus- ja hoitolaitosten käyttökustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen
- 3) kuntoutushoitokustannusten ja sairaanhoitokulujen asiantuntijapalkkioiden maksamiseen
- 4) kunnallisten avopalvelujen kustannusten korvaamiseen Ruotsissa asuville vähintään 20 prosentin sotainvalideille myös muiden kuin ateriapalvelujen osalta.

Selvitysosa: Pääosa sotilasvammakorvauksista muodostuu elinkoroista ja täydennyskoroista, sotainvalidien leskille ja lapsille maksettavista huoltoeläkkeistä sekä sairaanhoito- ja kuntoutuskustannuksista.

Elinkoron ja huoltoeläkkeiden saajia arvioidaan vuoden 2013 lopussa olevan noin 13 240, joista elinkoron saajia on 6 541.

Kilpailutuksella sekä laadunkehittämis- ja auditointitoimin pyritään hillitsemään laitosten hoitopäivä- ja hoitokäyntikertahintojen nousua sekä huolehtimaan kuntoutus- ja laitoshuoltopalvelujen laatuun liittyvistä tavoitteista.

Ruotsissa asuvat sotainvalidit ovat tasa-arvoisessa asemassa Suomessa asuvien sotainvalidien kanssa, myös muiden kuin ateriapalvelujen osalta.

Valtiokonttorin kustantamia ateriapalveluja Ruotsissa käytti 75 henkilöä vuonna 2011.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi sotilasvammalain 6 d §:n muuttamisesta siten, että kunnille ja kuntayhtymille korvattavia avohuoltokustannusten voidaan rahoittaa Raha-automaattitoiminnan tuottovaroista. Esityksen mukaan Raha-automaattiyhdistys ry tilittää tähän liittyen 10 000 000 euroa momentille 12.33.90.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Rakennekorjaus siirtona momentille 33.50.52	-3 000
Tarvearvion muutos	-13 367
Yhteensä	-16 367

2013 talousarvio	146 833 000
2012 talousarvio	163 200 000
2011 tilinpäätös	174 273 384

52. Valtion korvaus sotainvalidien laitosten käyttökustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)
Momentille myönnetään 68 207 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) arpajaislain (1047/2001) 22 §:n 2 momentin ja sotilasvammalain (404/1948) 6 d §:n nojalla sotainvalidien kuntoutus- ja hoitolaitosten käyttökustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen

2) neuvontapalvelutoimintaan suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen

3) 25 prosentin sotainvalideille muissa yksityisissä hoitolaitoksissa järjestetystä laitoshoidosta suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen

4) sairas- ja veljeskotien tulevaisuuteen varautumisen tukemiseen liittyvien hankkeiden loppuun saattamiseen yhteistyössä Valtiokonttorin ja sosiaali- ja terveysministeriön kanssa laaditun suunnitelman mukaisesti.

Selvitysosa: Sotainvalidien laitosten hoitopaikkoja arvioidaan olevan vuonna 2013 yhteensä 1 723 ja sotainvalidien ja heidän aviopuolisoidensa kesken jaettuja hoitopäiviä yhteensä 308 651. Kilpailutuksella sekä laadunkehittämis- ja auditointitoimin hillitään laitosten hoitopäivä- ja hoitokäyntikertahintojen nousua sekä huolehditaan kuntoutus- ja laitoshuoltopalvelujen laatuun liittyvistä tavoitteista. Korvaus käyttökustannuksiin suoritetaan hoitopäivä- ja hoitokäyntikertahinnoista tehtävän sopimuksen perusteella. Korvausta käytetään myös sotainvalidien neuvontapalvelutoimintaan.

Toiminnan laajuus 2010—2013

	2010	2011	2012	2013
	toteutunut	toteutunut	arvio	arvio
Sotainvalidien laitosten, hoitopaikkojen ja -päivien lukumäärä				
— hoitopaikkoja	1 723	1 723	1 723	1 723
— laitoshoitopäiviä	235 363	215 018	201 879	189 661
— intervallihoidopäiviä	50 658	50 946	50 951	50 986
— laituskuntoutuspäiviä	61 859	53 013	47 761	43 108

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 3 000 000 euroa siirtona momentilta 33.50.51.

2013 talousarvio	68 207 000
2012 II lisätalousarvio	—
2012 talousarvio	65 207 000
2011 tilinpäätös	65 207 000

53. Valtionapu sotainvalidien puolisoiden kuntoutustoimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 3 100 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) sotainvalidien puolisoiden ja vaikeavammaista sotainvalidia hoitaneiden leskien sekä sotaleskien kuntoutustoimintamenojen maksamiseen valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaan

2) kuntoutuskustannuksiin liittyvien asiantuntijapalkkioiden maksamiseen.

Selvitysosa: Kuntoutettavien määrän arvioidaan vuonna 2013 olevan 1 550, josta sotaleskien osuus on 20. Kuntoutusjakson pituus on kaksi viikkoa kuntoutettavaa kohti.

Kilpailutuksella sekä laadunkehittämis- ja auditointitoimin hillitään kuntoutus- ja hoitolaitosten hoitopäivähintojen kustannusten nousua sekä huolehditaan kuntoutuspalvelujen laatuun liittyvistä tavoitteista.

2013 talousarvio	3 100 000
2012 talousarvio	3 100 000
2011 tilinpäätös	3 100 000

54. Rintama-avustus eräille ulkomaalaisille vapaaehtoisille rintamasotilaille (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 70 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaan rintama-avustuksen maksamiseen eräille vaikeissa olosuhteissa Virossa ja muualla entisen Neuvostoliiton alueella eläville, Suomen puolustusvoimissa vuosien 1939—1945 sotiin osallistuneille ulkomaalaisille vapaaehtoisille rintamasotilaille.

2) rintama-avustuksen myöntämiseen myös Suomessa pysyvästi asuville vapaaehtoisille rintamasotilaille.

Selvitysosa: Tavoitteena on tukea vaatimattomissa taloudellisissa oloissa elävien veteraanien toimeentuloa.

Toiminnan laajuus 2010—2013

	2010	2011	2012	2013
	toteutunut	toteutunut	arvio	arvio
Avustusta saavien lukumäärä	197	167	155	135
Avustus euroa/henkilö	540	540	540	540

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon vähennyksenä 10 000 euroa tarvearvion muutoksen johdosta.

2013 talousarvio	70 000
2012 talousarvio	80 000
2011 tilinpäätös	94 000

55. Eräät kuntoutustoiminnan menot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 3 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) arpajaislain (1047/2001) 22 §:n 2 momentin ja eräissä Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutuksesta annetun lain (1039/1997) nojalla kuntoutuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen

2) kuntoutuskustannuksiin liittyvien asiantuntijapalkkioiden maksamiseen.

Selvitysosa: Kuntoutusta järjestetään laitos- ja avokuntoutuksena pääsääntöisesti samoissa kuntoutus- ja hoitolaitoksissa kuin veteraanikuntoutustakin. Kuntoutuksen laatu ja kustannukset ovat samaa tasoa veteraanikuntoutuksen kanssa. Kuntoutettavien määrän arvioidaan olevan 1 900 henkilöä vuonna 2013. Kilpailutuksella sekä laadunkehittämis- ja auditointitoiminnalla hillitään

laitosten hoito- ja hoitokäyntikertahintojen nousua sekä huolehditaan kuntoutus- ja laitoshuoltopalvelujen laatuun liittyvistä tavoitteista.

2013 talousarvio	3 500 000
2012 talousarvio	3 500 000
2011 tilinpäätös	3 500 000

56. Rintamaveteraanien kuntoutustoiminnan menot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 30 588 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) arpajaislain (1047/2001) 22 §:n 2 momentin ja rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain (1184/1988) nojalla rintamaveteraanien kuntoutuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) rintamaveteraanikuntoutuksen tutkimus- ja matkakulumenojen maksamiseen
- 3) kuntoutushoitokustannusten asiantuntijapalkkioiden maksamiseen
- 4) kuntoutettavien kotiin vietävien palvelujen maksamiseen.

Selvitysosa: Raha-automaattiyhdistyksen tuottoihin perustuva määräraha vähentää vastaavasti määrärahan tarvetta momentilta 33.50.57.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	-4 000
Veteraanien kuntoutukseen ja kotona selviytymisen toimintamalli	4 000
Yhteensä	0

2013 talousarvio	30 588 000
2012 II lisätalousarvio	—
2012 talousarvio	30 588 000
2011 tilinpäätös	30 588 000

57. Valtionapu rintamaveteraanien kuntoutustoimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 8 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain (1184/1988) nojalla rintamaveteraanien kuntoutuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) rintamaveteraanikuntoutuksen tutkimus- ja kehittämismenojen maksamiseen
- 3) kuntoutushoitokustannusten asiantuntijapalkkioiden maksamiseen.

Selvitysosa: Rintamaveteraanien kuntoutustoimintaa rahoitetaan myös Raha-automaattiyhdistyksen tuottovaroista momentilta 33.50.56.

Kilpailutuksella sekä laadunkehittämis- ja auditointitoimin hillitään kuntoutus- ja hoitolaitosten hoitopäivähintojen kustannusten nousua sekä huolehditaan kuntoutuspalvelujen laadusta.

Kuntoutettavien määrän arvioidaan vuonna 2013 olevan 19 770.

2013 talousarvio	8 000
2012 talousarvio	8 000
2011 tilinpäätös	2 008 000

60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat pääosin perustoimeentulotuen valtionosuudesta, valtionkorvauksesta terveydenhuoltolain mukaisiin lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin ja valtion rahoituksesta yliopistotasaisen terveyden tutkimukseen, valtionavustuksesta kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon hankkeisiin sekä valtionkorvauksesta rikosasioiden sovitteluun.

Vuoden 2010 alusta lukien sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuudet ovat sisältyneet valtiovarainministeriön pääluokassa kuntien peruspalvelujen valtionosuusmomentille 28.90.30.

Keskeiset uudistukset

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta ja iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvveluista (vanhuspalvelulaki). Lain on tarkoitus tulla voimaan 1.7.2013. Laissa säädetään iäkkäiden henkilöiden palvelutarpeen selvittämisestä sekä palvelujen saamisesta ja laatuvaatimuksista.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen lainsäädännön muuttamiseksi siten, että varhaiskasvatuksen ja päivähoitopalvelujen lainsäädännön valmistelu, hallinto ja ohjaus siirretään sosiaali- ja terveysministeriöstä opetus- ja kulttuuriministeriöön. Esitys ei vaikuta momentin määrärahan mitoitukseen.

Viitaten momentin 33.30.60 selvitysosan esitykseen isyysvapaan pidentämisestä määrärahan mitoituksessa ei ole otettu huomioon isyysvapaan pidentämisen kustannusvaikutuksia kotihoidon tukeen ja yksityisen hoidon tukeen sekä lasten päivähoitoon. Kustannusvaikutukset arvioidaan vähäisiksi.

Vaikuttavuustavoitteet

Ehkäisevän toiminnan tavoitteena on terveyttä, sosiaalista turvallisuutta, elämänhallintaa ja itsenäistä selviytymistä tukevien olosuhteiden ja ympäristön luominen, ihmisten työ- ja toimintakyvyn edistäminen, elämänlaadun parantaminen, sosiaalisten ja terveydellisten ongelmien ennaltaehkäisy, väestöryhmien välisten terveyserojen vähentäminen sekä ympäristöterveydenhuollon toimintaedellytysten parantaminen. Tavoitteisiin pyritään muun ohella laatimalla kuntien paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin perustuvat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteet, laatimalla määräajoin hyvinvointikertomus, kehittämällä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toiminnan tietopohjaa, rakenteita ja johtamista, parantamalla ehkäiseviä palveluja ja varhaista tukea sekä vakiinnuttamalla hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen osaksi hallintokuntien yhteistyötä ja kaikkea päätöksentekoa. Suunnittelussa ja päätöksenteossa hyödynnetään sosiaalisten ja terveydellisten vaikutusten arviointia sekä jatketaan ympäristöterveydenhuollon alueellisen yhteistoiminnan edistämistä ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueesta annetun lain (410/2009) edellyttämälle tasolle

Sosiaali- ja terveystalvvelujen tavoitteena on julkisen vallan järjestämisvastuulla olevien, pääosin verovaroin kustannettavien sosiaali- ja terveystalvvelujen toimivuuden, saatavuuden ja kattavuuden sekä perustoimeentulon turvaaminen koko maassa. Palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden varmistamiseksi uudistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta osana kuntauudistusta.

Sosiaali- ja terveysministeriö on käynnistänyt seuraavat kehittämis- ja lainsäädäntöhankkeet, jotka tukevat osaltaan kuntia tuottamaan asetettujen tavoitteiden mukaiset sosiaali- ja terveydenhuollon ehkäisevän toiminnan toimenpiteet ja sosiaali- ja terveystalvvelut asukkailleen:

- Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämisohjelma, Kaste, jossa määritellään keskeisimmät sosiaali- ja terveystalvvelupoliittiset tavoitteet, kehittämistoiminnan painopisteet sekä niiden toteuttamista tukevat keskeiset uudistus- ja lainsäädäntöhankkeet sekä ohjeet ja suositukset.
- Terveystalvvelu 2015 -kansanterveysohjelma linjaa kansallista terveystalvvelupolitiikkaa pitkällä tähtäimellä.
- Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä, rahoitusta, kehittämistä ja valvontaa koskeva lakiuudistus.
- Sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelujen kehittäminen terveydenhuoltolain ja uudisteilla olevan sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännön pohjalta.

- Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallinen potilas- ja asiakastietojen sähköinen tietojärjestelmähanke, joka tukee palveluiden laadukasta ja kustannustehokasta tuottamista sekä kansalaisen toimintamahdollisuuksia.
- Sosiaalihuollon lainsäädännön kokonaisuudistus.
- Vanhuspalvelulain toimeenpano.
- Terveydenhuoltolain toimeenpanon jatkaminen ja arvioinnin toteuttaminen.
- Alkoholiohjelman jatkaminen.

Järjestelmäkuvaukset

Toimeentulotuki muodostuu perustoimeentulotuesta, täydentävästä toimeentulotuesta, ehkäisevästä toimeentulotuesta sekä kuntouttavan työtoiminnan toimintarahasta ja matkakorvauksista. Perustoimeentulotuki sisältää perusosan ja muut perusmenot, joihin kuuluu asumistukilain 6 §:ssä tarkoitettut asumismenot, taloussähköstä aiheutuvat menot, kotivakuutusmaksu sekä vähäistä suuremmat terveydenhuoltomenot. Perustoimeentulotukeen momentilta 33.60.35 maksettava valtionosuus määräytyy kustannusperusteisesti ja on määrältään 50 % nettokustannuksista. Muun toimeentulotuen valtionosuus sisältyy momentilta 28.90.30 maksettavaan laskennallisesti määräytyvään kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen.

Terveydenhuollon toimintayksiköille maksetaan terveydenhuoltolain perusteella valtion korvausta niihin kustannuksiin, jotka aiheutuvat yliopistotasoisesta terveyden tutkimuksesta (33.60.32) ja lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksesta (33.60.33). Terveyden tutkimuksen rahoitus perustuu sosiaali- ja terveysministeriön määrittelemien tutkimustoiminnan painoalueiden ja tavoitteiden toteutumiseen, tutkimuksen laatuun, määrään ja tuloksellisuuteen. Koulutustoiminnan korvaus perustuu yliopistosairaaloiden osalta tutkintojen ja aloittaneiden uusien opiskelijoiden lukumääriin ja tutkinnolle määrättyyn korvaukseen ja muiden terveydenhuollon toimintayksiköiden osalta kuukausikorvaukseen. Lääkäri- ja hammaslääkärikoulutukseen suoritettavan korvauksen suuruudesta säädetään vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella. Terveyden tutkimuksen painoalueet ja tavoitteet vahvistetaan nelivuotiskausittain sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Valtionavustuksella kuntien ja kuntayhtymien sosiaali- ja terveydenhuollon hankkeisiin (33.60.31) tuetaan sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisen kehittämisohjelman toimeenpanoa sekä edistetään kunta- ja palvelurakennehankkeen toteuttamista.

Kuntien järjestämän sosiaali- ja terveydenhuollon eräitä laajuustietoja

	2010 toteutunut	2011 arvio	2012 arvio	2013 arvio
Kunnallinen toimeentuloturva				
Toimeentulotuki, kotitalouksia vuoden aikana	240 257	260 000	260 000	260 000
Perustoimeentulotuki, kotitalouksia vuoden aikana ¹	224 544	230 000	230 000	230 000
Täydentävä toimeentulotuki, kotitalouksia vuoden aikana	92 239	94 000	100 000	100 000
Toimeentulotuki, saajia vuoden aikana	375 152	385 000	390 000	390 000
Perustoimeentulotuki, saajia vuoden aikana ¹	349 927	360 000	370 000	370 000
Täydentävä toimeentulotuki, saajia vuoden aikana	167 189	175 000	187 000	187 000
Ehkäisevä toimeentulotuki, kotitalouksia vuoden aikana	22 595	24 000	25 000	25 000
Sosiaalipalvelut				
Lasten päivähoido, lasten määrä 31.12.	204 700	206 400	208 300	209 700
Lasten kotihoidon tuki, saajia 31.12. (perheitä)	65 600	64 000	63 200	64 100
Lasten yksityisen hoidon tuki, saajia 31.12. (perheitä)	14 000	13 600	13 500	13 500
Kodinhuoltoapu, kotitalouksia vuoden aikana	130 700	132 500	134 500	136 500
Tukipalvelut, 65 vuotta täyttäneitä saajia vuoden aikana	116 200	116 800	117 200	117 500
Vanhainkodit, asukkaiden määrä 31.12. ²	16 100	15 000	13 800	12 600
Omaishoidontuki, saajia vuoden aikana	37 600	39 500	41 500	43 000
Vanhusten palveluasuminen, asukkaiden määrä 31.12.	35 300	38 000	41 000	43 000
Vammaisten palveluasuminen, asiakkaita keskimäärin ³	11 500	12 500	13 700	15 000
Kehitysvammaisten laitoshuolto, asukkaiden määrä 31.12.	1 900	1 800	1 600	1 400
Vaikeavammaisten kuljetuspalvelut, saajia vuoden aikana	94 800	97 000	99 000	102 000

Kansanterveysyö				
Hoitopäivät (milj.)	6,20	5,83	5,48	5,15
Avohoitokäynnit (milj.)				
— Lääkärin luona	8,40	8,65	8,91	9,18
— Muun ammattihenkilön luona	18,80	19,55	20,33	21,15
— Hammashuollon käynnit	4,90	4,90	5,00	5,00
— Kotisairaanhoidon käynnit	5,00	5,35	5,67	6,01
Somaattinen erikoissairaanhoito				
Hoitopäiviä (milj.)	3,5	3,40	3,29	3,19
Päätyneet hoitokäynnit (milj.)	0,98	0,99	0,99	1,00
Keskimääräinen hoitoaika (päiviä)	3,5	3,44	3,31	3,19
Avohoitokäynnit (milj.)	6,22	6,53	6,86	7,20
Psykiatrisen erikoissairaanhoito				
Hoitopäiviä (milj.)	1,47	1,45	1,43	1,40
Päätyneet hoitokäynnit	0,04	0,04	0,04	0,03
Keskimääräinen hoitoaika (päiviä)	35,00	35,00	35,00	35,00
Avohoitokäynnit (milj.)	1,62	1,68	1,75	1,8

¹⁾ Menojen rahoitus momentilta 33.60.35.

²⁾ Mukana myös alle 65-vuotiaat asiakkaat.

³⁾ Lukuun on laskettu mukaan vammaisten ryhmämuotoiset asumispalvelut sekä vammaisten palvelu- ja tukiasunnot.

Lääkäri- ja hammaslääkärinkoulutus ja terveystieteellinen tutkimustoiminta

	2010	2011	2012	2013
	toteutunut	toteutunut	arvio	arvio
Julkaisupisteiden määrä (3 v. keskiarvo)	8 842,9	9 163,4	10 009,2	-
Julkaisupisteiden hinta, euroa	4 523	4 365,15	3 596,7	-
Lääkäri- ja hammaslääkäritutkinnot ja uudet opiskelijat (3 v. keskiarvo)	1 052,7	1 090,9	1 129,5	1 150,0
Tutkintokorvaus, euroa	64 500	64 700	64 600	64 600
Koulutuksen kuukausikorvaus, euroa	1 370	1 380	1 380	1 380

Mielentilatutkimustoiminta

	2010	2011	2012	2013
	toteutunut	toteutunut	arvio	arvio
Mielentilatutkimusten lukumäärät yhteensä	123	126	128	131
— valtion yksiköt	95	97	99	101
— kunnalliset sairaalat	28	29	29	30
Menot (1 000 euroa)	2 003	2 123	2 251	2 386
Euroa/tutkimus (laskennallinen keskimäärin)	16 300	16 923	17 587	18 276

30. Valtion korvaus terveydenhuollon valtakunnallisen valmiuden kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää sosiaali- ja terveysministeriön nimeämän ja valtuuttaman valtakunnallisen toimijan valtakunnallisen valmiuden ylläpidosta ja koulutuksesta aiheutuvien kustannusten maksamiseen sekä valtakunnalliselle toimijalle, järjestöille, säätiöille tai yhdistyksille vakavien onnettomuustilanteiden hoitamisesta aiheutuvien ylimääräisten kustannusten korvaamiseen.

Selvitysosa: Suuremmissa onnettomuus- ja erityistilanteissa yksittäisen kunnan tai alueen voimavarat ja osaaminen eivät riitä tilanteen hallintaan eikä johtamiseen. Viime vuosina vakavissa onnettomuuksissa ja tapahtumissa Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri ja Vantaan kaupungin

sosiaali- ja kriisipäivystys ovat osallistuneet merkittäväillä resursseilla toimintaan, jotka ylittävät niiden omien toiminta-alueiden rajat. Määräraha on tarkoitettu korvata erityisesti sellaisia kustannuksia, joita ei ole otettu toimijoiden perusrahoituksen mitoituksessa huomioon.

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 300 000 euroa myrkytystietokeskuksen päivystyksen kehittämiseen liittyen.

2013 talousarvio	500 000
2012 talousarvio	200 000
2011 tilinpäätös	200 000

31. Valtionavustus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon hankkeisiin ja eräisiin muihin menoihin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 14 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) eräiden sosiaali- ja terveydenhuollon lakien sekä sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionavustuksesta annetun lain (733/1992) ja sen nojalla annettujen asetusten mukaisiin sosiaali- ja terveydenhuollon perustamis- ja kehittämishankkeisiin suoritettavan valtionavustuksen maksamiseen

2) pitkäaikaisasunnottomien tukipalvelujen järjestämiseen

3) kehittämishankkeiden valvontaan ja tarkastukseen

4) kehittämishankkeiden valtionavustusten hallinnointiin liittyvistä valtakunnallisista tehtävistä suoritettavan korvauksen maksamiseen

5) sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisen kehittämisohjelman toimeenpanoon.

Selvitysosa: Valtionavustuksella tuettavien hankkeiden painoalueet määritellään sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisessa kehittämisohjelmassa (Kaste II).

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon vähennyksenä 3 000 000 euroa menosäästön johdosta.

2013 talousarvio	14 500 000
2012 talousarvio	17 500 000
2011 tilinpäätös	24 700 000

32. Valtion rahoitus terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 30 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää terveydenhuoltolain (1326/2010) 61—63 §:n mukaisen tutkimustoiminnan valtion rahoituksen maksamiseen.

Selvitysosa: Määräraha on tarkoitettu käyttämään yliopistotason terveyden tutkimuksen rahoitukseen. Sosiaali- ja terveysministeriö määrittelee tutkimuksen painoalueet ja tavoitteet nelivuotiskausittain ja myöntää tutkimusrahoitusta erityisvastuualueiden tutkimustoimikunnille, jotka päättävät tutkimusrahoituksen osoittamisesta tutkimushankkeille erityisvastuualueellaan hakemusten perusteella.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Menosäästö	-5 000
Eduskunna kertaluonteisen lisäyksen poisto (HE 119/2011 vp)	-1 000
Yhteensä	-6 000

2013 talousarvio	30 000 000
2012 talousarvio	36 000 000
2011 tilinpäätös	39 993 063

33. Valtion korvaus terveydenhuollon yksiköille lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 110 240 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) terveydenhuoltolain (1326/2010) 59 ja 60 §:n mukaisen valtion korvauksen maksamiseen lääkäri- ja hammaslääkärikoulutukseen

2) enintään 900 000 euron lisäkorvauksen maksamiseen Pohjois-Savon sairaanhoitopiirille hammaslääkärin peruskoulutuksesta aiheutuviin menoihin.

Selvitysosa: Määrärahasta on tarkoitus käyttää 73 200 000 euroa lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksen korvausten maksamiseen yliopistollista sairaalaa ylläpitäville kuntayhtymille, 35 870 000 euroa muille terveydenhuollon toimintayksiköille, 85 000 euroa Pirkanmaan sairaanhoitopiirille ja 1 085 000 euroa Pohjois-Savon sairaanhoitopiirille.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Lisäkorvaus Pohjois-Savon sairaanhoitopiirille	900
Erikoishammaslääkärikoulutuksen korvaus Pohjois-Savon ja Pirkanmaan sairaanhoitopiireille	170
Yhteensä	1 070

2013 talousarvio	110 240 000
2012 talousarvio	109 170 000
2011 tilinpäätös	104 482 415

34. Valtion korvaus terveydenhuollon toimintayksiköille oikeuspsykiatrisista tutkimuksista sekä potilassiirroista aiheutuviin kustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 10 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) mielenterveyslain (1116/1990) 32 §:n mukaisten valtion korvausten maksamiseen

2) mielenterveyslain 22 t §:n mukaisten hoitoseuraamukseen tuomittujen henkilöiden tahdosta riippumattoman hoidon edellytysten selvittämisen kustannusten korvaamiseen

3) lapsen seksuaalisen hyväksikäytön selvittämisen järjestämisestä annetun lain (1009/2008) mukaisten valtion korvausten maksamiseen

4) kohdissa 1—3 tarkoitettuihin korvauksiin sisältyvien kulutusmenojen maksamiseen

5) Suomen ja Ruotsin välillä solmitun sopimuksen mukaisista potilassiirroista kunnille ja kuntayhtymille sekä Ruotsin valtiolle aiheutuviin kustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen

6) pohjoismaisen sosiaalipalvelusopimuksen mukaisten potilassiirtojen tukemiseen kertaluonteisena 25 000 euroa siirrettyä potilasta kohden maksettavana korvauksena kunnille ja kuntayhtymille.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on mielentilatutkimuksista aiheutuviin kustannuksiin maksettavina korvauksina ja hoitoseuraamukseen tuomittujen tahdosta riippumattoman hoidon edellytysten selvittämisen kustannuksina otettu huomioon 5 270 000 euroa, lasten ja nuorten oikeuspsykiatrisista tutkimuksista maksettavina korvauksina 5 100 000 euroa ja potilassiirroista aiheutuvien kustannusten korvauksina 130 000 euroa, josta 55 000 euroa on kertaluonteisia korvauksia potilassiirtojen tukemiseksi.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon lisäyksenä 500 000 euroa tarvearvion muutoksen johdosta.

2013 talousarvio	10 500 000
2012 talousarvio	10 000 000
2011 tilinpäätös	6 750 768

35. Valtionosuus kunnille perustoimeentulotuen kustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 348 100 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) mukaisen valtionosuuden maksamiseen perustoimeentulotuen kustannuksiin.

Selvitysosa: Perustoimeentulotukea saavia kotitalouksia arvioidaan vuonna 2013 olevan noin 240 000.

Toimeentulotuen perusosan suuruus määritellään toimeentulotukilain (1412/1997) 9 §:ssä, jonka mukaan perusosan määriä tarkistetaan siten kuin kansaneläkeindeksistä annetussa laissa (456/2001) säädetään. Perusosan suuruus yhden aikuisen osalta vuonna 2013 on 461,05 euroa kuukaudessa.

Viitaten momentin 33.20.52 selvitysosaan määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 700 000 euroa pitkäaikaistyöttömien työllistymisbonuskokeilusta.

Viitaten momentin 33.10.54 selvitysosaan määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 100 000 euroa, mikä aiheutuu siitä, että pitkäaikaistyöttömän työllistyessä sovellettavaa asumistuen tarkistamisen lykkäystä pidennetään 6 kuukauteen kokeiluluonteisesti vuosina 2013-2015.

Viitaten momentin 33.20.52 selvitysosaan määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 1 600 000 euroa työmarkkinatuen tarveharkinnan rajaamisesta.

Viitaten momentin 33.20.50 selvitysosaan määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 3 000 000 euroa työttömyysturvan aktiiviajan korotusosan muuttamisesta etuoikeutetuksi tuloksi.

Viitaten momentin 33.10.53 selvitysosaan määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 4 500 000 euroa ylimääräisestä indeksikorotuksesta 1.1.2013.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Asumistuen tuloarvojen korotus, tarkistus vuoden 2012 tasoon	-2 000
Perusturvan korotus, tarkistus vuoden 2012 tasoon	-2 500
Työllistymisbonuskokeilu	-700
Pitkäaikaistyöttömän asumistuen tarkistamisen lykkäyksen kokeiluluonteinen pidennys 6 kuukauteen	-100
Työmarkkinatuen tarveharkinnan rajaaminen	-1 600
Työttömyysturvan aktiiviajan korotusosa etuoikeutetuksi tuloksi	3 000
Ylimääräinen indeksikorotus	4 500
Tarvearvion muutos	-9 500
Yhteensä	-8 900

2013 talousarvio	348 100 000
2012 talousarvio	357 000 000
2011 tilinpäätös	271 447 201

36. Valtionavustus saamenkielisten sosiaali- ja terveyspalvelujen turvaamiseksi (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 480 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustuksen maksamiseksi saamelaiskäräjien kautta saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 4 §:ssä tarkoitetuille saamelaisten kotiseutualueen kunnille saamenkielisten sosiaali- ja terveyspalvelujen turvaamiseksi.

Selvitysosa: Toiminnan tavoitteena on turvata saamenkielisten sosiaali- ja terveyspalvelujen saatavuus.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon vähennyksenä 120 000 euroa päivähoiton järjestämiseen tarkoitetun avustuksen siirtona momentille 29.10.30.

2013 talousarvio	480 000
2012 talousarvio	600 000
2011 tilinpäätös	600 000

37. Valtionavustus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon korjaushankkeisiin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 10 000 000 euroa.

Selvitysosa: Valtionavustuksen myöntämisessä noudatetaan soveltuvin osin sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionavustuksesta annetun lain (733/1992) 20—30 §:ien mukaista menettelyä.

2013 talousarvio	10 000 000
2012 I lisätalousarvio	10 000 000
2012 talousarvio	10 000 000
2011 talousarvio	—

38. Valtionavustus kunnille vanhuspalvelulain kokeiluhankkeeseen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 30 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemista ja iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluita koskevan lain (vanhuspalvelulaki) toimeenpanoa tukevaa kokeiluhanketta toteuttaville kunnille ja kuntayhtymille maksettaviin valtionavustuksiin

2) Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle kokeiluhankkeen seuranta ja arviointia varten maksettavaan korvaukseen.

Selvitysosa: Hallitus antaa vuoden 2013 talousarvioehdotukseen liittyen esityksen ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemista ja iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluita koskevaksi laiksi. Hallituksen tarkoituksena on tukea lain toimeenpanoa kokeiluhankkeella, jota koskeva asetus on tarkoitus antaa siten, että se tulee voimaan vanhuspalvelulain voimaantulon jälkeen, viimeistään 1.8.2013. Kokeiluhankkeeseen osallistuvilla kunnilla ja kuntayhtymillä voidaan myöntää valtionavustusta myönnetyn määrärahan puitteissa. Valtionavustuksella henkilöstömitoituksen taso saatettaisiin kokeiluhanketta koskevan asetuksen mukaiselle tasolle. Kokeiluhanketta seuraa ja arvioi Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.

Myönnettävään valtionavustukseen noudatetaan soveltuvin osin sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionavustuksesta annettua lakia (733/1992) ja valtionavustuslakia (688/2001).

2013 talousarvio	30 000 000
------------------	------------

40. Valtion rahoitus lääkäri- ja lääkärihelikopteritoiminnan menoihin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 23 740 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää lääkäri- ja lääkärihelikopteritoiminnan hallinnointiyksikön FinnHEMS Oy:n hallinnointi- ja lentotoiminnan menojen maksamiseen. FinnHEMS Oy:n lääkäri- ja lääkärihelikopteritoiminnan hallinnointi- ja lentotoiminnan kustannukset voivat sisältää kustannuksia, jotka aiheutuvat lentotoiminnan hankinnasta ja hankintasopimuksen voimassaoloajan kestävästä lentotoiminnan valvonnasta, helikopterin ohjaamomiehistöstä mukaan luettuna lentoavustaja, helikopteritoiminnan tukikohdista ja niiden ylläpidosta mukaan luettuna lentotoimintaan kiinteästi liittyvät maayksiköt, sekä muista helikopteritoiminnan edellyttämistä asioista, jotka eivät kuulu yliopistollisten sairaanhoitopiirien vastuulle.

Selvitysosa: Lääkäri- ja lääkärihelikopteritoiminnan hallinnoinnista vastaa yliopistollisten sairaaloiden yhdessä perustama FinnHEMS Oy. FinnHEMS Oy on voittoa tavoittelematon, yliopistosairaaloiden taustalla olevien kuntayhtymien omistama osakeyhtiö, joka vastaa suomalaisen lääkäri- ja lääkärihelikopteritoiminnan järjestämisestä yhdessä ao. kuntayhtymien kanssa vuodesta 2011 eteenpäin. Yliopistolliset sairaanhoitopiirit vastaavat alueellaan tarvittavan lääkäri- tai lääkärihelikopterin lääkinnällisestä toiminnasta.

FinnHEMS Oy:n toiminnasta aiheutuvia hallinnoinnin menoja ovat muun muassa lentotoiminnan kilpailutus ja sopimuksen laatiminen sekä lentotoiminnan valvonta sopimuksen voimassaoloajan. Lentotoiminta sisältää helikopterin ja sen edellyttämän ohjaamomiehistön, tarvittavat tukikohdat ja lähialueitehtävissä käytettävät ja lentotoiminnan tilapäisesti sääolosuhteista tai teknisistä syistä korvaavat maayksiköt.

Lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan hallinnointi- ja lentotoiminnan menoiksi on arvioitu noin 23 740 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon lisäyksenä 1 280 000 euroa tarvearvion muutoksen johdosta.

2013 talousarvio	23 740 000
2012 talousarvio	22 460 000
2011 tilinpäätös	11 800 000

63. *Valtionavustus sosiaalialan osaamiskeskusten toimintaan* (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 3 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta annetun lain (1230/2001) mukaisen valtionavustuksen maksamiseen sosiaalialan osaamiskeskuksille.

Selvitysosa: Koko maan kattavat alueelliset osaamiskeskukset ovat Etelä-Suomen, Häme-Satakunnan, Itä-Suomen, Kaakkois-Suomen, Keski-Suomen, Pohjanmaan maakuntien, Pohjois-Suomen ja Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskukset. Lisäksi erityisesti ruotsinkielisten kuntien tarpeista lähtien on muodostettu Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området, jonka toimialue käsittää koko maan. Kullekin osaamiskeskukselle kohdentuvan valtionavustuksen perusteet on määritelty valtioneuvoston asetuksessa sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta (1411/2001).

Toiminnan tavoitteena on laadukkaiden sosiaalipalvelujen turvaaminen alueellisesti yhteistyössä kuntien sekä järjestetyn tutkimus-, kehittämis- ja koulutustoiminnan kanssa.

2013 talousarvio	3 500 000
2012 talousarvio	3 500 000
2011 tilinpäätös	3 500 000

64. *Valtion korvaus rikosasioiden sovittelun järjestämisen kustannuksiin* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 6 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetun lain (1015/2005) mukaisen valtion korvauksen maksamiseen sovittelun järjestämisestä aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi.

Selvitysosa: Valtion korvauksen arvioidaan kattavan sovittelutoimintaan osallistuvan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvat sekä muut toiminnan kannalta tarpeelliset menot. Korvaus maksetaan aluehallintoviraston kanssa sopimuksen tehneelle kunnalle tai muulle palvelun tuottajalle ja sen maksatuksesta huolehtii aluehallintovirasto. Korvauksen perusteet on määritelty valtioneuvoston asetuksella rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta (267/2006).

Toiminnan tavoitteena on erityisesti nuorten rikosketjun varhainen katkaiseminen.

2013 talousarvio	6 300 000
2012 talousarvio	6 300 000
2011 tilinpäätös	6 300 000

70. Terveiden ja toimintakyvyn edistäminen

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat työsuojelun aluehallintoviranomaisten toimintamenoista, terveysvalvonnan, tartuntatautien valvonnan, rokotteiden hankinnan ja pandemiavarautumisen erityismenoista, terveyden edistämisen menoista, työterveyshuollon erikoislääkäriskoulutuksen menoista sekä UKK-instituutin valtionavustuksesta. Terveiden ja toimintakyvyn edistämistä ja terveysvalvontaa toteutetaan osin myös momenttien 33.02.03, 33.02.05, 33.03.04 ja 33.03.50 määrärahoilla. Kunnat ovat keskeisiä terveysvalvonnasta vastaavia toimijoita.

Työsuojelun aluehallintoviranomaisten toimenpiteet

Sosiaali- ja terveysministeriön Sosiaalisesti kestävä Suomi 2020 -strategian yhtenä tavoitteena on, että elinaikainen työaika pitenee kolmella vuodella vuoteen 2020 mennessä. Vuonna 2011 vahvistettujen Työympäristön ja työhyvinvoinnin linjausten mukaisesti työsuojelun aluehallintoviranomaiset suuntaavat toimintaansa niin, että vuoden 2010 tasoon verrattuna 1) ammattitautien määrä vähenee 10 %, 2) työpaikkatapaturmien taajuus alenee 25 % ja 3) työn aiheuttama haitallinen kuormitus työssä vähenee 20 %. Sidosryhmäyhteistyöllä ja asiantuntijaorganisaatioiden tuella pyritään siihen, että työpaikat omaksuvat turvallisuusjohtamisen keskeiset käytännöt ja hoitavat perusasiat kuntoon niin, että työolot ovat turvalliset ja terveelliset, ja että työelämän pelisääntöjä noudatetaan. Työsuojeluviranomaiset valvovat, että työnantajat ja muut vastuutahot noudattavat lainsäädännön velvoitteita. Työsuojelun aluehallintoviranomaiset toteuttavat osaltaan harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan toimintaohjelmaa vuosille 2012—2015.

Palkansaajien työoloja kuvaavien tunnuslukujen kehitys

	2006	2007	2008	2009	2010 ¹⁾	2011
Korvatut työtaturmat	134 200	137 300	141 400	116 700	124 200	132 000
Korvatut työpaikkatapaturmat milj. työtuntia kohden, kaikki toimialat	33	34	33	29	30	31,5
— rakentaminen	83	80	73	65	69	66
— teollisuus	46	46	46	37	39	40
— kuljetus ja varastointi	49	50	50	43	46	52
Työpaikalla ja työliikenteessä sattuneet kuolemat	47	38	30	26	33	28
Työmatkakuolemat (työmatkalla, asunnosta työhön tai päinvastoin)	16	25	18	11	16	15

Lähde: Tapaturmavakuutuslaitosten liitto

¹⁾ Ennakkotieto

Vaikuttavuus:

Viranomaisaloitteinen toiminta

Työsuojelun aluehallintoviranomaisten toiminta kohdennetaan toimintaympäristöanalyysien perusteella työpaikoille, joilla valvonnan avulla voidaan saada suurimmat hyödyt työelämän pelisääntöjen noudattamisessa ja työurien pidentämisessä.

Työelämän pelisääntöjen valvonta sisältää harmaan talouden torjuntaan osallistumisen, työsuhde- ja työaikalainsäädännön valvonnan sekä ajo- ja lepoaikavalvonnan. Harmaan talouden torjunnassa työsuojelun vastuualueet valvovat erityisesti ulkomaisen työvoiman käyttöä, tilaajavastuulain, työsuhde- ja työaikalainsäädännön noudattamista sekä rakennuslalla kuvallisen, työntekijän veronumeron sisältävän tunnustekortin käyttöä.

Työurien pidentämisessä keskitytään työn aiheuttaman haitallisen kuormituksen ehkäisyyn, työtaturmien torjuntaan, kemikaalirikien hallinnan ja kemikaalien turvallisen käytön valvontaan työpaikoilla, kosteus- ja homeongelmien valvontaan sekä työterveyshuollon valvontaan.

Tuotteiden turvallisuuteen kohdistuvan valvonnan avulla varmistetaan koneiden, henkilösuojainten ja kemikaalien säädöstenmukaisuus.

Valvonnalla vaikutetaan turvallisuuden hallintajärjestelmiin siten, että työpaikoilla on toimivat käytännöt vaarojen tunnistamiseen ja arviointiin, toimenpiteiden toteutukseen sekä tarkkailuun ja seurantaan. Hallintajärjestelmien toimivuus käytännössä todennetaan muun muassa työolomittareiden avulla. Tehokkaan tiedotuksen sekä sidosryhmäyhteistyön avulla tuetaan valvontatoimintaa.

Asiakasaloitteinen toiminta

Työsuojeluvalvontaan liittyvään asiakaskysyntään vastataan kaikilta osin sovittuja määräaikoja noudattaen. Asiakasaloitteisen toiminnan sisältö ja laatu pyritään yhtenäistämään työsuojelun vastuualueilla. Sähköistä asiointia sekä valvontatoimintaa tukevaa viestintää kehitetään resurssien käytön tehostamiseksi.

Terveyden ja toimintakyvyn edistämisen toimenpiteet

Terveyttä edistetään ja kansantauteja vähennetään yhteiskuntapolitiikan eri keinoin. Ihmisten omatoimisuutta terveytensä ja hyvinvointinsa ylläpitäjinä ja edistäjinä tuetaan huolehtimalla, että ympäristö ja olosuhteet tukevat terveellisiä valintoja. Kansainvälinen toiminta vaikuttaa yhä enemmän ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin sekä elämäntapoihin ja terveystottumuksiin. Terveyden edistämisen toiminnan perustana on Terveys 2015 -kansanterveysohjelma.

Terveysvalvonta (33.70.21) keskittyy erityisesti talousveden laadun valvonnan tehostamiseen, ympäristöterveydenhuollon tietojärjestelmien kehittämiseen sekä EU:n uuden kemikaalilainsäädännön (REACH-asetus) toimeenpanoon ja kansallisen kemikaaliohjelman valmisteluun.

Tavoitteet:

- Elinympäristöstä ihmisille aiheutuvien terveyshaittojen ehkäisy ja poistaminen.
- Turvata säädösten edellyttämien ympäristön terveydellisten laatuvaatimusten toteutuminen, valvontamenettelyjen toimivuus, ajanmukaisuus, tuloksellisuus sekä valvonnan johdon tehokkuus.
- Vähentää talousvesistä aiheutuvia epidemioita.
- Ehkäistä geeni-, bio- ja nanoteknologiaan liittyviä terveyshaittoja.

Tartuntatautiin torjunnan ja rokotteiden hankinnan (33.70.22 ja 33.70.20) painopisteinä ovat rokotusohjelman kehittäminen sekä sen toteutumisen ja vaikuttavuuden seuranta, hoitoon liittyvien infektioiden ja mikrobilääkeresistanssin torjunta, HIV-infektioiden ja muiden veri- tai sukupuoliteitse leviävien tartuntojen ehkäiseminen, varautuminen vakaviin epidemioihin ja kansainvälisenä yhteistyönä toteutettavan torjuntatyön vahvistaminen.

Tavoitteet:

- Rokotuksin ehkäistävien tautien matala esiintyvyys, influenssarokotusten kattavuuden parantaminen yli 65-vuotiailla ja yleisen rokotuskattavuuden ylläpito (esimerkkinä hinkuyskän esiintyvyys, yli 65-vuotiaiden influenssarokotusten kattavuus).
- Tartuntatautiin leviämisen ehkäisy ja epidemioiden selvittäminen (esimerkkinä kampakyobakteeri, epidemioiden epäilyilmoitusten lukumäärät).
- Suomen kansainvälisesti verrattuna hyvän tartuntatautilanteen säilyttäminen (esimerkkinä tuberkuloosi, MRSA/resistentti stafylokokki-sairaalainfektio).
- WHO- ja EU-järjestelmiin yhteensopivan, nopean reagoinnin mahdollistavan seuranta- ja torjuntajärjestelmän edelleen kehittäminen (systeemikehitys).
- HIV-infektion ja muiden veri- tai sukupuoliteitse leviävien tartuntojen leviämisen aiheuttaman terveyspalvelujen tarpeen kasvun ehkäisy (uusien HIV-tapausten lukumäärä).
- Pandemiavalmiuden ja alueellisen epidemiologisen toiminnan kehittäminen.

Terveyden edistämisen (33.70.50) tavoitteena on ylläpitää ja kohentaa väestön terveyttä sekä työ- ja toimintakykyä, vähentää elinympäristön vaaratekijöitä sekä kaventaa väestöryhmien välisiä terveyseroja. Terveyden edistämistä toteutetaan tehokkaimmin laajoin, samanaikaisin ja usean eri toimijan yhteisin toimin.

Määrärahalta tuettavien hankkeiden tulee tukea Terveys 2015 -kansanterveysohjelman, terveyserojen kaventamisen toimenpideohjelman ja muiden valtakunnallisten terveyden edistämisen ohjelmien toimeenpanoa.

Tavoitteet:

- Tehostaa terveyden edistämisen rakenteiden ja menetelmien kehittämistä sekä eri toimijoiden yhteistyötä.
- Tukea erityisesti hankkeita, jotka ottavat huomioon ja pyrkivät kaventamaan sosioekonomisten väestöryhmien välisiä terveyseroja, mukaan luettuna sukupuolten väliset terveyserot.
- Tukea lasten ja nuorten tupakoimattomuutta edistävää työtä. Kehittää tupakoinnin lopettamisen lyhytneuvontaa ja vieroitustoimintaa terveyspalvelujärjestelmässä, erityisenä kohderyhmänä ensimmäistä lastaan odottavat perheet.
- Ehkäistä ja vähentää lasten, nuorten ja lapsiperheiden alkoholin ja muiden päihteiden käyttöä. Tehostaa alkoholin suurkuluttajien mini-intervention käyttöönottoa perusterveydenhuollossa.
- Ehkäistä ja vähentää väestön ylipainoa ja sairauksia ruokavalion ja liikunnan avulla. Keskeisiä kohderyhmiä ovat lapset, nuoret ja lapsiperheet. Lisätä terveytensä kannalta riittävästi liikkuvien määrää sekä kasvien, marjojen ja vihannesten käyttöä. Tukea ikääntyneiden, erityisesti toimintakyvyltään heikentyneiden, arkiliikkumista ja lihasvoimaa ylläpitävää liikkumista.
- Tukea ympäristön esteettömyyttä ja kansalaisten osallisuutta lisääviä toimintatapoja ja sitä kautta terveellisen yhteiskunnan kehittämistä.
- Ehkäistä erityisesti kuolemaan johtavia ja suurta hoidon tarvetta aiheuttavia koti- ja vapaa-ajan tapaturmia.
- Tukea lasten ja nuorten psykososiaalista kehitystä ja mielenterveyttä. Aikuisilla keskeisenä tavoitteena on itsemurhien ehkäisy ja vähentäminen.
- Tehostaa nuorten seksuaaliterveyden edistämistä sekä seksuaaliväikönnön integroimista kiinteäksi osaksi sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita.

Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen (33.70.51) määrärahaa käytetään työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen. Työterveyslaitos käyttää varoja oman ja yliopistojen koulutuksen kehittämiseen sekä maksaa korvausta työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksesta aiheutuneisiin kustannuksiin yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain tarkoittamille palvelujen tuottajille sekä työnantajan ylläpitämille työterveyshuoltoasemille.

Tavoitteet:

- Varmistaa, että työterveyshuollossa päätoimisesti työskentelevät lääkärit ovat työterveyshuollon erikoislääkäreitä kuten asetuksessa (1484/2001) säädetään.
- Turvata työterveyslääkärien eläkkeelle siirtymisestä johtuva koulutuksen määrällinen tarve.
- Nostaa työterveyslääkärien koulutustaso vastaamaan työelämän tarpeita siten, että työterveyshuollon toimenpitein tuetaan työntekijöiden työssä jaksamista ja jatkamista sekä turvataan työterveyshuoltolain toimeenpano.

Terveyden ja toimintakyvyn edistämisen tunnusluvut 2010—2013

	2010	2011	2012	2013
	toteutunut	toteutunut	arvio	arvio
Terveysvalvonta				
Vesivälitteiset epidemiat				
— epidemioiden lukumäärä	2	5	5	5
— sairastuneet henkilöt	38	68	100	100
Tartuntatautien torjunta ja rokotteiden hankinta				
Influenssarokotusten kattavuus yli 65-vuotiailla, %	51	55	55	50
Hinkuyskätapaukset, lkm	343	500	400	400
Kampylobakteerilöydökset, lkm	3 955	4 251	4 000	4 000
Epidemioiden epäilyilmoitukset	53	85	80	80
Tuberkuloositapaukset, lkm	327	326	300	300
MRSA/resistentti stafylokokkilöydökset, lkm	1 270	1 327	1 300	1 300
HIV ilmoitetut tapaukset, lkm	187	177	180	180
Hepatiitti C-virustartunnat, lkm	1 146	1 151	1 100	1 100
Hepatiitti B-virustartunnat, lkm	44	28	30	30
Tippuritartunnat, lkm	259	288	250	250

Kuppatartunnat, lkm	208	180	180	180
Klamydiatartunnat, lkm	12 843	13 658	13 000	13 000

Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutus

Työterveyshuollon erikoislääkäritutkintojen lukumäärä	48	48	50	50
---	----	----	----	----

Terveyden edistämisen määrärahan jakautuminen painopistealueisiin, euroa/vuosi

	2011	2012	2013 arvio
Painopistealueet			
Päihteiden (alkoholi, huumeet) käytön ehkäisy ja vähentäminen ¹	358 000	825 000	650 000
Tupakoinnin ehkäisy ja vähentäminen	231 000	320 000	300 000
Terveyttä edistävä liikunta ja ravitsemus ²	985 000	1 370 000	1 050 000
Mielenterveyden edistäminen	380 000	370 000	330 000
Seksuaaliterveyden edistäminen	190 000	175 000	200 000
Terveellisen yhdyskunnan/yhteiskunnan kehittäminen	522 000	480 000	350 000
Terveyden edistämisen laadun kehittäminen	426 000	523 000	450 000
Terveyden edistämisen rakenteiden, laadun, menetelmien ja yhteistyön kehittäminen	2 534 000	1 560 000	900 000
Yhteensä	5 200 000	5 100 000	3 780 000

¹⁾ Osa hankkeista keskittyi päihteiden (alkoholi, huumeet) käytön ehkäisyyn ja vähentämisen lisäksi myös tupakoinnin vähentämiseen.

²⁾ Osa hankkeista keskittyi terveyttä edistävän liikunnan lisäämiseen ja osa terveellisen ravitsemuksen lisäämiseen, merkittävä osa molempiin.

Terveyden edistämisen määrärahan jakautuminen saajatahoille, euroa/vuosi

Rahoitusta saaneet tahot	2011		2012		2013 arvio euroa
	toteutunut euroa	lkm	toteutunut euroa	lkm	
Järjestöt	822 000	(6)	870 000	(7)	750 000
Säätiöt	452 000	(6)	550 000	(6)	450 000
Kunnat	1 555 000	(19)	1 500 000	(17)	1 200 000
Yliopistot	946 000	(11)	860 000	(11)	750 000
Ammattikorkeakoulut	569 000	(7)	605 000	(7)	550 000
Aluehallintovirastot	501 000	(6)	600 000	(6)	0
Muut tahot	355 000	(4)	115 000	(1)	80 000
Yhteensä	5 200 000	(59)	5 100 000	(55)	3 780 000

01. Työsuojelun aluehallintoviranomaisten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 28 162 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös ulkomailla olevien suomalaisten alusten tarkastustoiminnan ja työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain (44/2006) 15 ja 20 §:n mukaisista toimenpiteistä aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut alustavasti työsuojelun aluehallintoviranomaisille seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2013. Vastuualuekohtaiset tulostavoitteet määritellään ministeriön ja työsuojelun aluehallintoviranomaisten välisissä tulossopimuksissa.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Viranomaisvalvonnan vaikuttavuutta parannetaan kohdentamalla valvontaa ja varmistamalla tasalaatuinen valvonta yhteneväsillä valvontakäytännöillä. Voimavarojen suuntaamista ja käyttöä toiminnan painoalueille seurataan. Toimintojen tuottavuuden parantamiseksi toimintatapoja tehostetaan.

Tarkastustoiminnalle asetetaan seuraavat määrätavoitteet:

Vuonna 2011 suoritettiin 22 300, vuonna 2012 arvioidaan suoritettavan 24 300 ja vuonna 2013 26 000 tarkastusta.

Työsuojelun aluehallinnon kokonaiskustannukset ja henkilötyövuodet

Tulosalue	2011 tilinpäätös			2012 tavoite			2013 tavoite		
	1 000 €	%-osuus	htv	1 000 €	%-osuus	htv	1 000 €	%-osuus	htv
Viranomaisaloitteinen toiminta	14 785	61	250	16 473	61	279	18 306	65	300
Asiakasaloitteinen toiminta	3 636	15	62	5 401	20	91	5 632	20	92
Hallinto- ja tukitoiminnot	5 817	24	99	5 131	19	87	4 224	15	70
Yhteensä	24 238	100	411	27 005	100	457	28 162	100	462

Toiminnallinen tehokkuus

Työsuojelun aluehallintoviranomaiset suunnittelevat resurssien käytön ja suuntaavat ne tehokkaasti toiminnan vaikuttavuuden huomioiden.

Maksullisen toiminnan tavoitteena on, että julkisoikeudellisten suoritteiden maksut vastaavat kokonaiskustannuksia ja suoritteet ovat tarkoituksenmukaista laatutasoa. Liiketaloudellisen suoritustuotannon tavoitteena on kokonaiskannattavuus.

Tuotokset ja laadunhallinta

Työsuojelun aluehallintoviranomaiset toimivat kiinteässä yhteistyössä työpaikkojen, työmarkkinajärjestöjen sekä muiden sidosryhmien kanssa. Erityisesti aluetasolla tehostetaan yhteistyötä eri toimijoiden välillä. Työterveyslaitoksen ja muiden asiantuntijatahojen asiantuntemusta käytetään joustavasti työsuojelun aluehallintoviranomaisten valvontatoiminnan tukena.

Työsuojelun aluehallintoviranomaisten toiminnan suunnittelun ja kohdentamisen menetelmiä kehitetään ja niiden toimivuutta seurataan. Toiminnan laatua ja tuottavuutta parannetaan, valvontamenetelmiä kehitetään ja toiminnan eri osa-alueiden arviointia jatketaan.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Työsuojelun vastuualueilla varmistetaan osaamisen ja henkilöstövoimavarojen tarkoituksenmukainen sijoittuminen. Henkilöstön osaamisen kehittämistä ja ammattitaidon ylläpitämistä tuetaan ja työhyvinvoinnista huolehditaan. Työsuojeluhallinnon koulutusjärjestelmä uudistetaan vuoteen 2015 mennessä.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2011 toteutuma	2012 varsinainen talousarvio	2013 esitys
Bruttomenot	24 406	27 135	28 292
Bruttotulot	168	130	130
Nettomenot	24 238	27 005	28 162
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	3 290		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	5 059		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Palkkausten tarkistukset			1 095
Harmaan talouden torjunta (HO)			-200
Tuottavuustoimet			-225
Valtimo - työsuojeluvalvonnan tietojärjestelmän jatkokehittäminen			487
Yhteensä			1 157

2013 talousarvio	28 162 000
2012 II lisätalousarvio	715 000
2012 talousarvio	27 005 000
2011 tilinpäätös	26 007 000

20. Rokotteiden hankinta (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 31 050 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) tartuntatautilain (583/1986) 25 §:n perusteella maksutta toimitettavien rokotustilaisuuksissa tarvittavien rokotteiden hankkimisesta ja edelleen toimittamisesta ja käytön ohjeistamisesta molemmilla kotimaisilla kielillä, rokotusten vaikutusten, kattavuuden ja turvallisuuden ja niiden seurantajärjestelmien kehittämisestä, velvoitevarastoinnista, rokotejakelujärjestelmästä sekä muiden yleisen rokotusohjelman toteuttamisesta aiheutuvien menojen ja korvausten maksamiseen
- 2) Suomen lääkevahinkokorvausosuuskunnan jäsenmaksuun
- 3) rokotteiden hankkimisesta ja edelleen toimittamisesta välitystoimintaan aiheutuvien menojen maksamiseen
- 4) rokotteiden hankintapäätösprosessiin liittyviin kustannuksiin.

Määrärahaa saa käyttää myös enintään kahta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen rokotusten vaikutusten, kattavuuden ja turvallisuuden seurantajärjestelmien kehittämiseksi.

Selvitysosa: Rokotusohjelman toteuttamisesta arvioidaan aiheutuvan menoja yhteensä 31 050 000 euroa. Summa on arvioitu tulevien tilausten mukaan. Määrärahaan sisältyy pandemiarokotteen vuosivarausmaksu 500 000 euroa. Rokotteiden välitystoimintaan ja muuhun rokotteiden hankintaan, huoltoon ja välitykseen on arvioitu käytettävän 211 000 euroa.

Rokotteiden välitystoiminnan aiheuttamat muut menot on merkitty momentille 33.03.04. Tulot rokotteiden myynnistä ja välitystoiminnasta on merkitty momentille 12.33.03.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon lisäyksenä 8 160 000 euroa rokotusohjelman kehittämisen johdosta (HPV-rokotteen lisääminen rokotusohjelmaan).

2013 talousarvio	31 050 000
2012 talousarvio	22 890 000
2011 tilinpäätös	25 390 000

21. *Terveysvalvonta* (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 930 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) terveydensuojelulain (763/1994), geenitekniikkalain (377/1995), kemikaalilain (744/1989) ja säteilylain (592/1991) edellyttämästä terveysvalvonnasta, terveysvalvontatutkimuksesta ja henkilöstön jatko- ja täydennyskoulutuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen

2) bio- ja nanoteknologian riskinhallintaan liittyvästä koulutuksesta ja tutkimuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen

3) edellä mainittuihin tarkoituksiin myönnettävien harkinnanvaraisten valtionavustusten maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen ja siitä aiheutuvien muiden menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon vähennyksenä 70 000 euroa siirtona momentille 33.03.04 (Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenot).

2013 talousarvio	930 000
2012 talousarvio	1 000 000
2011 tilinpäätös	1 000 000

22. *Tartuntatautiin valvonta* (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 660 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) tartuntatautilain (583/1986) edellyttämän ehkäisyn ja valistustoiminnan, yllättävien epidemioiden selvittämisen ja seurannan sekä näiden edellyttämän kansainvälisen yhteistyön aiheuttamien menojen maksamiseen

2) edellä mainittuihin tarkoituksiin myönnettävien harkinnanvaraisten valtionavustusten maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen ja sosiaali- ja terveysministeriölle aiheutuvien muiden toimintamenojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon vähennyksenä 700 000 euroa siirtona momentille 33.03.04 (Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenot).

2013 talousarvio	660 000
2012 II lisätalousarvio	-700 000
2012 talousarvio	1 360 000
2011 tilinpäätös	1 560 000

50. *Terveyden edistäminen* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 3 780 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää terveyden edistämisen määrärahasta annetun lain (333/2009) 1 §:n mukaisten menojen maksamiseen.

Määrärahasta voidaan myöntää valtionavustuksia järjestöille, säätiöille, kunnille ja muille toimijoille. Määrärahasta voidaan myös tehdä sopimuksia valtionhallinnon laitosten kanssa terveyden edistämisen hankkeista. Määrärahaa saa käyttää myös määrärahan hallinnointiin liittyvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Eduskunnan kertaluonteisen lisäyksen vähennys (HE 119/2011 vp)	-400
Menosäästö (HO)	-500
Alkoholiohjelman toteuttamista ja muiden terveyttä edistävien kokeilu- ja kehittämishankkeiden siirto momentille 28.40.01 (AVI-mom.)	-420
Yhteensä	-1 320

Momentin määräraha on muutettu kolmevuotiseksi siirtomäärärahaksi.

2013 talousarvio	3 780 000
2012 talousarvio	5 100 000
2011 tilinpäätös	5 200 000

51. Valtion korvaus työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin
(siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 3 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain (159/1978) 3 a §:n mukaiseen työterveyshuollon erikoislääkärien koulutuksesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen.

Selvitysosa: Työterveyslaitokselle maksetaan valtion varoista korvausta työterveyshuoltoon erikoistuvien lääkäreiden koulutuksesta aiheutuneisiin kustannuksiin. Työterveyslaitos voi maksaa korvausta yliopistoille, yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain (152/1990) tarkoittamille palvelujen tuottajille sekä työterveyshuoltolain tarkoittamille palvelujen tuottajille (työnantajan ylläpitämät terveysasemat). Lisäksi Työterveyslaitos voi käyttää määrärahaa itse antamansa työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen kustannuksiin.

Tavoitteena on turvata työterveyslääkärien eläkkeelle siirtymisestä johtuva koulutuksen määrällinen tarve ja nostaa työterveyslääkärien koulutustaso vastaamaan työelämän tarpeita siten, että työterveyshuollon toimenpitein tuetaan työntekijöiden työssä jaksamista ja jatkamista sekä turvataan työterveyshuoltolain toimeenpano. Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen aiheuttamiin kustannuksiin kohdennetut voimavarat ovat lisänneet tutkintojen lukumäärää selvästi jo vuodesta 2005 lähtien. Myös työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen sisältöä on kyetty kehittämään.

Määrärahan mitoitus perustuu siihen, että tutkintokohtaisen korvauksen suuruus on 64 800 euroa. Määrärahan perusteena vuonna 2013 on 50 tutkintoa. Tämän mukaan määräraha vuodelle 2013 on 3 300 000 euroa. Vuonna 2011 tutkintoja suoritettiin 45 ja vuonna 2012 arvioidaan suoritettavan sama määrä.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon lisäyksenä 400 000 euroa tarvearvion muutoksen johdosta.

2013 talousarvio	3 300 000
2012 talousarvio	2 900 000
2011 tilinpäätös	2 900 000

52. Valtionavustus UKK-instituutin toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 100 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustuksen myöntämiseen Urho Kekkosen kuntoinstituutissaatiön ylläpitämälle UKK-instituutille (laki valtionavusta Urho Kekkosen kuntoinstituutissaatiön toimintaan 1284/2010, 2 §).

Selvitysosa: Avustus on tarkoitettu UKK-instituutin toimintaan, jonka tarkoituksena on yksilön ja väestön terveyden, toimintakyvyn ja omatoimisen terveydenhoidon sekä terveyttä edistävän liikunnan edistäminen, kehittäminen ja tutkimus.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	178
Eduskunnan kertaluonteisen lisäyksen vähennys (HE 119/2011 vp)	-25
Yhteensä	153

2013 talousarvio	1 100 000
2012 talousarvio	947 000
2011 tilinpäätös	1 100 000

80. Maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomitustoiminta

Selvitysosa: Lomitustoiminnan tarkoituksena on edistää maatalousyrittäjien, turkistuottajien ja poronhoitajien työssä jaksamista, terveyttä ja toimintakykyä. Maatalousyrittäjien lomituspalvelujen järjestämisestä aiheutuneet kustannukset korvataan valtion varoista kustannusperusteisesti. Turkistuottajien ja poronhoitajien lomituspalveluista aiheutuvat kustannukset korvataan valtion talousarviossa tarkoitukseen osoitetun siirtomäärärahan rajoissa.

Maatalousyrittäjillä on oikeus 26 päivän vuosilomaan. Vuosiloma kuuluu vain karjataloutta harjoittaville maatalousyrittäjille. Sijaisapua voi saada myös kasvinviljelyn harjoittaja. Sijaisapua annetaan maatalousyrittäjälle, joka on sairauden tai muun tilapäisen syyn vuoksi estynyt hoitamasta maatalousyrityksen hoitoon kuuluvia välttämättömiä tehtäviä. Vuosiloma on maksuton, mutta sijaisavusta peritään maksu. Maatalousyrittäjä voi lisäksi tietyin edellytyksin ostaa lomittaja-apua tuettuun hintaan enintään 120 tuntia vuodessa.

Turkistuottajalle voidaan järjestää tarkoitukseen varatun määrärahan rajoissa vuosilomalomitusta enintään 18 päivää ja maksullista lisävapaata enintään 120 tuntia vuonna 2012.

Poronhoitajien sijaisapukokeilu toteutetaan vuosina 2010—2012. Kokeilun aikana poronhoitajalle voidaan järjestää tarkoitukseen varatun määrärahan rajoissa sijaisapua sairauden tai tapaturman aiheuttaman työkyvyttömyyden perusteella enintään 150 tuntia vuonna 2012. Poronhoitaja hankkii itse sijaisen itselleen ja saa tästä aiheutuviin kustannuksiinsa korvausta valtion varoista enintään 17,83 euroa tunnilta. Poronhoitajien sijaisapu esitetään vakinaistettavaksi vuoden 2013 alusta lähtien.

Lomituspalvelujen yleinen johto, ohjaus ja valvonta kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriölle. Vastuu lomituspalvelujen toimeenpanosta on Maatalousyrittäjien eläkelaitoksella (Mela). Maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomituspalvelujen järjestämisestä vastaavina paikallisyksikköinä toimivat kunnat Melan kanssa tekemiensä toimeksiantosopimusten perusteella. Poronhoitajien sijaisavun toimeenpanosta huolehtii Mela palveluksessaan olevien asiamiesten myötävaikutuksella. Melalle ja paikallisyksiköille suoritetaan valtion varoista laskennallinen korvaus lomituspalvelujen hallintokustannuksiin.

Toiminnan laajuus 2010—2013

	2010	2011	2012	2013
	toteutunut	toteutunut	arvio	arvio
Maatalousyrittäjät:				
1. Vuosilomatoiminta				
Palvelujen käyttäjien lukumäärä	25 785	24 637	23 470	22 420
Lomituspäivien lukumäärä	653 230	628 391	598 400	573 400
Lomituspäiviä/käyttäjä	25,33	25,51	25,50	25,58
Lomitustuntien lukumäärä	4 354 249	4 187 617	3 986 000	3 819 000
Lomituspäivien keskim. kesto tunteina	6,67	6,66	6,66	6,66
2. Sijaisaputoiminta				
Palvelujen käyttäjien lukumäärä	10 676	10 179	9 740	9 420
Lomituspäivien lukumäärä	456 532	439 507	419 000	387 470
Lomituspäiviä/käyttäjä	42,76	43,18	43,02	41,13
Lomitustuntien lukumäärä	3 163 369	3 064 386	2 933 000	2 712 000
Lomituspäivän keskim. kesto tunteina	6,73	6,97	7,00	7,00
3. Tuettu maksullinen lomittaja-apu				
Maksullisen lomittaja-avun käyttäjien lukumäärä	12 834	12 460	12 250	12 000
Lomituspäivien lukumäärä	104 346	102 877	102 500	101 800
Lomituspäiviä/käyttäjä	8,13	8,26	8,37	8,46
Maksullisen lomittaja-apatuntien lukumäärä	702 245	695 002	691 800	687 150
Lomituspäivien keskim. kesto tunteina	6,73	6,91	6,67	6,67
Turkistuottajat:				
1. Vuosiloma				
Palvelujen käyttäjien lukumäärä	764	763	765	765
Lomituspäivien lukumäärä	8 639	10 000	13 770	13 770
Lomituspäiviä/käyttäjä	11,3	13	18	16
Lomitustuntien lukumäärä	58 100	68 000	96 390	96 390
Lomituspäivien keskim. kesto tunteina	6,7	6,8	7,00	7,00
2. Lisävapaa				
Palvelujen käyttäjien lukumäärä	333	344	350	350
Lomitustuntien lukumäärä	16 500	30 960	42 000	42 000
Lomitustunteja/käyttäjä	49	90	120	120
Poronhoitajien sijaisapu				
Palvelun käyttäjät	75	100	120	120
Lomitustunnit	2 823	13 000	15 000	16 000
Lomitustunteja/käyttäjä	37,6	100	125	133
Lomituspalvelun hallinto				
Koko- ja osapäiväisiä toimihenkilöitä				
— Melassa	6	6	6	6
— Paikallisyksiköissä, josta	336	313	300	295
— Vastuuhenkilöitä	51	51	51	45
— Toimistohenkilöitä	30	30	22	30
— Johtavia lomittajia	235	232	00	220
Paikallisyksikköjen lukumäärä	47	47	47	45
Vakinaisten lomittajien lukumäärä	4 551	4 463	4 550	4 350

40. Valtion korvaus maatalousyrittäjien lomituspalvelujen kustannuksiin (arviomääräraha) Momentille myönnetään 205 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää

1) maatalousyrittäjien lomituspalvelulain (1231/1996) 35 §:ssä tarkoitettuihin lomituspalvelujen käyttökustannuksiin lain 37 §:n nojalla kunnille suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen.

2) enintään 182 000 euroa maatalouslomittajien oppisopimuskoulutuksesta paikallisyksiköille aiheutuneiden nettokustannusten korvaamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoitus perustuu vuoden 2011 kustannuksia kuvaaviin alustaviin toteutumatietoihin ja niiden perusteella tehtyihin arvioihin toiminnan laajuuden ja kustannusten kehityksestä vuosina 2012 ja 2013.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen maatalousyrittäjien lomituspalvelulain (1231/1996) muuttamisesta siten, että sijaisavusta perittävä tuntimaksu korottuu, aikuiskoulutusta ja pitkäaikaista työkyvyttömyyttä koskevat sijaisavun perusteet täsmentyvät sekä lomituksen työajan käyttö tehostuu.

Määrärahasta arvioidaan käytettävän vuosilomatoimintaan 124 000 000 euroa, sijaisaputoimintaan 67 000 000 euroa ja maksulliseen lomittaja-apuun 14 000 000 euroa.

Määrärahasta arvioidaan tarvittavan 197 000 000 euroa valtion korvausten ennakoiden ja 8 000 000 euroa valtion korvausten loppuerien maksamiseen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	2 700
Menosäästö päätös	-5 000
Yhteensä	-2 300

2013 talousarvio	205 000 000
2012 talousarvio	207 300 000
2011 tilinpäätös	208 399 753

41. Valtion korvaus turkistuottajien lomituspalvelujen kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v) Momentille myönnetään 2 600 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää turkistuottajien lomituspalvelulain (1264/2009) 25 §:n mukaiseen turkistuottajien lomituspalvelujen käyttökustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen lomituksen paikallisyksiköille.

Selvitysosa: Turkistuottajille järjestetään maksutonta vuosilomaa ja maksullista lisävapaata tarkoitukseen varatun määrärahan rajoissa. Lomituspalvelujen enimmäismäärät vahvistetaan vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

2013 talousarvio	2 600 000
2012 talousarvio	2 600 000
2011 tilinpäätös	2 600 000

42. Valtion korvaus poronhoitajien sijaisavun kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v) Momentille myönnetään 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää poronhoitajien sijaisavusta aiheutuviin käyttökustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle.

Selvitysosa: Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi poronhoitajien sijaisavusta. Laki vastaa sisällöltään poronhoitajien sijaisapukokeilusta annettua lakia (1265/2009). Lain mukaan poronhoitajalla on tarkoitukseen varatun määrärahan rajoissa mahdollisuus saada sijaisapua työkyvyttömyyden perusteella. Poronhoitaja hankkii lomittajan itse ja saa siitä aiheutuviin kustannuksiinsa korvausta valtion varoista.

Momentin nimike on muutettu.

2013 talousarvio	300 000
2012 talousarvio	300 000
2011 tilinpäätös	300 000

50. Valtion korvaus maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomituspalvelujen hallintomenoihin (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 16 140 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maatalousyrittäjien lomituspalvelulain 31 ja 32 §:n nojalla Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle ja kunnille lomituspalvelujen hallinnon järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen. Määrärahasta saa käyttää enintään 94 000 euroa lain 12 §:n 3 momentin mukaisen harkinnanvaraisen lisäkorvauksen maksamiseen paikallisyksiköille. Lisäksi määrärahaa saa käyttää turkistuottajien lomituspalveluista annetun lain 24 §:n ja poronhoitajien sijaisavusta annettavan lain nojalla palvelujen hallinnoinnista aiheutuviin kustannuksiin.

Selvitysosa: Määrärahasta arvioidaan käytettävän kuntien lomituspalvelujen kustannuksiin 14 321 000 euroa, mihin sisältyvät turkistuottajien lomituspalveluista kunnille aiheutuvat kustannukset sekä eräille kunnille maksettava harkinnanvarainen lisäkorvaus. Maataloustuottajien eläkelaitokselle lomituspalvelujen hallinnosta aiheutuviin kustannuksiin arvioidaan käytettävän 1 819 000 euroa, mihin sisältyvät turkistuottajien lomituspalvelujen ja poronhoitajien sijaisavun hallinnosta eläkelaitokselle aiheutuvat kustannukset.

2013 talousarvio	16 140 000
2012 talousarvio	16 140 000
2011 tilinpäätös	16 139 959

90. Raha-automaattiyhdistyksen avustukset

Selvitysosa: Valtioneuvosto on antanut arpajaislain (1047/2001) nojalla Raha-automaattiyhdistykselle rahapeliluvan yksinoikeudella raha-automaattien käytettävänä pitämiseen, kasinopelien toimeenpanemiseen sekä pelikasinotoimintaan. Rahapelitoiminnasta saatavat varat käytetään terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen myönnettävinä avustuksina oikeuskelpoisille yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille. Varat myönnetään harkinnanvaraisina avustuksina hakemusten perusteella.

Raha-automaattiyhdistys käsittelee avustushakemukset, laatii avustusten jakoehdotuksen ja hallinnoi avustusten maksatusta, valvoo niiden käyttöä ja tekee avustetun toiminnan tuloksellisuusseurantaa raha-automaattiavustuksista säädetyn lain (1056/2001) ja eräistä raha-automaattiavustuksiin sovellettavista määräajoista säädetyn valtioneuvoston asetuksen (1170/2001) mukaisesti. Avustuksista päättää Raha-automaattiyhdistyksen hallituksen ehdotuksen pohjalta valtioneuvosto sosiaali- ja terveysministeriön esittelystä pääsääntöisesti kerran vuodessa.

Raha-automaattiyhdistyksen tuotosta myönnettiin vuonna 2012 avustuksia 291,0 milj. euroa yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen. Kun lisäksi arpajaislain 22 §:n 2 momentin nojalla osoitettiin Valtiokonttorin käytettäväksi 65,2 milj. euroa sotainvalidien laitosten käyttökustannuksiin, 30,6 milj. euroa rintamaveteraanien kuntoutukseen sekä 3,5 milj. euroa eräissä Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutukseen, Raha-automaattiyhdistyksen tuoton käyttö oli yhteensä 390,3 milj. euroa. Vuoden 2011 tuotosta jätettiin jakamatta 60,3 milj. euroa.

Raha-automaattiyhdistyksen tuottoa on tarkoitus käyttää vuonna 2013 yhteensä 413,3 milj. euroa. Tästä määrästä jaettaisiin avustuksina 301 milj. euroa momentilta 33.90.50. Lisäksi osoitetaan Valtiokonttorin käyttöön yhteensä 112,3 milj. euroa sotainvalidien sairaskotien käyttökustannuksiin, rintamaveteraanien kuntoutukseen, sotainvalidien avohuoltokustannusten rahoittamiseen ja eräiden Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutukseen. Vastaava tulo 413 295 000 euroa on merkitty momentille 12.33.90. Vuoden 2012 tuottoa jäisi myöhemmin käytettäväksi 67,2 milj. euroa.

50. Avustukset yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 301 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää arpajaislain (1047/2001) 17 §:n 2 momentissa ja 22 §:n 1 ja 3 momentissa mainittuihin tarkoituksiin.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti sopinut Raha-automaattiyhdistyksen kanssa seuraavista tulostavoitteista avustustoiminnalle vuodelle 2013:

Avustustoiminnan lähtökohtana on avustusstrategian (2012—2015) kolme päälinjaa: avustuksia suunnataan 1) terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin vahvistamiseen, 2) terveyttä ja sosiaalista hyvinvointia uhkaavien ongelmien ehkäisemiseen ja 3) ongelmia kohdanneiden auttamiseen.

Järjestöt tarjoavat ihmisille mahdollisuuden osallistua, toimia ja vaikuttaa sekä saada mm. vertaistukea. Ne edistävät jäsenistönsä, jonkin erityisryhmän, väestönosan tai koko väestön terveyttä ja sosiaalista hyvinvointia. Järjestöt ovat tärkeitä toimijoita terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämässä ja ko. toimintaan liittyvien uusien toimintatapojen kehittämisessä.

Terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen on jäsenetty Raha-automaattiyhdistyksen avustusstrategiassa kolmen päälinjan muodostamaksi kokonaisuudeksi. Ensimmäiseen päälinjaan sisältyvät toiminnot, joilla vahvistetaan hyvinvoinnin, normaalin arkielämän, yhteisöllisyyden ja osallisuuden toteutumista. Teema-alueita ovat muun muassa ihmisten osallistumisen ja mukanaolon edistäminen, hyvinvoinnille suotuisten elämäntapojen ja valintojen mahdollistaminen sekä ihmisten vaikuttamismahdollisuuksien edistäminen.

Toiseen päälinjaan kuuluvat toiminnot, joilla ehkäistään erilaisia terveyttä ja sosiaalista hyvinvointia uhkaavia ongelmia tai riskejä. Teema-alueita ovat muun muassa terveyttä uhkaavien ongelmien havaitseminen ja varhainen puuttuminen niihin, sosiaalista hyvinvointia ja turvallisuutta uhkaavien ongelmien ehkäiseminen sekä omaehtoisen suoriutumisen edistäminen myös elämän riskitilanteissa sekä ongelmien ja riskien vähentäminen vaikuttamalla niiden kehitykseen.

Kolmannessa päälinjassa on kyse ihmisten auttamisesta ja tukemisesta tilanteissa, joista selviämässä tarvitaan erityisesti myös kanssaihmisien apua ja tukea. Teema-alueita ovat järjestölähtöisen avun ja tuen tarjoaminen kanssaihmisille, käyttäjä- ja asiakasnäkökulman ja -kokemuksen varmistaminen palveluiden kehittämisessä sekä syrjäytyneiden auttaminen ja tukeminen heidän saamiseksi yhteiskunnan mahdollisuuksien ja palveluiden piiriin.

Elinkeinotoimintaan verrattavaan, korvausta vastaan tapahtuvaan, palvelutoimintaan ei avustuksia myönnetä kilpailun vääristymisen ehkäisemiseksi. Avustukset kohdennetaan raha-automaattiavustuksista annetun lain mukaisesti järjestötoimintaan, joka toteutetaan ostopalvelu- ja kilpailuttamisjärjestelmien ulkopuolella.

Palveluihin liittyvässä kehittämistoiminnassa edistetään soveltuvilta osin järjestöjen ja kuntien välistä yhteistoimintaa. Avustusten suuntaamisessa huomioidaan myös hallitusohjelman toteuttamiseen mahdollisesti sisältyvät kehittämis- tms. ohjelmat siltä osin kuin ne soveltuvat Raha-automaattiyhdistyksen avustusstrategian raamittamaan avustusjärjestelmään ja kansalaisjärjestöjen toimintaan sekä ovat sosiaali- ja terveysministeriön ja Raha-automaattiyhdistyksen välisen tulossopimuksen linjausten mukaisia..

Avustusmäärärahan käyttö vuosina 2011—2013

Vuodesta 2012 lähtien avustusmäärärahan käyttösuunnitelma tehdään avustusstrategian kolmen päälinjan mukaisella jaottelulla.

Avustusstrategian 2012—2015 päälinjojen mukainen esitys (milj. euroa)

	2012	2013
Terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin vahvistaminen	86	88
Terveyttä ja sosiaalisista hyvinvointia uhkaavien ongelmien ehkäiseminen	90	93
Ongelmia kohdanneiden auttaminen ja tukeminen	115	120
Yhteensä	291	301

Avustusmäärärahan käyttö vuosina 2011—2013 (milj. euroa)

	2011	2012	2013
Järjestötoiminnan rakenteiden tukeminen	75	90	90
Matalan kynnyksen osallistumis- ja toimintapaikat	25	18	26
Loma- ja leiritoiminta	18	18	18
Viestinnällinen vaikuttaminen ja koulutus	32	23	23
Ryhmämuotoinen tuki ja toimintakyvyn edistäminen	26	38	41
Yksilöllinen tuki ja toimintakyvyn edistäminen	22	27	32
Asumisen edistäminen ja kehittäminen	45	17	21
Palvelujärjestelmän ja toimintakokonaisuuksien kehittäminen	6	40	30
Kriisiauttaminen	19	20	20
Yhteensä	268	291	301

Avustusmäärärahan käyttö avustuslajeittain vuosina 2011—2013 (milj. euroa)

	2011	2012	2013
Yleisavustukset	52	52	53
Kohdennetut toiminta-avustukset	123	133	135
Investointiavustukset	34	40	41
Projektiavustukset	59	66	72
Yhteensä	268	291	301

2013 talousarvio	301 000 000
2012 talousarvio	291 000 000
2011 tilinpäätös	268 200 000

(51.) Varaus RAY:n tuoton ohjaamiseen yleiskatteisen puolen kohteisiin